

fuzinar

Leto XXVII

Ravne na Koroškem, 20. marec 1990

Št. 3

Posodobiti sami sebe

Vsak večji nemir med delavci v železarni (nedavna grožnja s stavko) razkrije vrsto neprijetnih dejstev. Ob pomiritvi jih z olajšanjem odrinemo na stran, srečni, da so nesoglasja mimo in se je delavska nejevolja unesla. Ni videti, da bi sledila temeljita analiza, dobljene ugotovitve pa da bi zaradi preventive vgradili v naše vsakdanje obnašanje, posebno v medsebojne odnose vodilni – delavci, strokovne službe – proizvodni obrati.

Mnogokateri klic na 6304 kot tudi prve, še ne kultivirane grožnje s stavko namreč kažejo, da med nami nenehno tli nikoli preseženo nezaupanje fizičnih delavcev do »administracij«, da je uravnilovka izredno trdoživa, da zunaj neposredne proizvodnje zlepa ne priznamo komu spodobnih plač, posebno pa smo alergični na delo in plače voljenih funkcionarjev.

Ob tem je prikrito zmeraj bolj navzoča tudi negotovost o lastni socialni varnosti. Kar se je še pred letom, dvema zdelo nemogoče, se danes dogaja v Mariboru, jutri se lahko kje drugje. Smo res tako veliki in neranjivi, da se kaj podobnega ne more pripetiti tudi nam?

Ce pobrskamo po literaturi, ki razlaga pretekle politične in gospodarske zablode v naši državi, hitro najdemo nevesele napovedi: tehnološki viški v podjetjih najprej nastanejo na rutinskih delovnih mestih, pri mladini brez izobrazbe, pri ženskah in starejših delavcih. Ob podobnih preobrazbah gospodarstva, kakršna se zdaj dogaja v naši državi, je v ZDA l. 1982 35 milijonov Ameri-

čanov živelo na meji revščine.

To so dejstva. In če smo februarja z razumom ter s poslednjimi rezervami še vzpostavili ravnotežje v podjetju, to nikakor ne pomeni, da je nekdo izumil uspešno igro za težke čase, ki se ji reče: malo bomo pogrozili, malo poštrajkali, pa nam bo uspelo. Zmeraj znova. Žal je resnica ravno obratna: ne bo uspelo, ker rezerv ne bo več.

Zato je, nasprotno, mnogo bolj razumno sprejeti trdo resnico o kriznem stanju, ki ne more miniti v nekaj mesecih, v državi pa niti v nekaj letih. Vzoredno gre privajanje dejstvu, da smo ves čas po vojni hudo prenapihovali vlogo neposredne proizvodnje ter močno fetišizirali delavce, ki opravljajo rutinska fizična dela. Zato je za vse nas nujno vedeti, da delavec, ki noče posodabljanja svojega znanja, prej ali slej postane ovira pri razvoju lastnega podjetja. Delavcev pa, ki si resno prizadevajo za pridobivanje novih znanj, ki so se sposobni zavestno vključevati v osvajanje novih proizvodnih programov, ki za dobro podjetja tudi spremenijo kako navado in ki znajo v hudem času ceniti vrabca v roki, takih delavcev nikoli noben pameten direktor ne bo dovolil uvrstiti med tehnološke viške. Brez takih delavcev namreč ne more delati in uspevati nobena tovarna.

Ce parafraziramo Kardeljevo misel, da človeku sreče ne more dati ne država ne partija, moramo dodati: človek mora vzeti sebe v svoje roke in se posodobiti sam. Ne bo tega storila namesto njega nobena stranka in noben sindikat.

IZ VSEBINE

- Iz dela sindikata • Pomembna prehodnost • Z januarjem nismo zadovoljni • Oskrba z energijo v januarju • Vodja 30 moškim • Kadri v številkah • Evropski delovni čas • Napredovanje in razvoj zaposlenih • Kaj smemo vedeti o titanu • Relacijska baza podatkov in relacijski jezik SQL • On-line sistem • Inovacije v januarju in februarju • Uredniška beseda • Kultura • Rekreatija in šport • Kadrovska gibanja • Ime rože

Sodelavkam za praznik vse dobro!

Sodelavci

IZ DELA SINDIKATA

DVA SINDIKATA!?

Odkar v Informativnem fužinarju pišemo o sindikatu, v tej rubriki nikdar ni bilo dvoma, za kateri sindikat gre. Bil je to naš, fabriški sindikat, zdaj že nekaj časa imenovan svobodni. Tokrat pa je zgodovinska prelomnica, kajti od februarja se v železarni pojavlja še alternativa, imenovana neodvisni sindikat. Oblikovala se je po ustavitvah dela sredi februarja, ko uradni (Kakerjev) sindikat ter predstavniki sindikata v OE Industrijski noži in Orodjarna niso mogli najti skupnega jezika na več področjih.

Zakaj razcepitev?

Ker je v železarni vrelo (nezadovoljstvo delavcev z OD, prejetim 15. februarja), ni bilo časa za medsebojno pripravevanje, pač pa je bilo treba ukrepati. Ukrepati pa se je začelo po dveh tirihi.

Predsednik IO konference sindikata Branko Kaker je takoj sklical izvršni odbor in še posebej vse predsednike. Imenovali so stavkovni odbor, v katerem so: **Branko Kaker**, predsednik, **Franjo Kocen**, namestnik predsednika, ter člani **Berta Pori**, **Darko Marinč**, **Branko Čuk** in **Anton Vušnik**. Ta je strnil zahteve delavcev v 11 točk:

1. Zvišanje OD za 50 %. Za toliko so v tem času porasli tudi življenjski stroški (v času zamrznitve).
2. Znižanje prispevnih stopenj na maksimalno 30 % od bruto OD.
3. Zmanjšanje dajatev za gospodarstvo, saj to ne more biti konku-

renčno, ker je dvakrat obremenjeno (dajatve za nerazvite, SLO, prispevki za razna združenja, gospodarska zbornica itd.).

4. Zahtevamo program prerazporeditve, tako da bodo vsi delavci v železarni produktivno zaposleni v l. 1990, s tem da se izboljša organiziranost in učinkovitost dela brez odpuščanja delavcev.

5. Zahtevamo znižanje stanarin in centralnega ogrevanja na raven novembrskih cen, saj se v tem času OD ni povečeval.

6. Zahtevamo drugačni vrstni red plačevanja obveznosti. Najprej poravnati obveznosti zase, nato pa za ostale.

7. Zahtevamo, da se ugotovi finančni uspeh prehoda na evropski delovni čas. V nasprotnem primeru pa ne obremenjujmo ljudi še z dodatnimi problemi, ki sledijo iz tega (prevozi, varstvo otrok, šolarji, prehrana).

8. Zahtevamo preverbo plač za obdobje dveh mesecev (december, januar). Če bodo ugotovljene napake, zahtevamo poravnano plač delavcem.

9. Kateri so tisti proizvodni programi (22) poslovnega odbora, kdaj in kako se bodo uresničevali v letošnjem letu?

10. Katere institucije in društva financira Železarna Ravne in kolikšna so ta sredstva?

11. Zahtevamo preverbo plač voljenih funkcionarjev v občini in

republici ter njihovo zmanjševanje kakor tudi zmanjševanje števila funkcionarjev.

Za izpolnitev teh zahtev je postavil rok 3. marec.

Poslovodni odbor Železarne Ravne je na zahteve takoj reagiral. Razporedil jih je v tri sklope:

- a) zahtevek po višjih plačah
- b) zahtevki, rešljivi znotraj podjetja (4., 7., 8., 9., 10.)
- c) zahtevki, rešljivi zunaj podjetja (2., 3., 5., 6., 11.)

Konec februarja, ko to pišemo, je bil uresničen prvi zahtevek, vendar s kompromisom. O realizaciji drugih bomo še pisali.

Kljub tako – po nekaterih ocenah – dobremu in hitremu reagiranju sindikata na nastali položaj, pa nekateri delavci s potezami niso bili zadovoljni. Resnici na ljubo je treba zapisati, da niti ni šlo toliko za trenutno nezadovoljstvo, pač pa menuda nabrano iz vseh let dela uradnega, »s politiko zlihanega sindikata«. Od tod ukrepanje po drugem tiru.

Jedro novega, alternativnega sindikata se je tako oblikovalo v OE Industrijski noži in Orodjarna. Imenovan je bil poseben stavkovni odbor (pred uradnim sindikalnim, a mu potem ni bilo v interesu združiti se z njim), v katerem so bili **Adolf Petrič**, **Robert Zmrzlak** in **Drago Semernik**, vsi iz Nožev. Zahtev tega odbora, naslovljenih na PO, je bilo le šest:

1. Zaščita delavskih pravic izplačila OD – dvig OD za 50 %, vseh 50 % pa se naj vnese v osnovo, ne pa v dodatke.
2. Zmanjševanje prispevne stopnje na največ 25 %.
3. Zmanjševanje administracije v Železarni Ravne in na občini za 50 %.
4. Znižanje stanarine in centralne kurjave na novembrsko raven (ker so plače tudi novembrske).
5. OD se naj deli po znanju in delovnih sposobnostih.
6. Zakaj je bil OD nižji kot prejšnji mesec.

V čem je razlika

Pomembno se ti zahtevki od zahtevkov »uradnega« sindikata razlikujejo le v tem, da imajo zahtevo po 50-odstotnem zmanjšanju administracije, medtem ko je zahtevki konference sindikata nimajo.

Kot je poudaril eden izmed članov stavkovnega odbora v Industrijskih nožih **Adolf Petrič**, ki smo ga, zavedajoč se, da si pred dejstvi tudi v uredništvu nima smisla zatiskati oči, naprosili za kratko izjavo v zvezi z drugim sindikatom v železarni, pa do razpota ni prišlo izključno zaradi zahtevkov. **Adolf Petrič** je povedal: »Čisto normalno je, da delavci pogrešamo sindikat, ki bo varoval delavčeve pravice in delavcem omogočil, da se bodo lahko posvetili svojemu delu, ne pa da so obremenjeni z drugimi stvarmi, ki se ne tičejo njegove strokovnosti. V zdajšnjem sistemu si odgovoren za vse, tudi za tisto, česar nisi naredil. Zato si preobremenjen in nisi skoncentriran na svoje delo.

Glede na to, da stari sindikat ni prišel do realizacije idej, ki jih dejansko podpiramo tudi mi oz. ta stavkovni odbor, nam ni preostalo drugega, kot da začnemo ustanavljati tak sindikat, ki bo usmerjen samo

k delavcu in njegovim problemom. Zato smo začeli zbirati podpise in do konca februarja smo jih zbrali že okrog tisoč.

Za stari sindikat vemo, da je bil podaljšana roka političnih struktur, mi pa bomo samostojni – to je bistvena razlika. Sindikat enostavno ne more biti plačan od delodajalca, ker je potem od njega odvisen. Naš sindikat bo neodvisen, financirali se bomo sami iz sredstev članarine. Zaposliti nameravamo pravnikar s prakso, ki bo reševal probleme zaposlenih.

Torej med programom starega in našega sindikata ni razlik, razlika je le v tem, da stari sindikat sedi na istem stolu kot vodilni ljudje, mi pa bomo samostojni. Ker je bil stari sindikat odvisen, s svojimi predlogi in idejami ni mogel priti na zeleno vejo, ker se je ustvarjalo nezaupanje. Ni igral vloge, kot bi jo moral igrati za varstvo delavca in elementov, ki ustvarjajo zadovoljstvo delavca. Pri petih štrajkih sem sam videl, da je sindikat nemočen.

Od starega sindikata se bo naš razlikoval tudi v tem, da naše sredstvo za doseg cilja ne bo štrajk. Menimo, da s tem, ko delo prekinemo, sebi nekaj odrežemo. Zato zagovarjamo normalen odnos do dela in ga bomo tudi od vseh zahtevali, tudi od poslovnega odbora. Vsak bo moral storiti, kar je v njegovem opisu del in nalog. Če ne bo, bomo proti njemu zakonsko ukrepali. Delali bomo torej na osnovi resnice in resničnih dejanj oz. rezultatov dela. Na kompromis bomo pristali le, če bo prišel z naše strani.

Poskus komentarja

Zapisano je že danes gotovo težko komentirati. Kljub temu pa lahko v premislek izpostavimo vsaj dvoje.

1. Kot pomembna se v sindikalnih dogodkih Železarne Ravne pokaže razlika med povodom in vzrokom. Februarsko nezadovoljstvo z OD je bilo samo povod za razcepitev, vzroki pa so že zelo stari; sploh ne segajo samo v Kakerjeve čase, pač pa vsaj že v Makove in Miklavčeve, ko se je sindikatu že očitala odvisnost od poslovnih struktur. Čas, v katerem živimo in ki je čas revolucionarnih sprememb, pa je logično povzročil, da je sodu izšlo dno. Zato je neupravičeno in nesmiselno, da bi si zdajšnje vodstvo »uradnega« sindikata v železarni očitalo, da je prišlo do nastalega položaja predvsem zaradi njegovega konkretnega (ne) dela.

2. Kot je nakazal sogovornik **Adolf Petrič**, pa bo tudi za novi neodvisni sindikat pomemben čas. Tudi širše, v slovenskem prostoru, je namreč v zvezi s tem še ogromno odprtih vprašanj oz., kot je **Jelena Gaceša** zapisala v Sobotni prilogi *Dela* z dne 24.2., na tem področju nismo prišli dlje »kot do načelnih usmeritev in meglenih zamisli«.

Zato se je mogoče malo bati, da prav v Železarni Ravne pri tem »nosimo fano«, čeprav so spremembe nedvomno nujno potrebne. Ker jih objublja tudi stari sindikat, zna biti boj med starim – svobodnim in novim – neodvisnim sindikatom v Železarni Ravne še hud. Upajmo, da bo tudi fair.

Helena Merkač

PREIZKUŠANJE HIDRAVLICNEGA KLADIVA

Pnevmatični stroji, obrat PE Obdelava, imajo organizirano učinkovito servisno službo na terenu, pri kupcih in v lastni delavnici. Trenutno popravljajo stroje pri kupcih en sam serviser, ki mu po potrebi pomagajo monterji iz obrata, isti pa servisirajo tudi okvarjene stroje, ki jih kupci pripeljejo na popravilo v železarno. Tu popravljene stroje tudi preizkušajo. Na sliki: preizkus hidrauličnega kladiva TRH 800 na hidrauličnem agregatu Belt.

M. P.

Pomembna prehodnost

Z 22. SEJE DELAVSKEGA SVETA

V četrtek, 15. februarja, je bila ena mrtvejših sej delavskega sveta železarne. Čeprav je bila menda predzadnja v tem mandatu, se ni odlikovala niti po vsebini dnevnega reda niti po kakovosti razprave.

Na dnevnem redu je bil sprejem dveh osnutkov – Pravilnika o delovnih razmerjih in Pravilnika o plačah. Nedvomno sta oba pravilnika za zaposlene **nadvse** pomembna, zato pa je še toliko težje odgovoriti na vprašanje, zakaj ju sprejemati pred izvolitvijo novih samoupravnih organov in ju dajati v javno razpravo v času, ko je zaradi reorganizacije v železarni marsikaj v zraku, nedorečena pa je tudi republiška zakonodaja.

Predlagatelj zatrjuje, da nov pravilnik o delovnih razmerjih potrebujemo zato, da bomo imeli namesto 30 tozgovskih enega za celotno podjetje, da bodo poslovodni organi lahko delovali po Zakonu o podjetjih, in ker je »pravilnik po treh mesecih smotrnejše dopolniti kot pa za ta čas uporabljati nenapisana postopkovna pravila.«

Menim, da je o nujnosti teh razlogov mogoče tudi dvomiti, še posebej, ker stvari od sprejema statuta podjetja tečejo, kakor le-ta določa, ne da bi zaradi starih pravilnikov koga kaj bolelo, in bi bilo mogoče ceneje za prehodno obdobje nenapisana postopkovna pravila pač zapisati, kot pa da vse moči in pozornost kolektiva usmerjamo v oblikovanje zakonsko še nedorečenega (samo)upravnega sistema, pereče probleme proizvodnje pa puščamo ob strani. Sum-

ljivo smo podobni komunalcem, ki cesto asfaltirajo, potem pa novi asfalt razkopljejo, ker ugotovijo, da je treba cesto speljati nekoliko drugače ali vanjo še kaj vgraditi.

Takim podvajajočim se posegom se sicer želi izogniti sam predlagatelj, ki dopušča možnost, da pravilnika po razpravi, ki naj bi bila končana do 5. marca, še ne bi sprejeli, in to v primeru, da bi bil sprejem republiškega zakona že blizu. Tedaj bi razpravo obnovili.

Delavski svet se o smiselnosti takih samoupravnih aktivnosti ni spraševal in je oba osnutka brez bistvenih pripomb sprejel.

KAJ BO NOVEGA V PRAVILNIKU O DELOVNIH RAZMERJIH

Delavski svet na ospetek pravilnika ni imel pripomb. Če bo tudi javna razprava šla tako mimo njega, bomo sprejeli Pravilnik o delovnih razmerjih, kakor je predstavljen v obrazložitvi, objavljeni v Vestniku delovnih skupin 20. februarja.

Tu razlagalec pogumno navaja, da je pravilnik očiščen nejasnosti, nedorečenosti in dvoumnosti ter je smiselno skrčen za 200 členov. Poleg delovnih razmerij ureja še izobraževanje, pripravištvu, proizvodno delo ter disciplinski del.

Delovno razmerje

Po novem bo delavec sklenil delovno razmerje s podjetjem in ne bo več vstopal v medsebojno razmerje

z drugimi delavci. Na konkretno delo ga bo razporedil direktor, ki bo pristojen tudi za vse prerazporeditve. Delavca lahko praviloma prerazporedi na izobrazbi ustrezno delovno mesto, v primeru »višje sile« pa tudi na manj zahtevna dela. Če delavec pri delu ni uspešen, ga lahko direktor tudi odpusti, vendar se prizadeje delavec lahko pritoži odboru za varstvo pravic, pri čemer se izvršitev sklepa zadrži do končne odločitve, ob prerazporeditvi pa ne.

Nova kategorija v pravilniku so **presežni delavci**; ta naj bi omogočila podjetju več podjetništva, vendar zakon ne dopušča samovolje direktorja niti ne potiska delavcev v brezpravje.

V primeru, da so v podjetju presežni delavci, mora podjetje zanje najti možnost za zaposlitev v drugem podjetju, poskrbeti za dokvalifikacijo, prekvalifikacijo oziroma za drugo izobraževanje. Če to ni mogoče, je delavec do dveh let upravičen do zavarovalnega osebnega dohodka. Če pa si sam najde zaposlitev, dobi 24 odpravnin. Tistim, ki imajo starostne pogoje, je mogoče dokupiti do pet let zavarovalne dobe.

Delovni čas

V Železarni Ravne bomo še naprej obdržali 40-urni delovni teden. Letni koledarski fond razčlenimo z delovnim koledarjem.

Izmensko delo bo še naprej ostalo enako kot doslej. Pri premakljivem delovnem času bo po novem možen zamik še za pol ure – sedaj je obvezna navzočnost na delu od 7. do 12. ure, po novem naj bi bila od 7.30 do 12.30, delovno obveznost pa je treba izpolniti vsak mesec sproti.

Nepričakani deljeni delovni čas, v katerem je doslej delalo le nekaj delavk Družbenega standarda, naj bi se s 1. aprilom razširil na delavke in delavce uprave. Ker bo to »evropski delovni čas«, ne bo več posebej plačana kategorija delovnega časa kot doslej.

Sicer bo zaradi potreb prevladovalo prerazporejanje delovnega časa, za kar bo pristojen direktor, nadure bodo izjema.

Letni dopust bomo na novo odmerjali po sprejemu republiškega zakona, zdaj uveljavljamo le določilo, da bo mogoče del neizrabljenega letnega dopusta (nad 12 dni) izrabit do 30. junija naslednje leto (doslej le do konca februarja), krvodajalci pa imajo ob darovanju krvi dva prosta dneva namesto enega. Za določene dejavnosti je mogoče dobiti do 7 dni izrednega plačanega dopusta.

Odgovornost za delovne obveznosti

Novosti tega poglavja so nastale na podlagi zveznega zakona ter osnutka republiškega zakona. To je bilo po predlagateljevem mnenju nujno storiti, ker je direktor postal disciplinski organ.

Delavčeva odgovornost za kršitev delovnih obveznosti je disciplinska, kazenska in materialna (odškodninska). Krivda se ugotovi v disciplinskem postopku. Zanj izreče direktor javni opomin ali določi denarno kazen; najtežji ukrep, izključitev iz delovnega razmerja, izreče disciplinska komisija.

Pravilnik v posebnem poglavju govori tudi o varstvu pravic delavca.

PRAVILNIK O PLAČAH NAS VODI V EVROPO

Novi sistem OD v železarni strokovne službe že zelo dolgo pripravljajo (z njegovo vsebino smo se seznanili aprila 1989), zato lahko upravičeno upamo, da v njem ne bo več slabosti, ki so »odlikovale« dosedanja sistem nagrajevanja. Kot je bilo razbrati iz razlage, se naslanja na sisteme, uveljavljene v Zahodni Evropi, 27 plačilnih razredov pa naj bi bilo tudi dovolj, da bi se na svojem mestu našel vsak zaposleni v Železarni Ravne. Vendar bo pravo veljavo novemu pravilniku morda dale še določila o tajnosti plač, ki naj bi omogočala pravično nagrajevanje po delu.

Osnovni element plače bo po novem plačilni razred, v katerega nas bosta uvrstili vrsta in stopnja zahtevnosti dela. Število delavcev v posameznih plačilnih razredih bo stalno. Delavec bo napredoval v višji plačilni razred, ko bo izpolnil določene kriterije; napredovanje bo predlagal pooblaščen delavec. V primeru neuspešnosti bo delavec padel v nižji plačilni razred.

Iznad sistema plačilnih razredov bodo predsednik in podpredsedniki poslovnega odbora.

Osební prispevek bo izplačan kvartalno, polletno ali letno, njegova zgornja meja bo 15 % osnovne plače, višino pa bo določil vodstveni delavec na podlagi kriterijev, navedenih na ocenjevalnem listu.

Število posebnih pogojev dela se bo zmanjšalo za tri najnižje; tretja SPPD bo prešla v novo prvo skupino. Moč skupin se bo povečala za okoli 100 %, dodatek za PPD pa bodo prejeli samo neposredni proizvajalci, vključno z delovodji.

Dodatek za **delovno dobo** bo znašal največ 20 %, po 2 % na dve leti zaposlitve. Dodatki za **izmensko delo** bodo ostali nespremenjeni.

Za čas bolezní bo v varianti predlagana za 5 % nižja osnova kot doslej.

Pravilnik uvaja nov način plače za delo na dveh ali več strojih in za delo v skupini z manj delavci – v obeh primerih bo plača višja.

Pri osebnih prejemkih iz neposredne skupne porabe bo poglobljena novost (če bo sprejeta) ukinitve vseh ostalih plačil (nagrade ob jubilejih, upokojitvah itn.), ostal bi samo še regres za letni dopust in solidarnostne pomoči.

Pri osebnih prejemkih iz materialnih stroškov ni novosti (npr. za prehrano med delom, potne stroške, prevoz na delo, nagrade študentom na praksi, honorarji).

Kako bo novi sistem vplival na višino naših plač, bomo lahko ugotovili, ko bodo narejeni primerjalni izračuni, ki za delavski svet še niso bili pripravljeni.

Mojca Potočnik

Z januarjem nismo zadovoljni

Stanje z naročili se počasi izboljšuje, vendar še daleč ni zadovoljivo. V januarju smo dosegli plan skupne proizvodnje 84,8 odst. Za 10.775 t prodanih izdelkov smo iztržili 189,2 milijona din, kar je v povprečju 17,57 din/kg. Od tega smo prodali na domačem trgu 9.577 ton ali za 150,9 milijona dinarjev, izvozili pa smo 1.198 ton ali za 38,3 milijona din, kar znaša prek 3,24 milijona \$.

SKUPNA PROIZVODNJA POD NAČRTOM

Jeklarna. Zaradi pomanjkanja jeklenega odpadka je od 20. do 27. januarja izpadla proizvodnja na 40 t el. pečeh. Proizvodnja je bila tako manjša za 2.650 t jekla, plan je bil dosežen le 91 odst. Sortiranje in zbiranje odpadkov po obratih je še vedno na zelo nizki ravni. Še slabše je pri ostružkih. Rezultat tega je v januarju prek 350 t zalog nekurantnih šarž.

Valjarna je za planom zaostala 19,8 odst., pri gredicah 16,2 odst. Vzrok je predvsem v pomanjkanju vložka iz jeklarne.

V **kovačnici** so plan presegli za 3,2 odst. Posebej dober je bil asortiment za izvoz. Zgodilo se je prvič, da je bila izvozna cena precej višja kot cena na domačem trgu. Tudi stanje z naročili se je v I. kvartalu izboljšalo, tako da je bilo na 1.200 t stikalnice ponovno uvedeno 4-izmensko delo. Seveda pa so dobavni roki večinoma zelo kratki. Dostava vložka iz jeklarne je potekala po programu.

Glavni problem nedoseganja plana v **jeklovleku** je bil občasno pomanjkanje vložka, dovolj pa tudi ni bilo naročil. Tako so za planom zaostali 28,7 odst.

Skupno je tako **PE Metalurgija** dosegla svoj plan 86 odst.

PE Jeklolivarna še naprej primanjkuje naročil, saj je bil plan dosežen le 66,7 odst.

Ob podaljšanju montaži stiskalnice zaradi nepravočasne dobave delov iz uvoza so v **PE Stroj** dosegli plan le 60,3 odst. Še vedno imajo nezasedene kapacitete v proizvodnji valjev.

V **PE Obdelava** so plan presegli v namenski proizvodnji za 4,7 odst. in v nožih za 3,3 odst. Zaradi visoke proizvodnje compound gredic in nezanesljive termične obdelave imajo težave z noži za razrez pločevine. Do izpada proizvodnje pa je prišlo tudi zaradi zamujanja del - storitev v drugih enotah (Stroji, namenska proizvodnja). V pnevmatikah še vedno primanjkuje naročil. Operativni plan so sicer dosegli. Tak plan so dosegli tudi v vzmetarni.

PREDRAGI SMO

Januarski cilj izvoza na konvertibilno tržišče je bil dosežen le 79 odst. Plan so dosegli le v kovačnici, orodjarni, nožih in armaturah. Vzrok nedoseganja je predvsem visok plan izvoza metalurških proizvodov, ki je bil načrtovan s predpostavko, da se bodo pozitivni tržni trendi iz zadnjega kvartala lanskega leta nadaljevali tudi v tem letu. Ti pa so se v začetku leta bistveno spremenili, in sicer so cene na zunanjih trgih zaradi padca cen legiranih dodatkov padle, nasprotno pa so se naši proizvodni stroški zaradi precejšenega tečaja dinarja dvignili. S temi pogoji ne moremo zaključiti novih naročil. Posebej problematično je pridobivanje naročil za svetla jekla iz proizvodnega programa jeklovleka. Naše cene za ta jekla so tudi za 100 odst. višje, kot so jih pripravljali plačati kupci.

Tudi na področju mehanske obdelave nam iz podobnih razlogov manjka naročil, in to za valje, pnevmatično orodje, obdelane ulitke in odkovke.

ZA DOMAČI TRG PREMALO NAROČIL

V poslovnici enoti Metalurgija so ob pomanjkanju naročil v valjarni zaostali za planom 1,3 odst. Naročil primanjkuje za lahki in srednji paličasti program, bolj ugodno je z naročili za specialne profile. V kovačnici so plan presegli 10 odst. Za planom so zaostali le pri krčilnih odkovkih. Glavni problem nedoseganja plana v jeklovleku (zaostanek 17,1 odst.) je v zakasnelih dobavah vložka iz valjarne ter v slabem asortimentu naročil.

V **PE Jeklolivarna** primanjkuje naročil za celoten program, razen za specialno litino. Plan je bil dosežen 56,5 odst.

PE Stroj so v januarju dosegli količinski plan 79,3 odst., v vrednosti 50,9 odst. Ta razlika nastaja, ker kupci nočejo priznati novih cen za izdelke z zamujenimi dobavnimi roki. S tem v zvezi je največji problem z INA Nafto Zagreb, ki nam priznava le cene iz avgusta preteklega leta. Zasedenost z naročili se počasi izboljšuje.

Zaradi drobnega asortimenta so v orodjarni dosegli količinski plan 85,5 odst., vrednostno pa so ga presegli 29,9 odst.

Nožem primanjkuje naročil predvsem za brzorezno orodje. Na skladišču gotovih izdelkov je zaradi prepozne dostave ostalo 3,4 t nožev, plan je bil dosežen le 54,3 odst.

Močno zadolženost in pomanjkanje večjih javnih del lahko štejemo kot glavni vzrok, da prodaja v pnevmatičnih strojih še ni zaživela, kot bi morala. Plan je bil dosežen 66,7 odst.

Vzmetarna je plan presegla za 7,9 odst., vendar to ni rezultat januarskega dela, saj je bila tu zajeta odprema okoli 20 t izdelkov iz lanskega decembra. Kljub preseženemu

tonažnemu planu niso dosegli finančnega. Vzrok so preizkuse cene vzmeti za TAM Maribor.

PE Armature je prodala za 7,7 odst. s planom predvidene proizvodnje na domačem trgu. Naročil je trenutno dovolj, vendar kupci zahtevajo izredno kratke dobavne roke.

BREZ GOTOVINE JE TEŽKO NABAVLJATI

V januarju je prišlo do nerednih dobav starega železa predvsem zaradi naših dolgov in nerednih plačil ter nižjih cen, ki smo jih priznavali. Prišlo pa je tudi do 14-dnevnega zamika pri uvozu starega železa.

Podobno stanje je bilo tudi pri ferolegurah, medtem ko pri ostalih materialih ni bilo bistvenih težav. Pri nekaterih panogah se je ponudba v primerjavi s povpraševanjem povečala, predvsem pri tistih materialih, ki jih kupujemo prek tehničnih veletrgovin. Nastaja pa problem pri zagotavljanju materialov s kratkimi dobavnimi roki za našo strojegradnjo.

Težavam, ki nastajajo, je torej glavni vzrok slaba likvidnostna situacija, zaradi katere ne zagotavljamo kvalitetnih in pravočasnih plačil. Še vedno pa tudi čutimo trend rasti cen, vendar v železarni v januarju pri osnovnih materialih nismo priznali novih povišanj, razen pri starem železu.

STRUKTURA DELOVNEGA ČASA

V januarju je bil delovni čas izkoriščen 75,40 odst., odsotnosti pa so znašale 24,60 odst. in so bile razdeljene takole:

letni dopust	6,08 %
izredno plačani dopust	0,36 %
službena potovanja	0,33 %
prazniki	8,24 %
bolezni	7,64 %
druge plačane odsotnosti	1,90 %
neplačane odsotnosti	0,05 %
Skupaj	24,60 %

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,48 odst. in so bile glede na lanski december manjše za 0,14 odst. Tokrat so imeli največ nadur v orodjarni 2,76 odst., transportu 2,22 odst., v energetskih službah 1,62 odst., turizmu in družb. standardu 1,56 odst., kadrih in organizaciji 1,38 odst. V vseh ostalih enotah so bile ure v podaljšanem delovnem času pod enim odstotkom. Brez plačanih nadur so bili v jeklarni, TSD, vzmetarni in komercialni službi.

UVOZ PREK KOOPERACIJ

V januarju smo uvoz realizirali v glavnem prek kooperacij ter praktično znižali kooperacijski saldo na minimum. Z inozemskimi dobavitelji repromaterialov, kot so ognjevarni materiali, grafitne elektrode ter peski, se dogovarjamo za 6-mesečno kreditiranje letošnjih nakupov.

Zaradi znanih problemov na jugoslovanskem tržišču (nelikvidnost, zapore) se pri zagotavljanju redne proizvodnje pojavljajo težave pri preskrbi z osnovnimi materiali, kot so jekleni odpadki in legure, kar vodi k povečevanju nakupov iz uvoza ter povečuje zastavljeni plan uvoza s konvertibilnega tržišča.

ODDELEK POSLOVNA ENOTA	ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE									
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ %		IZVOZ din	
	jan.	zbir	jan.	zbir	jan.	zbir	jan.	zbir	jan.	zbir
JEKLARNA	91,0									
VALJARNA	80,2		88,5		83,3		62,5		60,9	92,8
KOVAČNICA	103,2		101,7		110,5		162,5		158,0	105,6
JEKLOVLEK	71,3		68,2		67,4		40,0		39,0	71,9
PE METALURGIJA	86,0		88,2		85,2		67,6		65,8	90,9
PE JEKLOLIVARNA	66,7		45,9		51,9		16,6		16,2	61,2
PE STROJI	60,3		63,6		45,5		33,4		32,4	61,7
NAMENSKA PROIZVOD.	104,7		115,2		113,2		-		-	113,2
ORODJARNA	73,9		87,0		118,8		31,3		30,7	128,9
- NOŽI, BRZOREZ, OROD.	88,9		71,4		69,7		99,5		96,6	57,1
- GREDEICE	134,7		-		-		-		-	-
INDUSTRIJSKI NOŽI	103,3		71,4		69,9		100,0		97,1	57,4
PNEVMAT. STROJI	48,6		65,7		70,2		90,5		87,5	69,7
VZMETARNA	95,5		104,5		104,8		74,5		71,1	108,7
KALILNICA	-		-		85,6		-		-	85,6
PE OBDELAVA	96,6		100,7		96,9		89,9		87,2	97,9
PE ARMATURE	146,5		99,1		106,6		112,8		109,9	101,3
STORITVE DRUGIH	-		-		106,2		-		-	111,5
SKUPAJ PODJETJE	84,8		85,6		80,4		66,2		64,4	86,4

V PE STROJI SE NE BOJIJO ZA DELO

Stroji so edina poslovna enota v železarni, ki ima vse zmogljivosti za leto 1990 že zasedene z naročili. Kot je povedal direktor dipl. inž. Jurij Pratekar, jim je to uspelo v zadnjih dveh mesecih, in to z neposrednimi pogovori s kupci po Evropi in Ameriki, kjer je zanimanje za naše izdelke tolikšno, da se nam ni treba bati za delo. Seveda pa ne smemo sedeti doma in čakati na ponudbe, temveč si moramo delo poiskati sami.

Več kot 90 % je izvoznih naročil, le preostali del zmogljivosti bodo namenili proizvodnji za domači trg, ki se je v zadnjem času znova začel nekoliko odpirati.

Cene v izvozu so letos boljše kot lani, vendar so bistveno višje na evropskem kot na ameriškem trgu.

Naročil so v Strojih zbrali toliko, da s sedanji zmogljivostmi ne bodo mogli narediti vsega do roka. Zmogljivosti montaže bodo poskušali povečati z notranjo prerazporeditvijo, dodatno zaposliti vsaj nekaj monterjev, delno pa bodo dela oddajali drugim poslovnim enotam železarne ali tovarnam zunaj nje. Delo bodo dajali tistim, ki ga bodo opravili dobro in po konkurenčnih cenah, kar velja tudi za PE.

Naročila za leto 1990

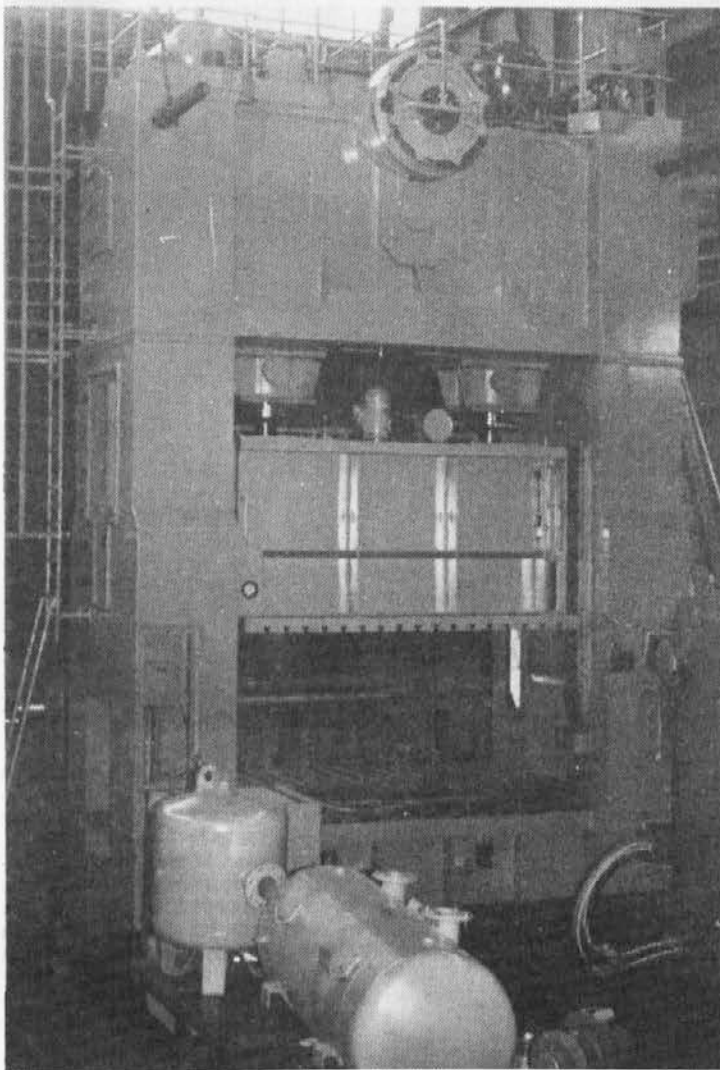
Za Ameriko so ob koncu februarja že zgotovili stiskalnici DE 600 in EDE 250 za firmo E.T. Tehnology v Los Angelesu, naročene so še: dve stiskalnici (UHS 250 in 2 DE 1000) za Edgewood Tool v Detroitu, dve 2 DE 800 za firmo MSI, pet 2 DE 1000 za Butler Metal Products v Kanadi ter dve 2 DE 1000 za firmo Midwest Stamping v Clevelandu.

V Sovjetsko zvezo so tri stiskalnice letos že odposlali, delajo še dve DA 600/400, naročenih pa je za letos tudi po šest stiskalnic DE 250 in DE 315 z bočno mizo in pet strojev DEE 630.

Za sovjetskega kupca morajo narediti še dva velika odvijalca.

Za italijanskega kupca bodo letos naredili po dvanajst manjših C stiskalnic tipov RAM 55 in RAM 85.

Firma Scharle v Veliki Britaniji je naročila dve stiskalnici VPS 200, za ZR Nemčijo pa bodo v Strojih naredili stiskalnici VPS 250 in VPS 315 za firmo Cord. Prvo bo kupec razstavil na sejmu v Nürnbergu.

Nizozemska firma Fontyne je naročila 18 hidravličnih stiskalnic z mehanizacijo, polovico teh bodo Stroji izdelali letos, drugo polovico prihodnje leto.

Naročila za leto 1991

Nekaj naročil je sklenjenih za prihodnje leto, ker pa bo proizvodnja stekla že letos, jih omenimo: Firma Mikalor v Španiji je naročila več stiskalnic tipov VPS in VZS, tik pred sklenitvijo je pogodba s francosko firmo Renault za izdelavo treh linij (po devet) stiskalnic, medtem ko je za firmo S3A v Franciji naročena stiskalnica DA 500/300.

Za domači trg v letu 1990 ni večjih naročil, zato pa sta že sklenjeni pogodbi s Kovinoplastiko Lož za DE 500 in s Famosom Sarajevo za KES 630 (z mehanizacijo), ki ju bodo odpremili v letu 1991. Pogodba je sklenjena tudi s kovačnico na Muti za SKV 75, na vidiku pa je še nekaj naročil strojev za kovaško valjanje za različne jugoslovanske kupce.

Za valje bo treba narediti več

V PE Stroji so zaradi zasedenosti z naročili za stroje močno zmanjšali t.i. individualno proizvodnjo, toda oddelek valjev še vedno dela. Direktor Pratekar meni, da bo za to proizvodnjo treba narediti več kot doslej, predvsem bodo morali zagotoviti konstantnost kvalitete, ki je v veliki meri odvisna od vložka in sekundarne toplotne obdelave. V prihodnje bi se radi usmerili v proizvodnjo celotne valjavske oziroma metalurške opreme; valji bi bili le njen del.

Mojca Potočnik

OSKRBA Z ENERGIJO V JANUARJU 1990

Izračun stroškov porabljene energije za januar se odraža skozi decembrsko denominacijo dinarja, zaradi katere imamo po sprejetih ukrepih popravka z nekoliko znosnejšimi številkami in zamrznitvijo cen glavnim vrstam energije, ki so na ravni cen, kakršne so bile ob sprejemu reformskih usmeritev v decembru.

Po okvirnem izračunu znašajo stroški porabljene energije v januarju v železarni 35,8 milijona din. Zaradi kasnitve računalniške obdelave proizvodnje pa izračuna stroškov na skupno in blagovno proizvodnjo tokrat nismo naredili.

Nabava primarnih energentov je bila v januarju zadovoljiva, le na začetku meseca je kasnila nabava kurilnega olja (mazuta), zato smo prekoračili porabo planirane količine zemeljskega plina in propan-butana. Kurilnega olja pa smo zato porabili manj. Kljub kasnitvi dobave mazuta smo z uporabo substitutov vse porabnike redno oskrbovali tako s primarnimi kot sekundarnimi energenti.

Zaradi okvare el. motorja na zračnem kompresorju ER 9/2 smo morali dodajati zrak v omrežje od zračnega kompresorja termomeccanica, ki je za pridobivanje kisika, zato pa smo več kisika dobavili iz Tovarne dušika Ruše. Skupno smo ga nabavili 166.210 kg, kar je 30,36 % od skupno porabljene.

Za potrebe metalurgije smo nabavili 15.802 m³ argona z uvoza in z domačega tržišča 540 m³. Poleg ostale nabave in oskrbe smo v železarni zbrali še 4.400 l odpadnega olja, ki se pokuri na kotlih ali ogrevnih pečeh.

Bilo je tudi nekaj pomanjkanja pitne vode, vendar ne v tolikšnih količinah, da bi bistveno vplivalo na oskrbo.

Količinske porabe energentov so bile v večini pod planiranimi količinami, kar je razumljivo, saj smo bili tudi s proizvodnjo pod planom. Planirane količine smo v glavnem presegli le pri substitutih. Če primerjamo porabo vseh toplot, je bila ta manjša od planirane. Planirane količine smo prekoračili tudi pri sanitarno topli vodi.

I. Primarni energenti	Poraba	Str. v din
Elektro energija	18 080 000 kWh	12 370 526 30
Zemeljski plin	5 286 688 Sm	12 154 627 30
Butan propan	106 546 kg	414 707 80
Mazut	1 168 830 kg	3 244 439 10
Karbid	9 288 kg	31 765 00
2. Sekundarni energenti	Poraba	Str. v din
Acetilen	3 111 kg	70 746 00
Industrijska voda	1 600 564 m ³	869 871 70
Sanitarna topla voda	16 350 m ³	895 536 80
Para	5 427 900 kg	2 532 763 10
Centralno ogrevanje v ŽR	6 427 000 MWh	3 966 900 30
- v MR	8 246 000 MWh	2 545 200 40
Kisik	547 529 kg	1 851 925 60
Kompr. zrak	5 938 210 m ³	889 798 80
Čisti dušik	321 m ³	05 259 40
Tehnični dušik	24 262 m ³	40 052 40
Argon	16 224 m ³	359 668 60

Jože Oder

Vodja 30 moškim

Inženirka Anka Maklin je ena izmed 1364 žensk železark in ena izmed 29 žensk vodij pri nas.

Njenih je v železarni 30 moških – 30 industrijskih in stavbnih zidarjev. Pravi jim »moji fantje«, oni njej različno. Tudi smrklja da je, se je že slišalo.

Res, ko se je začela namesto prejšnjega vodje Franca Gostenčnika oglašati na oni strani žice, je nemalokdo, naleteč na nežen ženski glas, mislil, da se je zmotil. Anka pravi: »Največji problem je bil, ker me ljudje niso poznali, ne po glasu in ne

ram vedeti, kako mora biti kaj narajeno. Je pa včasih težko, ko sem toliko mlajša (27 let!) in toliko nova. Najteže je, ko je treba kakšno stvar na novo vpeljati.«

Ankino delo je izredno dinamično. Veliko je na terenu, po obratih, kjer je skupno v železarni okrog 250 peči. Ne zato, ker bi morala biti, saj se zanese na svoje delavce in delovodje, iz lastne pobude gre, zleze v peč, pogleda, kako je, saj je odgovorna za svoje delo. »Najpogostejše sem v jeklarni, kovačnici in valjarni, tam je največ peči. Težko bi

V teh pogledih Ankino delovno mesto gotovo ni bistveno drugačno kot druga vodstvena mesta v železarni. Drugačno pa je zato, ker vodi moških za tri desetletje. Zato moške tudi dobro pozna.

»Nimam problemov. So obzirni, v glavnem pa so kar pozabili, da bi jaz lahko še imela žensko uho. Tako jih še bolj spoznam. Fabrika, ne da bi moške pojeklenila, kot nekateri rečejo, da postanejo grobi, brezsrčni, ne, pač pa opažam, da so nekateri, predvsem tisti, ki imajo že več let delovne dobe, indiferentni, apatični. Mnogim tudi ni za skupno stvar. V bistvu bi morali vsi tako delati, kot da delamo isto stvar, vsi za to, da bi peč čimprej spet dobro delala oz. vsi sklopi, da bo železarna dobro delala. Pri nas pa si po-

samezni oddelki, čeprav delamo za skupni cilj, velikokrat med seboj nagajajo. Drugače pa opažam, da je vsaj polovica moških še tako vzgojenih, da mislijo, da je ženska za kuhinjo. To mi včasih moji sodelavci pripovedujejo, ker ne morejo iz svoje kože. Žal je tako, da pač večina še vedno najprej pogleda, kakšna je ženska, šele potem, kaj bo zmogla. Kljub vsemu lahko zase rečem, da sem našla svoje pravo delovno mesto.«

Če sodimo po pohvalah, ki jih redko vodje obratov izrekajo industrijskim zidarjem, je to še kako res. Vse nas lahko to veseli.

Zaželimo Anki in njenim fantom še veliko delovnih uspehov.

Helena Merkač

po priimku, čeprav so sicer vedeli, da se gibljem s tov. Gostenčnikom po železarni. Mogoče so bile pol leta težave, potem pa so spoznali, da se lahko prav tako pogovorijo z mano kot prej z Gostenčnikom.«

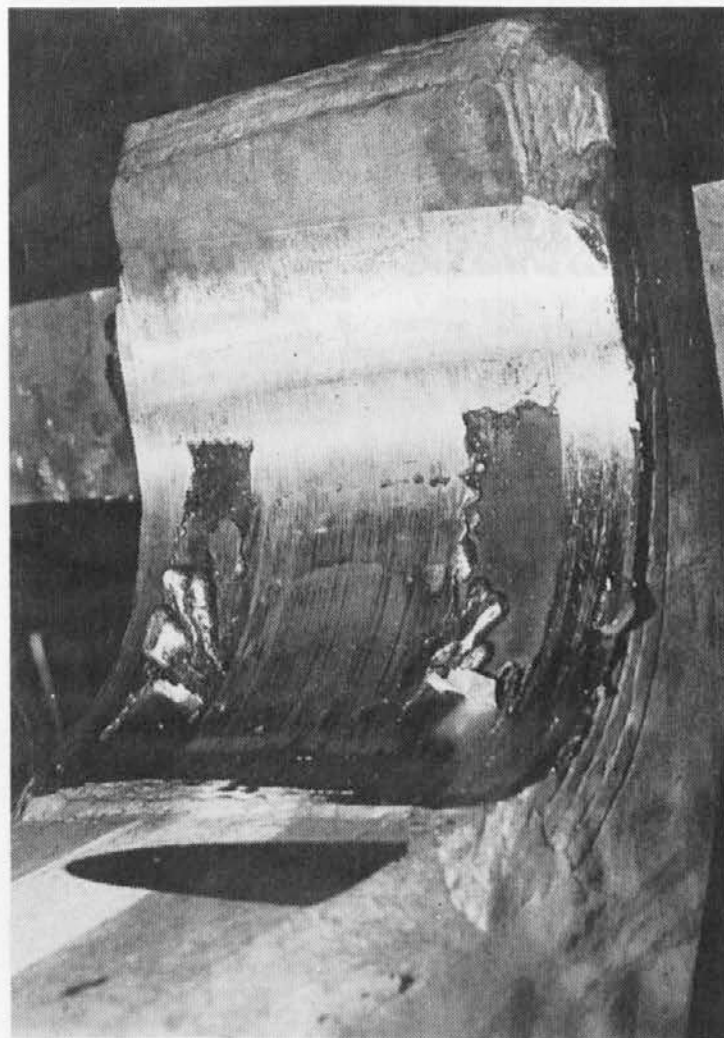
Franco Gostenčniku je Anka Maklin hvaležna, ker jo je uvedel v delo. Pravi: »Po končani gradbeni fakulteti v Mariboru, odkoder tudi sem, sem zaradi fanta prišla na Koroško in nastopila pripravništvo v gradbenem vzdrževanju pri tov. Gostenčniku. Ker je to gradbeništvo vsaj polovica metalurgije, sem morala dobiti nova znanja. On mi jih je dal. Bil je zelo »fer«, dober, pošten. Vse mi je povedal, povsod me je peljal: on je šel spredaj, jaz zadaj, vodil me je v peči. Nikoli ni rekel, da bi moral namesto mene biti na tem mestu »pob«. Imel je posluh za mlade. Res sem mu hvaležna.«

Zdaj je Maklinova že dve leti na Gostenčnikovem mestu – vodja industrijskih in stavbnih zidarjev. »Ko sem vzela stvari v svoje roke, mi ni bilo hudo, ker imam tudi zelo dobra delovodja. Lahko rečem, da nimam problemov. V bistvu je tako: dokler sem jaz svojim sodelavcem strokono kos, jih lahko obvladam. Ko jim strokovno ne bom več kos, pa bom »baba«, to vem. Točno mo-

rekla, kje ni kakšne peči, zato je to naše delo za železarno pomembno. Ni sicer takšno področje, da bi bil razvoj na njem izredno hiter, kot pri elektroniki npr. Tu je drugače, so spremembe, recimo pri materialih, sicer pa je najvažnejše, da dobro in hitro opravimo svoje delo. Pri nas se vedno kaj dogaja. Ko je poziv, greš pogledat, organiziraš delo, to se ponavlja, vedno na starem. Včasih bi radi, da bi lahko napravili tudi kakšno novogradnjo, to bi bila nagrada za naše ljudi, a zaradi rednega vzdrževanja tega enostavno ne zmoremo.«

Kot vodja pa se Anka srečuje tudi s posebnimi vodstvenimi nalogami. Pravi: »Na strokovnem nivoju nimam problemov, torej tam, kjer je moje vodenje povezano z delom. Problem pa je, recimo, kakšno politiko spraviti v življenje. Včasih sam nisi prepričan vanjo, a ker višji nivo pričakuje, da jo boš spravil v življenje, se trudiš. A takrat je hudo. Hudo pa je tudi, ker jaz ne morem svojih fantov, če jih že priganjam, nagraditi, kot bi bilo treba. Ti ne moreš človeka za slabo delo kaznovati, še slabše je, kadar ga ne moreš za dobro delo nagraditi. Pa bi rekla, da si naši fantje to velikokrat zaslužijo.«

REKLAMIRAMO TUDI MI

Reklamacije so vedno nekaj negativnega. Če jih za nedobro opravljeno delo prejmemo mi, je sramota in škoda, če moramo slabe vhodne materiale reklamirati mi, sramote za nas sicer ni, je pa škoda, ki nastane zaradi izgubljenega časa, ko reklamacijo rešujemo.

Poglejmo na primeru reklamiranega zvarjenca iz Strojev in delov, kolikokrat mora naša vhodna kontrola posredovati, ker v železarno (skupaj s skladiščem železa v Mariboru) ni prišel v redu material. Po podatkih, kot smo jih dobili pri vodju vhodne kontrole tov. Radu Pšeničniku, so pri njih lani napisali 838 reklamacijskih zapisnikov. To je sicer nekaj manj kot predlani – takrat je bilo 1200 naših reklamacij – a je bila tudi nabava predlani precej večja. Skrbijo pa že številke za letos, saj smo morali že v prvih dveh mesecih posredovati 140-krat.

H. Merkač

Kako bomo uvedli evropski delovni čas

Poslovna politika Železarn Ravne za leto 1990 predvideva, da preidemo na evropski oz. deljeni delovni čas

Ker se v zvezi s to novostjo tako v širšem prostoru kot tudi v našem podjetju pojavljajo mnogi dvomi, smo naprosili podpredsednika PO Braneta Žerdonerja, dipl. soc., za odgovore na najpogostejša vprašanja.

»Kdaj je realno pričakovati, da bo del zaposlenih v železarni prešel na deljeni delovni čas in kateri del bo to? V kakšnem času predvidevate, da bi prehod izvedli v celoti (razen izmen)?«

Delavski svet podjetja je sprejel cilje za leto 1990 in med njimi je tudi prehod na deljeni delovni čas. Poslovodni organ je presodil, da gre za kompleksen projekt, ki poleg železarnе zajema tudi njeno infrastrukturo okoli, zato je sprejel naslednje generalne odločitve:

- prehod naj bo postopen (v smislu časa, obsega zaposlenih, prilagoditve okolja)

- problem je treba obravnavati kot projekt in ga tako tudi voditi

- treba je sodelovati z drugimi podjetji v občini in občinskimi izvršnimi organi.

Do sedaj smo opredelili potencialni obseg zaposlenih, ki bi naj v končni fazi prešli na novi način dela, opredelili smo minimalne pogoje, ki morajo biti izpolnjeni. Od uresničitve teh minimalnih pogojev je odvisno, kdaj bomo nekateri pričeli delati po novem. V prvem krogu bodo to vodstveni delavci in delavci skupnih strokovnih služb, v naslednjih fazah pa preostali. Prvi krog načrtujemo še pred dopusti, preostalo do konca leta. Poudarjam pa, da je to odvisno od izpolnitve vsaj minimalnih pogojev.

»Katero varianto deljenega časa (od kdaj do kdaj) bomo izbrali v železarni?«

»Trenutno razpolaga PO s petimi ponujenimi variantami deljenega delovnega časa. O konkretni varianti se še ni odločil, nagiba se k tistim, ki opredeljujejo 8.30-urno odsotnost. Izbor bo odvisen od uskladitve z drugimi podjetji v dolini, od možnosti rešitve nekaterih spremljajočih pogojev (varstvo otrok, prehrana v podjetju, prevozi na delo...).«

»Posledice uvedbe novega časa bodo tako pozitivne kot negativne.

Tako pričakujemo naslednje pozitivne posledice: večja delovna učinkovitost, saj sta v človekovem bioritmu dopoldanska in popoldanska ko nica učinkovitosti in zaradi opoldanskega odmora; povečan skupni delovni čas, zato večji skupni učinek; odprava zagotavljanja dvojne socialne varnosti (polmetje, popoldanski obrtniki) in s tem zmanjšanje števila zaposlenih; pozitivni učinki, ki jih bo prineslo kasnejše vstajanje za družine; več možnosti za prilagajanje različnim potrebam po delu v različnih obdobjih dneva (trgovine, uradi, servisi); več možnosti za kontakte s tujino.

Zal pa, po komentarjih v sredstvih javnega obveščanja sodeč, prinaša novi delovni čas več negativnih kot pozitivnih posledic. Zato je bojazen

pred uvedbo novega časa tudi v železarni velika. Glavni pomisleki naših delavcev terjajo nekaj komentarjev.

Začniva pri ženskah, ki so glede na protestno pismo, naslovljeno na poslovodni odbor, najbolj zgrožene nad predlagano novostjo. V železarni jih je 1364 ali približno 25 % vseh zaposlenih, večina pa dela na eno izmeno.

Je upravičena njihova bojazen, da je cilj uvedbe novega časa spraviti žensko nazaj k štedilniku (zaradi samim sebi prepuščenih otrok in povečanih domačih obveznosti po delu)?«

»Človek se ponavadi boji novih stvari, zato poskuša nanje reagirati z obrambnimi mehanizmi. Tudi v primeru prehoda na deljeni delovni čas je tako. Če pogledamo problem žensk, ki ga skušate izpostaviti oz. so ga s protestnim pismom tudi same izpostavile, potem le-ta sploh ni v delovnem času (kjer je mnogo lažje rešljiv), ampak v njihovi dolgoročni socialni varnosti znotraj nujnih sprememb, ki železarno čakajo. Namen deljenega delovnega časa ni spraviti žensko nazaj k štedilniku, saj je to zelo enostransko postavljena trditev. Izhaja z zornega kota, da so vse ženske zaposlene na eno izmeno, da se delo v vseh panogah pričinja in končuje istočasno ipd. Kaj pa gostinstvo, zdravstvo, tekstilna industrija, naše dvoizmensko delo v proizvodnji? Ali potem te ženske niso ravno tako ženske! Glede na starostno strukturo prebivalstva, kot ga ima Slovenija, pa velja podobno pravilo kot za nekatere narode v Evropi (Francija, Nemčija), da bo število žensk med zaposlenimi še naraščalo, ne glede na to, kdaj z delom pričnemo in kdaj končamo.«

»Nadaljujva s popoldanskimi obrtniki in polmeti, ki bi se bili zaradi novega časa prisiljeni odločiti za samo eno dejavnost – ali šit ali ne. Kot vemo, je prav to tudi eden od

najpomembnejših ciljev, ki jih želimo z novim časom doseči. Vendar – kolikor je že v železarni polkmetov, večina teh dela na izmene (izhajajoč iz podatka, da dela v železarni na eno izmeno 2591 delavcev, na več pa 3083). Je torej tukaj cilj, če ga tudi dosežemo, sploh pomemben? In obrtniki – koliko imate evidentiranih kot možnih, da bodo zaradi novega časa zapustili železarno in šli na svoje?«

»Kot že rečeno, ne pričakujemo, da bomo zaradi deljenega delovnega časa bistveno zmanjšali število zaposlenih. Nedvomno pa računamo na to, da bo to pripomoglo k temu, da se bodo delavci, ki imajo danes dvojno socialno varnost, prisiljeni odločiti za eno ali drugo. Mi mislimo, da je dobro tudi, če se odločijo samo za podjetje. To odločitev bomo skušali izsiliti tudi z drugimi ukrepi kadrovske politike.«

»Vozačev imamo v železarni skupaj 1322 na 94 relacijah, od tega z organiziranim prevozom 952. Kako bomo uredili prihode na delo ter odhode z dela?«

»Vprašanja prevozov na delo smo se s strokovnega vidika poskušali lotiti na eni zadnjih sej delavskega sveta. Takrat smo sprejeli sklep, da problematiko celovito obravnavamo tako z vidika lastne participacije kot z vidika števila linij in cene prevoza. Če to problematiko povežemo še z deljenim delovnim časom, potem se kažejo naslednje usmeritve:

- povračilo dejanskih stroškov prevoza delavcu ob izplačilu plače
- določitev deleža lastne udeležbe pri stroških prevoza

- za posebne relacije preusmeritev k povračilom kilometrine

- čim manj pogodbenih linij.«

»Ker strokovne službe v železarni še niso uspele dobiti podatkov o prostorskih možnostih za podaljšano bivanje predšolskih in šolskih otrok, ostaja tu vprašanje še odprto. Poraja pa se drugo vprašanje: bomo v

železarni kljub temu, da se zunanje dejavnosti novemu času ne bodo prilagodile, kot bi želeli, postopoma izvajali prehod?«

»Žnanje dejavnosti (otroško varstvo, prevozi...) se bodo ob samem začetku morale prilagoditi najmanj v taki meri, da bomo lahko pričeli z uvedbo novega delovnega časa. To bomo kot železarna zahtevali in sodelovali, da to ne bo največji problem. Več prilagoditev (trgovine, uradi...) bo nastalo s časovnim zamikom, saj ponavadi ti družbeni servisi čakajo, ali ne bo mogoče spet šlo po starem. Na to računajo tudi vsi tisti pri nas, ki v tem vidijo samo slabo oz. neprijetno. Tako se nam sklone zanka, ki potem zavije vrat noviteti. Gorenje in Velenje sta jo premagala, pa tudi še kje drugje kaže na to, da bo postopoma le šlo.«

»Uvedba novega časa bo nedvomno zahtevala mnoge žrtve. Je končni cilj toliko vreden in pomemben, da ga bomo kljub vsemu skušali osvojiti? Kakšen je?«

»Končni cilj podjetja Železarna Ravne je v tem, da postane sodobno evropsko podjetje, ki bo produktivno zaposleno in bo delalo tako, da bo imelo samo toliko težav in samo tiste probleme, kot jih imajo podjetja v Evropi. K temu sodijo vsi pomembni segmenti in eden takih je tudi pričetek in konec delovnega dne. Ne gre za modo, kvečjemu za zaostajanje. Idealno bi bilo, a je utopistično pričakovati, da se bodo vsi ti drobci časovno pokrili in najslabše, kar lahko storimo, je to, da bomo čakali na to istočasnost (uvedba deljenega delovnega časa, stoodstotna prilagoditev vseh družinskih in družbenih servisov, evropske plače, evropska produktivnost, davčni sistem, bioritem). Nekdo mora pričeti, in tokrat na Ravnah ne prednjačimo.«

»Tov. Žerdoner, hvala za odgovore.«

Helena Merkač

Kadri v številkah

Zadnja leta je prvi in najpomembnejši podatek vsakega kadrovskega poročila tisti, ki pove, za koliko se je kje zmanjšalo število zaposlenih. To terja čas, v katerem živimo.

So pa zelo zanimive tudi druge številke, ki jih na prehodu iz enega leta v drugo objavijo kadrovske službe, še posebno, če odstopajo od pričakovanih. Poglejmo si jih nekaj za Železarno Ravne.

LE ŠE 5500-ČLANSKI KOLEKTIV

Leto 1989 smo pričeli s 6887, končali pa s 6772 zaposlenimi (razlika 115 oz. 1,7-odstotno zmanjšanje). Ker so s 1. januarjem postale družbe Kovinarstvo, Monter in Bratstvo in se je odcepila TRO, smo pričeli leto '90 s 5674 zaposlenimi. Od tega je bilo 100 pripravnikov.

Najbolj se je število zaposlenih zmanjšalo v Kalilnici (stopnja rasti je -10,0) in v Pnevmatičnih strojih (-9,9).

V letu 1990 bomo zmanjšali število zaposlenih še vsaj za 4 %, tako da konec leta skupno število ne bo večje kot 5550. To število bomo dosegli z zmanjšanjem števila zaposlenih v vseh poslovnih enotah in skupnih službah.

ODHAJA PREVEČ VIŠKO IZOBRAŽENIH

Izbežna fluktuacija je bila lani nekoliko višja kot predlani (1,44 : 1,71), ko smo v zadnjih desetih letih dosegli najnižjo stopnjo (l. 1979 3,72, l. 1984 3,00 npr.). Vseeno lanska fluktuacija kaže, da so migracije zaradi omejevanja zaposlovanja oz. zapor minimalne. V primerjavi s predlani se je lani ponovno povečala fluktuacija v metalurških tozdih (izstopata Jekloliarna in Jeklarna), med mehanskimi tozdi pa je bila največja v Kovinarstvu.

Po vzrokih so bili lani odhodi v Železarno Ravne razporejeni tako:

111 je bilo upokojitev, 110 odhodov v JLA, 42 je poteklo delovno razmerje za določen čas, 53 je bilo sporazumnih odhodov, 10 samovoljnih zapustitev dela, 17 izključitev, 23 danih odpovedi, 13 umrlih in 8 mirovanj pravic, skupaj 387.

Pri izbežni fluktuaciji so prevladovala sporazumna prenehanja delovnega razmerja (65,5 %), izključitve predstavljajo le 15-odstotni delež.

Po obsegu izbežna fluktuacija ni zaskrbljujoča, pač pa je zaskrbljujoč pojav, ki ga v železarni prejšnja leta nismo bili vajeni, v strukturi fluktuacije povečano število delavcev z višjo oz. visoko izobrazbo.

Za leto 1990 smo sklenili, da bomo fluktuacijo v skupnih službah in v servisnih enotah znotraj poslovnih enot nadomeščali samo v omejenem obsegu. Ker je fluktuacije več v metalurški proizvodnji, bomo delavce notranje prerazporejali.

VELIKO PREVEČ BOLNIŠKIH

Zaradičasne nezmožnosti za delo (bolezen, nesreče; nege, spremstvo; porodi) je bila lani v železarni 8,24-odstotna odsotnost. To je največ v zadnjih šestih letih (leta 1984 7,05, 1985 6,81 % npr.), kar je zelo zanimivo glede na to, da se število zaposlenih manjša. Odsotnosti so pomembno narasle zaradi bolezni in nesreč (6,68 % lani, 5,47 % l. 1987), za kar smo izgubili 116.774 delovnih dni.

Odsotnosti zaradi nege in spremstva predstavljajo 0,28 % (4916,125 izgubljenih dni) ter porodi 1,28 % (22363 dni). Tako smo lani skupaj v železarni na račun »bolniške« izgubili 144053 delovnih dni.

Zato načrtujemo, da bomo letos usposobili strokovne kadre v železarni in medicinske dela (z obratno ambulanto), da bomo bolniški stalež zmanjšali. Priti bomo skušali do tistih minimalnih ekološko-ergonomskih omejitev, ki jih ni možno spre-

meniti, in pomenijo zahtevek za invalidsko upokojitev. V reševanju invalidske problematike bomo lahko naredili korak naprej le s proizvodnim programom za delavce z omejeno delovno zmogljivostjo. V letu 1990 moramo zmanjšati 4-urni stalež na minimum.

Izredne odsotnosti z dela so lani ostale na isti ravni kot leto prej, do sprememb je prišlo v strukturi teh odsotnosti. Zmanjšale so se odsotnosti zaradi izobraževanja - 24,5 % (v zadnjih petih letih so bile največje leta 1987 - 3100, lani 2653 ur), zelo so se povečale odsotnosti za kulturo (pihalni orkester na svetovnem prvenstvu!) - največje v zadnjih letih so bile leta 1985 (561 ur, lani 471 oz. 4,3 %). Za telesno kulturo beležimo v zadnjih petih letih stalno upadanje (lani 4,0 %), prav tako pri družbenopolitični dejavnosti (1,8 %), za SLO so lani v primerjavi s predlani nekoliko narasle (10,2 %), prav tako za osebne zadeve (55,2 %). Skoraj za četrtino so se povečali neopravičeni izostanki (s 684 v letu 1988 na 842), kar kaže na večjo nedisciplino pri delu. V primerjavi s prejšnjimi leti pa so številke vseeno manjše (leta 1985 1418 ur!).

VSE BOLJŠA IZOBRAZBENA STRUKTURA

Izobrazbena struktura se v železarni Ravne zadnja leta počasi, a vztrajno izboljšuje. V letu 1989 se je delež delavcev brez izobrazbe zmanjšal z 31,5 % na 30,5 %, za 0,3 % pa se je povečal delež delavcev z višjo in visoko izobrazbo. Pri drugih strukturah ni bistvenih razlik. Z NOS je bilo lani zaposlenih 18,6 % delavcev, z OS 11,9 s PSŠ 9,7, s SPŠ 33,9, z DPŠ 4,5, s SS 14,2, z VSŠ 3,7 in z VŠ 3,2 %. Magistrstov je bilo 0,13 %, drugih pa 0,08 %.

Za letošnje leto načrtujemo, da bomo v vseh organizacijskih enotah izobrazbeno strukturo še izboljšali. Pri tem pa se ne bo smelo poveča-

ti število vodstvenih in administrativno-tehničnih delavcev.

RAZPISANIH MANJ ŠTIPENDIJ

Za šolsko leto 1989/90 smo skladno s kadrovskimi potrebami in sprejeto kadrovsko politiko razpisali 93 štipendij za vse stopnje šolanja oz. študija. Podelili smo jih 79. Nepodeljene so ostale štipendije za študij strojništva (konstrukterstvo in tehnologija) in za IV. st. metalurgije.

Na prehodu leta smo imeli 414 aktivnih štipendistov, s 17 štipendisti je pogodbeno razmerje mirovalo (bili so v JLA), 52 štipendistov na višjih in visokih šolah ni izpolnjevalo pogodbenih obveznosti (pavzirajo), 10 štipendistov na V. stopnji je ponavljalo razred.

Za šolsko leto 1990/91 smo skupno razpisali 60 štipendij; 35 za visoke šole, druge za srednje šole, kar pomeni, da smo štipendijsko politiko podredili delovanju trga. Višino štipendije skušamo usklajevati z osebnim dohodkom zaposlenih.

Ob delu se v šolskem letu 1989/90 izobražuje 313 delavcev (na srednji šoli 128, na višji 131, na visoki 8, magisterij dela 46 delavcev, doktorat pa 4). V akcijo »2000 raziskovalcev« je vključenih 25 naših delavcev.

VEČ IZPOPOLNJEVANJA ZNANJA IN DELOVNEGA USPOSABLJANJA

V primerjavi s predlani je lani naraslo število delavcev, ki so izpolnjevali svoje znanje in se usposabljali z delom. Skupaj jih je bilo 1472 ali 6,2 % več. 151 delavcev se je npr. usposabljalo na računalniku, 247 se jih je udeležilo dvodnevnih oz. enodnevni seminarjev. Poleg teh oblik je bilo izvedenih še 134 izpitov za pripravnike, na počitniškem delu je bilo 259 učencev in študentov (158 % manj kot leto poprej), na proizvodnem delu oz. praksi je bilo 444 učencev, postopek ugotavljanja z delom pridobljene delovne zmožnosti pa smo izpeljali za 114 delavcev.

V letu 1990 bomo skušali še bolj uveljaviti miselnost, da je izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje dolžnost vsakega posameznika. Železarna ju bo spodbujala povsod tam, kjer delavci nimajo dovolj znanja za delo oz. kjer morajo zaradi prerazporejanja imeti dodatna znanja.

Interes železarne je tudi, da se delavci izobražujejo ob delu, če to pomeni zmanjšanje organizacijskih in tehnoloških viškov oz. prekvalifikacijo in preprečevanje invalidnosti. Posebej bomo spodbujali izobraževanje na področju tehnološke organizacije dela, organizacije proizvodnje in vodenja.

V letu 1990 bomo s pripravniki sklenili razmerje za določen čas, uporabili pa bomo tudi nove zakonske možnosti za delo pripravnikov. Prednost bodo imeli štipendisti podjetja, vsi štipendisti tehničnih strok z višjo in visoko izobrazbo. Drugi bodo primarni kadrovski višek, ponudili pa jim bomo tudi možnosti prekvalifikacije, če bodo takšne potrebe dela.

(Po kadrovskem poročilu za leto 1989 in planu kadrovske politike za leto 1990 pripravila H. Merkač)

LADJEDELNIŠTVO SPET ZANIMIVO

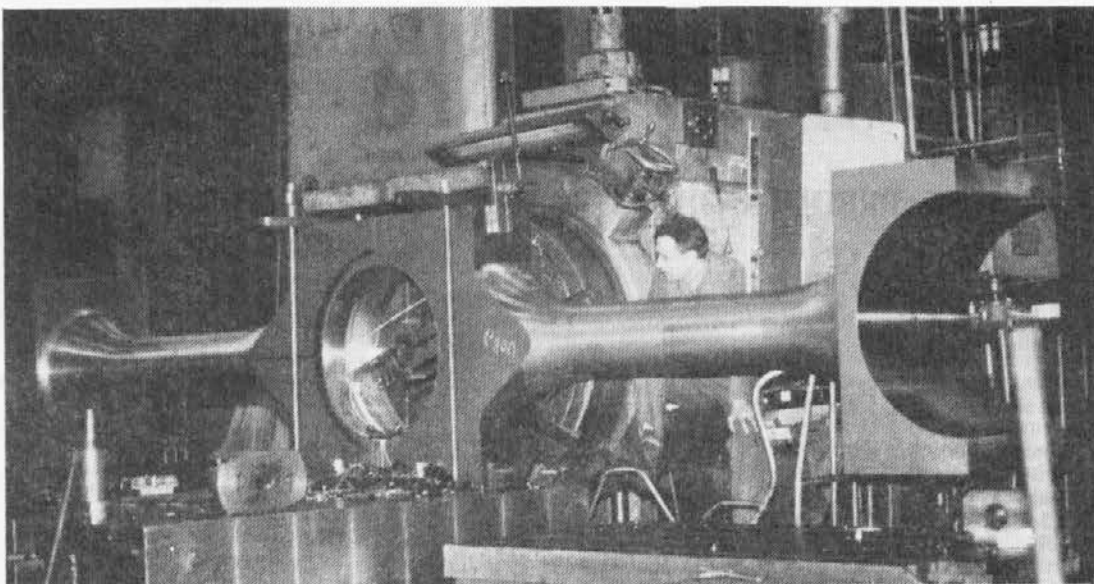
Da se zgodovina ponavlja, je očitno res tudi za industrijo.

V železarni smo pred leti marsikaj že delali za ladjedelnštvo (sidra!), zdaj pa spet osvajamo izdelke za potrebe te panoge.

V Strojih in delih imajo za letos kar nekaj naročil ojnice za ladijske motorje. Smer razvoja je takšna, da bi v prihodnje ojnice v celoti obdelali, ne le grobo, kot jih obdelujemo sedaj, finalizacijo pa prepuščamo drugim. Seveda bo za to potreben dodatni strojni park.

Po besedah vodje proizvodnje v Strojih in delih tov. **Viktorja Turkurša** je obdelava ojnice na fotografiji še posebej zanimiva in tipična, ker skupaj obdelujejo dva čelno stisnjena kosa in tako naenkrat naredijo dve izvrtini.

H. Merkač

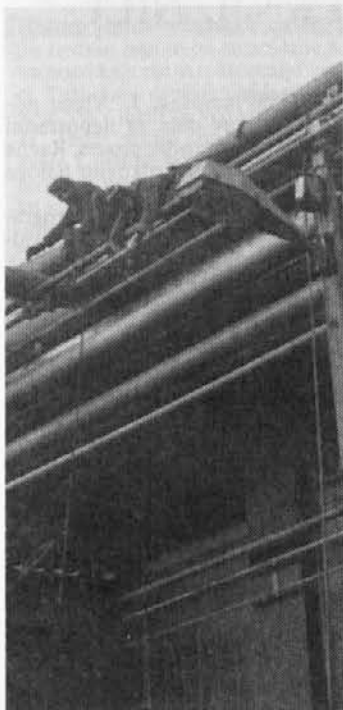
ZRAČNA POŠTA ZA SPECIALNO JEKLARNO

Na trenutno naši največji investiciji – gradnji specialne jeklarne – končujemo dela.

V sklopu te je v končni fazi tudi gradnja zračne pošte med novim objektom (zadaj za minilivarno) in tehnološkim laboratorijem, kjer je izstopna postaja bombic s probami. To je pot po ceveh okrog 1100 m, na novo narejena. Kot je pojasnil vodja projekta specialna jeklarne **dipl. inž. Milovan Božikov**, niso našli tehnične rešitve za povezavo med novo halo in minilivarno, kot nesprijemljiva pa se je pokazala tudi možnost uvedbe kretnic, s pomočjo katerih bi lahko zračna pošta delno šla po že obstoječih ceveh. Znano je namreč, da za težko zračno pošto kretnice ne funkcionirajo stoodstotno zanesljivo kot za lahko, pisemsko zračno pošto. Zato so v tem primeru dobronamerne pripombe v zvezi z racionalizacijo nesprijemljive.

Ker pa je uvedba pete linije zračne pošte v sprejemni postaji v laboratoriju povzročila prostorske stiske, ostaja racionalizacija zračne pošte v železarni vendarle ena naših pomembnih prihodnjih nalog.

H. Merkač

HIDRAVLIKA V PNEVMATIČNIH STROJIH

S proizvodnjo hidravličnih kladiv so v Pnevmatičnih strojih začeli leta 1986. Osvojili so že tipe težkih razbijalnih kladiv TRH 800, TRH 450 in TRH 200, ročnega kladiva RRH 30, preizkušajo pa vrtno kladivo HVK 110. V konstrukcijskem biroju so razvili tudi pribor za razbijanje – sekače in konice – iz visokokvalitetnega legiranega jekla z nizko vsebnostjo žvepla in nečistoč. Tako jeklo, ki je tudi skrbno toplotno obdelano, ima dobre mehanske lastnosti, je odporno proti dinamičnim obremenitvam in ustreza zahtevam sodobne strojne industrije, zato ta orodja obrat izdeluje tudi za uvožene hidravlične in pnevmatične stroje.

Pnevmatični stroji so doslej prodali po nekaj desetini težkih hidravličnih razbijalnih kladiv. Proizvodnjo bi želeli povečati, žal pa so panoge, ki te stroje kupujejo, v Jugoslaviji danes v krizi, zato se prodaja ne širi. Nujno bi jo bilo razširiti na inozemska tržišča. Žal teh nimamo raziskanih, ker v preteklosti zaradi dobre prodaje doma ni bilo interesa za to in prav tako ne za širitev proizvodnega programa. Danes bi potrebovali oboje – širši trg in pestrejši proizvodni program, vendar zamujenega ni mogoče nadomestiti na hitro.

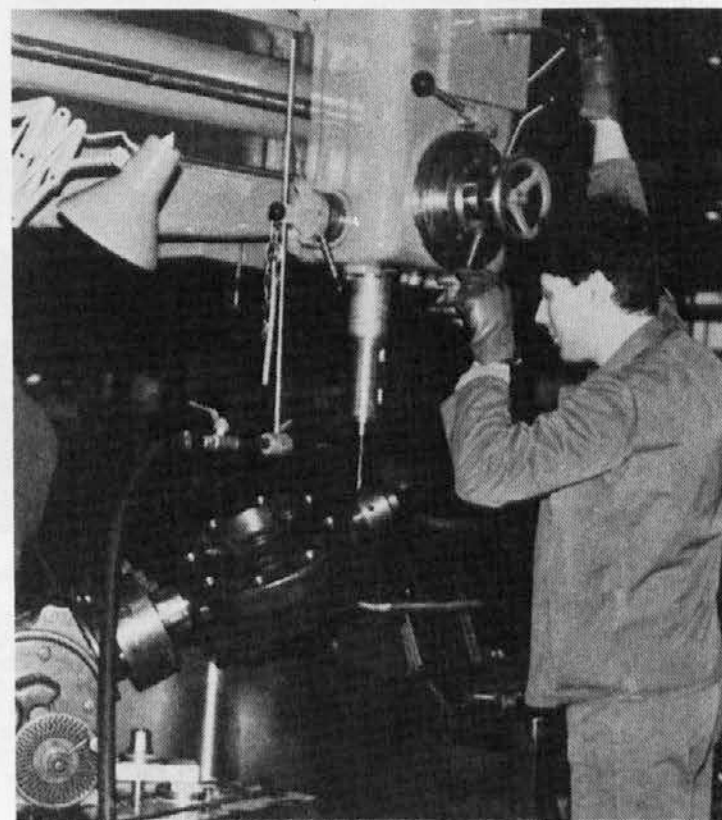
Po besedah dipl. inž. Avgusta Kneza bi imeli v zadnjem času dobre možnosti prodaje na vzhodnoevropskih tržiščih (tam so uspešni Avstrijci), vendar se v železarni nismo še niti odločili, kako in na katero tržišče bi poskušali prodreti. Seveda bi se bilo treba tam spopasti z evropsko oziroma svetovno konkurenco. Vsaj cenovno bi imeli v tem spopadu prednost, saj so naša kladiva dva, tri in večkrat cenejša kot pri tujih proizvajalcih.

Vzrok, da proizvodnega programa nismo začeli širiti prej, je bil – razen v dobri prodaji, ki je presegala zmogljivosti proizvodnje – še v tem, da smo se dogovarjali za sodelovanje z različnimi tujimi firmami. Ker pa razgovori niso rodili sadov in smo ostali sami, je razširitev proizvodnega programa zdaj nujna.

Izdelujemo stroje za površinsko eksploatacijo, pri čemer bi bilo treba razviti še vrtni stroj na gosenicah s popolno hidravliko za globinsko kladivo. To je ekonomična naprava, zato je zanimiva za tržišče.

Drugi del proizvodnega programa je oprema za globinsko eksploatacijo v premogovnikih in kovinskih rudnikih. Ta program bi bilo nujno dopolniti in ga v konstrukcijskem biroju tudi že razvijajo. Izdelali so že prototip vrtnalnice NPV (preizkušajo ga v rudniku Velenje), v ta sklop sodijo še vrtni stroj, potezna naprava, pnevmatična verižna žaga, udarni vijač in spiralasti svedri. Del dokumentacije je že izdelan, kdaj bo vse nared za proizvodnjo, pa inž. Knez v času pogovora (konec februarja) še ni mogel reči.

M. P.

NAPREDOVANJE IN RAZVOJ ZAPOSLENIH

(Povzetki rezultatov raziskave v železarni)

NAPREDOVANJE IN ORGANIZACIJSKI FAKTORJI

Na napredovanje vpliva vrsta organizacijskih faktorjev, prav tako pa napredovanje vpliva tudi povratno na organizacijo. Predstavljamo nekaj tovrstnih zvez za obdobje 1985–1987.

Napredovanje in spremembe v delu

Napredovanje je priznanje za dobre delovne rezultate in tudi spodbuda zanje. Zato pričakujemo, da je napredovanje na posameznih mobilnostnih lestvicah povezano tudi s spremembami v vsebini zahtevnosti, intenzivnosti, samostojnosti in kakovosti dela.

Napredovanje ni nujno povezano s spremembo vsebine dela, saj se lahko poveča zahtevnost dela, a vendar ostane vsebina enaka. Podatki kažejo, da v železarni obstaja zveza med spremembami in vsebino dela in napredovanjem na lestvici zahtevane izobrazbe. Z večjimi spremembami v vsebini dela raste delež zaposlenih, ki so napredovali tudi na lestvici formalne izobrazbe in v vodstveni hierarhiji.

Napredovanje bi moralo biti povezano s povečano stopnjo zahtevnosti dela. Ta vzorec se kaže tudi v železarni; sprememba zahtevnosti dela pa se v manjši meri povezuje tudi s spremembo v vodstveni hierarhiji. Kritično je napredovanje na dohodkovni lestvici, kjer je napredoval večji delež tistih, ki se jim je zahtevnost dela zmanjšala, kot pa tistih delavcev, ki se jim je zahtevnost dela povečala.

Povečanje intenzivnosti dela je povezano le z napredovanjem na plačilni lestvici in z napredovanjem na vodstveni hierarhiji, z drugimi napredovanji pa ne.

Povečanje samostojnosti dela oziroma delovne avtonomije je močno

povezano z napredovanjem na vseh mobilnostnih lestvicah.

Povečanje kakovosti dela je pozitivno povezano z napredovanjem na plačilni lestvici, šibkejša pa je povezava z napredovanjem na formalni. Napredovanje na preostalih dveh lestvicah pa gre celo v obratni smeri: na lestvici zahtevane izobrazbe in v vodstveni hierarhiji je napredoval večji delež delavcev, katerih kakovost dela je ostala nespremenjena kot pa tistih, katerih kakovost se je povečala.

Napredovanje in delovni rezultati

Izhajamo iz predpostavke, da v večji meri napredujejo tisti, ki dosežajo boljše delovne rezultate, in da tudi napredovanje vpliva na boljše delovne rezultate oziroma izkoriščenost delovnih potencialov.

V naši raziskavi smo delovne rezultate merili posredno – s številom predlogov za inovacije, številom predlogov za izboljšave in številom elaboratov oziroma strokovnih član-
kov.

Rezultati glede danih in sprejetih predlogov za inovacijo niso spodbudni – kažejo se le v večjem deležu napredujočih v vodstveni hierarhiji med zaposlenimi, ki so dali takšne predloge.

Za našo organizacijo se je pokazala pozitivna povezanost števila sprejetih predlogov za izboljšave z napredovanjem na vseh lestvicah.

Obstaja pa tudi povezanost med pisanjem in objavljanim strokovnih člankov in napredovanjem.

Kakšna pa je zveza med napredovanjem in stopnjo izkoriščenosti delovnih sposobnosti?

Na splošno bi lahko rekli, da več kot polovica vključenih v raziskavo svojih potencialov ne izkorišča ustrezno. Na to vrsto neustrezne uporabe sposobnosti ne vpliva napredovanje na plačilni lestvici. Predpostavke, da napredovanje na lestvici formalne izobrazbe prispeva k podizkoriščenosti (več kot četrtina delovnega časa za naloge, ki zahtevajo nižjo usposobljenost), nismo potrdili, prav tako pa tudi ne tiste o povezanosti napredovanja na lestvici zahtevane izobrazbe in nadizkoriščenosti (več kot četrtina delovnega časa za naloge, ki zahtevajo višjo usposobljenost). Najbolj kritično pa je v vodstveni hierarhiji, ko se v primeru napredovanja zelo poveča delež podizkoriščenih.

Napredovanje in izobraževanje

Primerjave med izpopolnjevanjem in napredovanjem na različnih mobilnostnih lestvicah kažejo na povezanost: daljše izpopolnjevanje prispeva tudi k večjemu deležu napredujočih glede na spremljane kriterije.

Strokovno samoizobraževanje je zelo močno povezano z napredovanjem na vseh mobilnostnih lestvicah.

Pozitiven vpliv nadomeščanja nadrejenega pa se kaže v napredova-

nju na vodstveni lestvici, kar govori o tem, da je namestništvo primerna oblika »praktičnega« usposabljanja bodočih vodij.

Napredovanje in družbenopolitični položaj

Ali je napredovanje povezano s položajem posameznika v samoupravnem političnem sistemu ter z njegovim položajem v društvih?

Položaj v samoupravni hierarhiji je v pozitivni zvezi z napredovanjem v vodstveni hierarhiji. Interpretacijo gre verjetno zaradi nezdružljivosti samoupravnih in vodstvenih funkcij zasnovati v naslednji smeri: najprej so se posamezniki uveljavili kot uspešni nosilci samoupravnih

funkcij (izstopili iz množice, javno nastopali ipd.), kar se jim je kasneje »obrestovalo« kot imenovanje na vodilne in vodstvene položaje (samoupravna aktivnost kot kanal za promocijo med vodje).

Očitna je tudi zveza med članstvom in funkcijami v ZK in napredovanjem v vodstveni hierarhiji – verjetno gre za posledico pretekle prakse, ko napredovanja brez članstva v ZK skoraj ni bilo (tretji kriterij – moralnopolitična ocena, ki se je kar istovetila z vključitvijo v avantgardo) oziroma so se na vodilna mesta nameščali (bivši) politiki (posledica negativne kadrovske politike, vpliv politike na gospodarstvo).

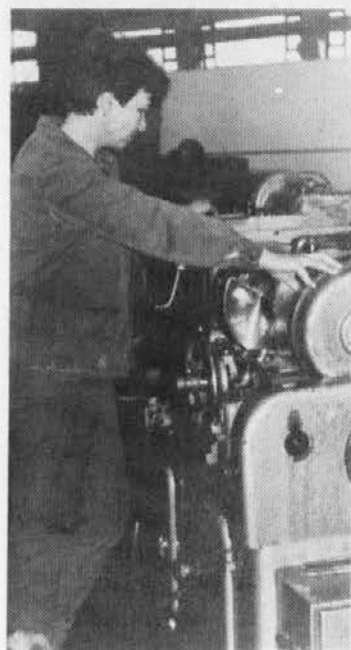
Položaj v drugih DPO je manj pomemben za razlago napredovanja, neopazen pa je vpliv članstva in funkcionarstva v društvih in družbenih organizacijah.

V naši organizaciji je opaziti pozitivno povezanost članstva v strokovnih društvih in napredovanja v vodstveni hierarhiji.

Andreja Čibron

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

8608	Jakupović, A. & R. Mila-
novič: Ventura publisher.
(1. izd.). Bgd, 1989	5000/798	Planinšek, J.: Vloga pri-
prav dela za neposredni
proizvodni proces. Ravne
1989. (Strokovne naloge
ŽR: 1989 : 798)
8609	Pantić, D.M. & N. Pantić:
MS word. (1. izd.).
Bgd, 1989	5000/797	Merkač, M.: NC-progra-
miranje vrtnalo-rezkal-
nega stroja KOLB v
TOZD Industrijski noži.
Strokovne naloge ŽR:
1989 : 797)
8610	Krstajić: Chi Writer. (2
izd.). Bgd, 1989	5000/796	Špalir, B.: Programiranje
CNC-obdelovalnega ce-
ntra Rapid 1 v TOZD SID.
Ravne, 1989. (Strokovne
naloge ŽR: 1989 : 796)
8611	Ishikawa, K.: Kako celovi-
to obvladati kakovost. (pr-
vi ponatis). Lj, 1989	5000/795	Petan, D.: Preizkus vhod-
no-izhodnih kartic. Rav-
ne, 1989. (Strokovne na-
loge ŽR: 1989 : 795)
8612	Directory of testing labo-
ratories. Philadelphia 1988	5000/794	Potočnik, A.: Polnjenje
baze podatkov izdelanih
šarž. Ravne, 1989. (Stro-
kovne naloge ŽR: 1989;
794)
8613	Tešević, M.: PC/XT hard-
ware. (1. izd.). Bgd, 1989	5000/793	Auprih, L.: Preračun eks-
centerske stiskalnice 2
DE 900-180. Ravne, 1989.
(Strokovne naloge ŽR:
1989 : 793)
8614	Simič, S.: Spoznajmo lo-
kalne računalniške mreže.
Lj, 1988. (Sodobno poslo-
vanje s PC računalnikom)	3587/794	III Koroušič, B. & F. Te-
hovnik: Matematično
modeliranje fizikalnih ke-
mičnih procesov v fazi ob-
delave jekla po VAD pos-
topku. D. 3. Lj, 1989. (Po-
ročila MI: 794)
3799/11	Tehnička enciklopedija
11: Pov-Sap. Zgb, 1988	3587/894	II Smajić, N.: Študij ki-
netike vakuumskega raz-
duščenja talin. D. 2. Lj,
1989. (Poročila MI: 849)
8615	Sensors and actuators. Wa-
rrendale 1989	8626	Željcznov, M.: Osnove te-
orije elektromagnetnega
polja. (dotis 4. pregledane
in razširjene izd.). Lj,
1987
8616	Bd 1,2 Sicherheit und Ver-
fuegbarkeit in der Anla-
gentechnik – Safety and
reliability of plant techno-
logy. Stuttgart, 1989	8623	Johns, R.: Casting design.
Des Plaines, Illinois, 1988
8617/260	NBS standard reference
materials catalog 1988/89.
Gaithersburg, 1988. (NBS
special publication; 260)	8624	Investment Casting wax-
es. Des Plaines, Illinois,
1988
8618/260	–111 Standard reference
materials. Gaithersburg,
(1989)		
8619	Gnamuš, J.: einfluss der
Herstellungsbedingungen
auf Bindung und Eigen-
schaften von Walzplattier-
tem... : doktorska diserta-
cija. Leoben, 1988		
8620	Tooling for the 90's. To-
ronto, Canada 1987		
8621	Bohinc, R.: Delniška druž-
ba. Lj, 1989. (Gospodarska
založba)		
8622	Ammeraal, A.: Computer
graphics for the IBM PC.
Reprint 1989. Chichester
(etc.), 1987		
8011/3	Enciklopedija Slovenije,
3: Eg-Hab. Lj, 1989		

FUŽINAR ZA RAZVOJ

KAJ SMEMO VEDETI O TITANU

Zveze s kisikom, dušikom, žveplom, ogljikom, fosforjem in borom

Titan oblikuje zelo veliko spojin, ki jih jeklo koristno uporabi. S svojo aktivnostjo se hitreje in odločno trdnije veže na dušik, ogljik, žveplo in fosfor kot katerakoli druga kovina v jeklu. Manj uspešno ga privlači le kisik, če je navzoč še aluminij. Že 0,02 % Al prevzame toliko kisika, da ga ne ostane nič za titan, če le tega ni več kot 0,3 %.

Oksidi aluminija nastajajo že v staljenem jeklu, medtem ko titanovi nitridi lahko v staljenem ali pa v trdnem jeklu. Druge titanove spojine se prikažejo šele v trdnem stanju.

Najiminenitnejši zaviralci rasti zrn v vročem jeklu so titanovi nitridi, ki jih zavoljo tega in pa zmanjšane nevarnosti kaljenja visoko cenijo varilci. Taki dobri drobni nitridi nastopijo le, če v jeklu ni več kot 0,015 % Ti. Tedaj storijo cone prehoda od zvara k osnovi konstrukcije zelo žilave tudi pri najhujšem mrazu. Enako velja za vse izdelke, ki se počasi ohlajajo med 700 in 500°C. Morajo pa biti nitridi res drobni, recimo veliki za 400 Angstromov. Če merijo 1000 Å, so že bistveno manj uporabni. Kadar so drobni, morejo preprečiti celo majhnim jeklenim zrnom velikosti 20 mikrometrov (tisočink milimetra), da bi zrastle, četudi ogrejemo izdelek na 1350°C (npr. v varjenem pasu). Enako jeklo brez titana bo iz veliko bolj bahaških zrn: pri taki temperaturi bodo tudi do 200 tisočink milimetra velika. To je seveda skrajna razpuščenost. Zrna velikosti četrte milimetra kaj slabo vkup držijo izdelek. Razmere so podobne kot pri obstojnosti prijateljstva nase in držav.

V konstrukcijskem jeklu, ki ga želimo navadno variti in vsebuje zato bolj malo ogljika (da se ne bi kalilo v neprimerno mešanico struktur), se pojavijo potrebni majhni titanovi nitridi šele pri temperaturi pod 1475°C. To pomeni, da grobi nitridi strajajo že v staljenem stanju. Koristni drobni ki bojo najboljše, če je v jeklu ravno kemijsko prava količina titana (0,015 %) in dušika (0,004 % oziroma še manj).

Drugi močni titanovi spojin sta titanov sulfid ali ogljikosulfid Ti4C2S2. Ta dva sta mojstra za izdelavo žilavega izdelka zato, ker onemogočata nastopanje dolgih manganovih sulfidov. Pomembna sta predvsem, če želimo imeti izdelek, ki bo žilav v vseh smereh, tudi v prečni na smer valjanja ali kovanja. V življenju bomo priklicali le, če bomo dali v jeklo vsaj toliko titana, da ga bo za več kot 13 % mangana. To pomeni več kot 0,13 % Ti, če je v jeklu 1 % Mn. Seveda naj bo titana zadosti, da bo vzel pod streho vse žveplo. Tedaj

bodo sulfidi zelo kratki, pod deset-tisočinko milimetra. In prečna žilavost bo velika tako, da je tudi z nadaljnjim povečevanjem količine titana ne bi mogli še zboljšati.

Potem, ko sta dušik in žveplo zadovoljna v titanovem obsevu, ki je morda še na voljo za koga, pride na vrsto ogljik. Tudi tega titan koristno pritegne k sodelovanju. Če moreta oblikovati tako drobne (do 50 Å) karbide, da jih moremo topiti v kislino, se izkažejo s svojo zrastlostjo z jekleno osnovo (koherenco). Skotijo se med premeno gama v alfa fazo (feritno), ali pa še po premeni, v glavnem pozno.

Trdnost poveča njihova sprjetost z osnovo jekla (atomov) in zmožnost pripeti na osnovo tudi dislokacije (drseče črte napak sklada). Že 0,01 % Ti vzdigne natezno trdnost mehkega jekla za 40 N/mm².

Nič kaj podobni tem pedenjmožem so njegovi velikanski bratje, ki merijo 400 ali več Angstromov: na-

stajajo že med plastično deformacijo (predelavo), niso zraščeni z jekleno osnovo, ne utrujejo in niso topni v kislinah.

Iz tega lahko že kar sklepamo, da bo tudi učinek drobnih karbidov manjši, če nastajajo pri višji temperaturi. Slabši bosta zraščena in od tod utrditev.

Malo bora (30 milijonink) k jeklu zniža temperaturo premene gama v alfa za 100°C in tako poveča razpršenost, tj. učinek titanovih karbidov, trdoto jekla. To je seveda že dodatek k pretvorbenemu uspehu, pri katerem zavoljo bora nastopi bainit. Ne smemo pa zavoljo tega podcenjevati titana, saj brez vsaj 0,03 % Ti tudi bor ni zmožen pripraviti poti za prihod bainita. Titan namreč določa avstenitu zmožnost za premeno.

Karbidi titana se izločajo iz osnove zelo leno, če jih k naglici ne prisili plastična deformacija. Titan in bor znižata temperaturo premene in rekristalizacije, kar daje drobnozrnato jeklo.

V valjarski praksi ne deformiramo jekla le enkrat, zato je prav, da posebno pazljivo valjamo pod temperaturo, pri kateri lahko pričakujemo pojavljanje titanovih karbidov. Oni seveda onemogočajo, ali vsaj ovirajo rekristalizacijo, popravo in zmehčanje jekla. Če je ta temperatura 1080°C, lahko pričakujemo pri oko-

li 1030°C pravo uplajenje strukture ter sploščitev.

Titanovi karbidi so precej izbirčni in se sploh ne pokažejo, če ni titana točno toliko ali manj, kot ustreza danemu ogljiku v jeklu. Kolikor bi imeli več titana, se bo poročil kar hkrati z dušikom, žveplom in ogljikom. Dobimo tako imenovana brez-intersticijska, mehka jekla, ki so zelo lahko obdelovalna, moremo pa jim tudi zboljšati trdnost. Le razteznost jim nekoliko trpi. Oblikovalnost jim še zboljšamo, če jih ohlajamo s čim višje temperature, ali če jih po hladnem valjanju še rekristalizacijsko žarimo (grejemo).

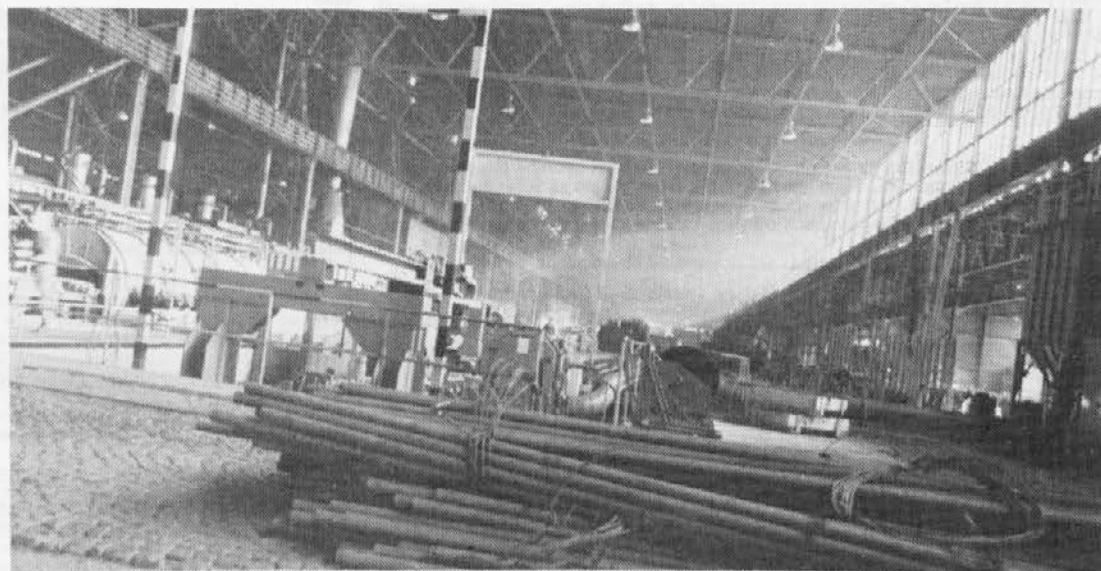
Se enega ljubljence titana ne pozabimo. To je zoprni fosfor, ki sam izrine ogljik z mej zrn in stori izdelek silno občutljiv za vsako najmanjšo preobremenitev. Tovrstni krhkosti se teoretično izognemo, če damo v jeklo titana za več kot za štirikrat več, kot je treba za vezavo ogljika. Tedaj bo njegov presežek stopil v zvezo Ti3P.

Življenje pa se ne drži zmerom teorij in tako tudi za preganjanje te krhkosti ni treba toliko titana, ampak kar pol manj. Sklepajo, da je titanov karbid vsrka nekaj fosforja in je treba manj titana za odredilno požrtvovalno vezanje v neškodljiv fosfid.

Mag. Franc Uranc

VALJARNA:

NOVA ŽAGA REŽE

Ta foto vest je v Informativnem fužinarju druga o novi torni žagi v Valjarni. Prva je bila z začetka del, s to spo-

namenjena je za razrez srednjih profilov, kupili pa smo jo pri avstrijski firmi IBS Braun. Glede na plan je začela obratovati z nekajmesečno zamudo, kajti pri takšnih investicijah se rado pokaže, da je treba sicer kupljeno in skompletirano prilagoditi našim konkretnim razmeram za namenom, da je potem produktivnost čim večja. Zato imajo delavci našega PII še nekaj opravkov na žagi.

Zaenkrat tako režejo z novo žago le del srednjega asortimenta. Ko bodo prilagodili še nekaj elementov, se bo količina sicer povečala, težko pa bo nova žaga prevzela celotni razrez srednjih profilov, kajti cene njene rezalke so (pre)visoke. V Valjarni bo tako kljub novi in prednostim, ki jih ima, še slišati tudi dobro staro tornjo žago. Kdaj bo nova amortizirana, pa zato ostaja vprašanje.

H.M.

TABELA: NAROČILA

Nar. št.	Datum	Kupec št.	Izdelek št.	Količina
01	4-6-89	101	6423	500
02	5-1-90	102	4999	600
03	10-6-90	103	6423	1000
65	6-30-90	500	5288	250

TABELA: KUPCI

Kupec št.	Kupec ime	Kraj	Država
100	Metalna	Maribor	YU
101	ACM	Cleveland	USA
102	Progres	Moskva	SZ
103	Čelik	Beograd	YU
500	Litostroj	Ljubljana	YU

TABELA: IZDELKI

Izdelek št.	Opis	Teža	Status
4999	valj	1000	A1
5288	odkovek	3500	A2
6423	Ind. noži	200	A0
7521	orodje	150	A1

Slika 3
Relacijska baza podatkov z datotekami: naročila, kupci, izdelki

Ključna značilnost relacijske podatkovne strukture je, da so povezave med vrsticami predstavljene s samimi podatkovnimi vrednostmi v stolpcih, ki so privzete iz domene.

V obravnavanem primeru imata relaciji: »NAROČILA« in »KUPCI« skupno domeno »Kupec št.« (številka kupca), enako velja za relaciji: »NAROČILA« in »IZDELKI«, ki imata skupno domeno »Izdelek št.« (številka izdelka).

Značilnost za relacijski podatkovni pristop je, da sta obe kategoriji, ki opisujeta podatkovni model: entitete (polja) in povezave med njimi, predstavljene enotno v obliki tabel. Tabela (relacija) nas informira tako o entitetah kakor tudi o povezavah, kar ne velja niti pri hierarhičnem niti mrežnem pristopu do baze podatkov.

5. RELACIJSKI JEZIK – SQL

Relacijski jezik temelji na operacijah relacijske algebre. Nastal je v laboratorijih firme IBM in na tej osnovi je izdelanih več relacijskih sistemov za upravljanje z bazami podatkov (DB2 in SQL firme IBM, ORACLE firme ORACLE, SUPRA firme CINCOM itd.).

Relacijski jezik omogoča kreiranje, povpraševanje, ažuriranje in vzdrževanje baze podatkov. Leta 1987 je SQL postal uradni standard združenja ANSI (American National Standards Institute), kar pomeni, da lahko programerji (uporabniki) delajo s tem jezikom na različnih računalniških okoljih z minimalnim dodatnim učenjem razlik. Prav tako je IBM leta 1987 izbral SQL kot standardni jezik za delo z bazo podatkov, za njihovo arhitekturo SAA (Systems Application Architecture).

Jezik SQL uporablja podobne angleške izraze, ki jih srečamo v programskem jeziku COBOL za definicije podatkov in rokovanje (manipulacijo) s podatki, vendar omogoča veliko več, saj lahko en SQL ukaz nadomesti ducat in več vrstic kode v aplikacijskem programu.

SQL omogoča ne-proceduralni pristop do podatkov v bazi, kar pomeni, da uporabnik opiše podatke, ki jih želi dobiti, ne pa, kako jih naj dobi. Dobra lastnost je tudi manipulacija z določenim setom podatkov naenkrat, namesto samo ene vrstice (record-a) naenkrat. Programiranje v SQL pomeni manj programske kode (manj vrstic programa), enostavno logiko aplikacije in manj sprememb v aplikaciji. Jezik ni namenjen samo za iskanje podatkov oziroma povpraševanje v bazi podatkov, temveč vsebuje tudi temeljne operacije baze podatkov, kot so: dodajanje, brisanje, ažuriranje.

Operacija SELECT (izberi)

Temeljna operacija v SQL je operacija: SELECT – FROM – WHERE, kot kaže 1. primer na sliki 4.

```
SELECT  Kupec-ime, Kraj
FROM    KUPCI
WHERE   Država = »YU«
```

Slika 4
Uporaba ukaza SELECT (1. primer)

Ta operacija pomeni iskanje vrstic v relaciji »KUPCI«, za katere velja, da je »Država« enaka »YU« in z izpisom atributov (kolon) »Kupec-ime« in »Kraj« iz teh vrstic. Rezultat gornje operacije je na osnovi podatkov v tabelah (slika 3), prikazan na sliki 5.

```
Kupec-ime      Kraj
METALNA        MARIBOR
ČELIK           BEOGRAD
LITOSTROJ       LJUBLJANA
```

Slika 5
Rezultat – izpis za 1. primer

Operacija JOIN (poveži)

Operacija JOIN omogoča kombiniranje dveh tabel v eno novo tabelo. Znotraj SQL-a je JOIN realiziran skozi uporabo SELECT stavka. Kot primer povežimo tabeli: »NAROČILA« in »KUPCI« (slika 3), preko atributa (kolone) »Kupec-št« s tem, da se izpišejo iz tabel podatki: »Nar-št«, »Kupec-št«, »Kupec-ime«, 2. primer – slika 6.

```
SELECT  Nar-št, NAROČILA. Kupec-št, Kupec-ime
FROM    NAROČILA, KUPCI
WHERE   NAROČILA. Kupec-št = KUPCI. Kupec-št
```

Slika 6
Uporaba ukaza JOIN – 2. primer

Rezultat tega ukaza z upoštevanjem vsebine podatkov – v tabelah (slika 3) je prikazan na sliki 7.

```
Nar-št      Kupec-št      Kupec-ime
01           101          ACM
02           102          PROGRES
03           103          ČELIK
65           500          LITOSTROJ
```

Slika 7
Rezultat – izpis za 2. primer

Dodatni SQL ukazi so še: INSERT (za dodajanje), DELETE (za brisanje), UPDATE (za ažuriranje) in ostali ukazi za odpiranje datotek (tabel), za pozicioniranje kurzorja, sortiranje podatkov, množice funkcij (Min, Max,...), itd. Operatorji SELECT, JOIN skupno še z drugimi predstavljajo relacijsko algebro. Vsaka operacija relacijske algebre upošteva eno ali dve relaciji (tabeli), s tem da operatorji algebre povzročijo nastanek nove relacije (tabele) kot rezultat. Ti operatorji so osnova relacijskim jezikom 4. generacije, ki postajajo splošno orodje za delo s sodobnimi relacijskimi bazami podatkov, zlasti za vključevanje končnih uporabnikov v neposredno delo s temi bazami.

6. ZAKLJUČEK

Učinkovita organiziranost baze podatkov na računalniku in učinkovit pristop do podatkov v bazi je temelj uspešnega računalniško podprtega informacijskega sistema. Pomembna lastnost baze je njena neodvisnost od aplikacij (programov) in večnamenskost podatkov za uporabnike na različnih nivojih upravljalno-proizvodnih procesov.

Na področju računalniško podprtih informacijskih sistemov je danes možno zaslediti napore za prehod iz produkcijskih informacijskih sistemov (množica terminsko ustaljenih, pretežno paketnih obdelav) v mnogo bolj učinkovite in neposredne informacijske sisteme s poudarkom na interaktivnem pridobivanju informacij za procese: planiranja, upravljanja in odločanja. Prehod v nov način posluževanja in delovanja informacijskega sistema omogočajo relacijski sistemi za upravljanje z bazo podatkov. Tak sistemi, zgrajeni na relacijski osnovi, so danes vedno močnejše prisotni na tržišču.

Orodje za delo z relacijsko bazo so razviti relacijski jeziki 4. generacije, ki omogočajo neposreden ne-proceduralni pristop do podatkov v bazi, kar se odraža v enostavnosti in prijaznosti ter mnogo večji učinkovitosti pri uporabi.

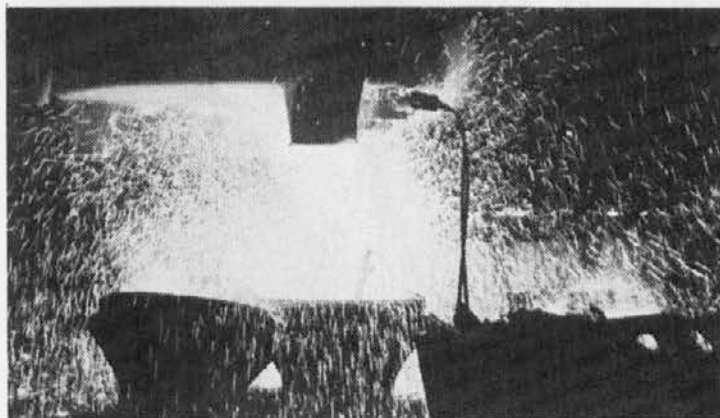
7. LITERATURA

1. C.J. Date, An Introduction To Database Systems I, II
2. M. Krisper, F. Zerdin, Informacijsko inženirstvo, Lj., 1984
3. J. Martin, Computer Data Base Organization, 1977
4. G.C. Everest, Database Management, Mc Graw-Hill, 1986
5. Informix, How To Choose An RDBMS

8. OKRAJŠAVE

1. SQL: Structured Query Language – Strukturiran povpraševalni jezik
2. DBMS: Data Base Management Systems – Sistem za upravljanje z bazo podatkov

Avgust Krajnc, dipl.ing.

ON-LINE SISTEM V ŽELEZARNI RAVNE

Predstavitve delovanja ON-LINE informacijskega sistema v Železarni Ravne smo deloma že realizirali. Predstavitev se je udeležilo 136 vodilnih in strokovnih delavcev, in sicer iz železarne, dislociranih tozov (Monter, Kovinarstvo, Armature, TRO) ter zunanjih ustanov (CTK, DONIT Medvode, Iskra Zorin, Gradis Ljubljana, SOZD MZ TITO Skopje, TUS Slovenj Gradec, RAZOR Ravne, SŠTPNU Ravne, Koroška študijska knjižnica, bolnišnica Slovenj Gradec).

Čeprav je bilo za večino slušateljev to novo področje, je bilo zanimanje zelo veliko. V nadaljevanju članka je predstavljen povzetek predstavitev.

Uporaba ON-LINE informacijskih sistemov je v svetu običajna metoda v razvoju in marketingu, pri nas pa je šele na pohodu. ON-LINE ali NA ZVEZI pomeni konverzijski način iskanja po podatkovnih zbirkah. Iskanje predstavlja interakcijo med uporabnikom in sistemom za iskanje v bazah podatkov, pri čemer je vsak iskalni postopek izražen kot niz iskalnih pojmov in povezav med njimi. Uspešno iskanje v bazah podatkov temelji na ukazih, ki omogočajo uporabniku enostaven pristop in izvajanje iskalnih postopkov. S tem je uporabnikom dana možnost definiranja in spreminjanja poteka iskanja glede na prej dobljene rezultate. Tako se doseže interakcija, ki omogoča hitro in učinkovito doseganje želenih rezultatov v smislu pridobitve končne informacije, kar je cilj iskalnega postopka.

Predpogoji za ON-LINE poizvedbe so:

- pogodba z gostiteljem (vstopno geslo)
- oprema (terminal ali mikror računalnik, omogoči dostop v telekomunikacijsko mrežo)
- priročniki, referalna literatura
- poznavanje terminologije, »komandnega jezika« operatorjev
- obvladovanje strokovnega problema ter angleški jezik
- Železarna Ravne ima sklenjenih osem pogodb z domačimi in tujimi hosti (gostitelji baz podatkov).

1. RCUM (Računalniški Center Univerze Maribor) je domač nekomercialen host, omogoča popularizacijo informacij, poizvedovalni jezik je enak Dialogu, vsebuje 14 baz (13. bazo gradi naša služba za standardizacijo).

2. IC-INFO (Informacijski center Ljubljana) je komercialen host, vsebuje devet baz.

3. DIALOG (Palo Alto, California, ZDA) je največji svetovni host, vsebuje preko 175 milijonov zapisov, obsega celotno človeško znanje, je komercialen host.

4. ECHO (The European Commission Host Organization, Luxembourg), namen ima pospešiti uporabo in povpraševanje po inf. servisih, zagotoviti on-line izobraževanje ter možnosti testiranja podatkovnih baz, je nekomercialen host.

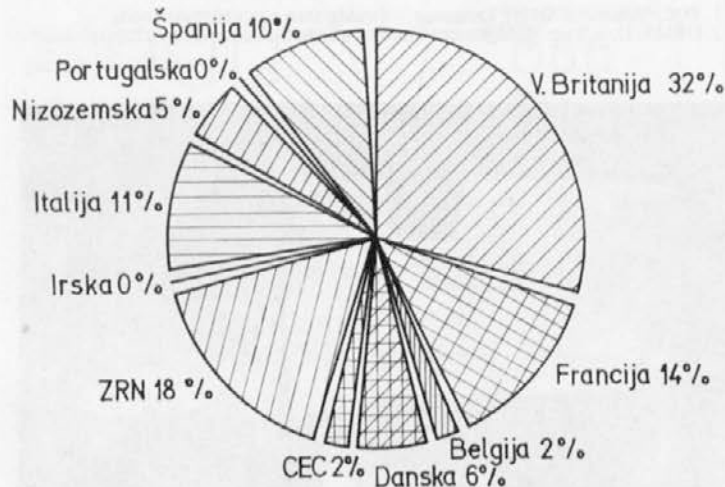
5. ESA-IRS (Frascati, Italija), podpira in zagotavlja kooperacijo med evropskimi državami pri raziskavah vesolja in tehnologije (v miroljubne namene), je komercialen host.

6. STN (Scientific Technical Network) je znanstveno tehnični on-line informacijski sistem, je kooperacijska ponudba American Chemical Society, Fachinformationszentrum Energie, Physik, Mathematik (FIZ Karlsruhe) in Japan Information Center for Science and Technology (JICST).

7. DATA-STAR (Bern, Švica) je komercialen host, zagotavlja on-line dostop do najpomembnejših virov informacij za področje poslovanja, znanosti in medicine. Baze podatkov so locirane na računalnikih v Bernu, numerična baza Tradstat pa na računalniku v Veliki Britaniji. Z bazo Tradstat vam lahko on-line zagotovimo statistične podatke o uvozu in izvozu za 15 najpomembnejših industrijskih držav.

8. PFDS (Pergamon Financial Data Services, London, Anglija) nam posreduje poslovne in finančne informacije za naslednja področja: - marketing in prodajne analize, - finance in kredit ter poslovne informacije.

Geografsko razdelitev proizvajalcev baz podatkov v ES prikazuje slika 1. Znano je, da je v ES proizvedenih (po tipu) največ bibliografskih baz (39 %)

Sl. 1: Proizvajalci baz podatkov v ES (geografska razdelitev)

v primerjavi z ZDA, kar polovico manj faktografskih baz in samo 1/4 baz t.i. kompletni tekst in 1/6 statističnih baz. Največ komercialnih baz je v V. Britaniji in ZRN, medtem ko so nekomercialnega značaja predvsem v Italiji, Španiji, Belgiji itd.

Izbira hosta je odvisna od analiz uporabnikov. Hosti so dosegljivi preko nacionalnih mrež.

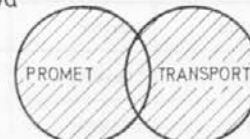
JUPAK je javno omrežje za prenos podatkov. Omogoča nam avtomatsko vzpostavljanje notranjih in mednarodnih zvez.

S pomočjo on-line inf. sistema lahko za vas preiskujemo bibliografske podatke preko 175 milijonov člankov, knjig, referatov, poročil, standardov itd. Iskanje poizvedbe izvedemo s pomočjo profila (iskalna strategija); to pomeni, da mora uporabnik postaviti vprašanje v obliki ključnih besed-deskriptorjev v angleščini, ki jih proizvedovalec poveže z matematičnimi-Boolovimi operatorji. Glej sliko 2.

Primer strategije iskanja:

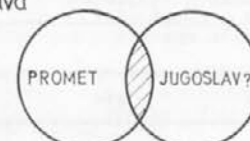
- izbor ustreznih pojmov in njihovih sinonimov
- opredelitev logičnih povezav med njimi

1.OR povezava

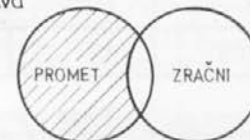
? select promet or transport

2.AND povezava

? select promet and Jugoslav?

3.NOT povezava

? select promet not zračni

Sl.2: Logika iskanja v bazah podatkov Boolove logične povezave: OR, AND in NOT

	koncept A		koncept B		koncept C
OR	VODNI REČNI MORSKI	AND	PROMET TRANSPORT	AND	JUGOSLAVIJA JUGOSLAVIJE JUGOSLAVIJI JUGOSLOVANSKI

? S (vodni or rečni or morski) and (promet or transport) and jugosl?v?

Za poizvedbo mora uporabnik imeti naročilnico (konto, podpis odgovorne osebe), ki vsebuje že opredeljeno temo s ključnimi besedami.

Cene on-line informacij ni mogoče natančno določiti vnaprej. Odvisna je od mnogih faktorjev: npr. od izbire baze, porabljenega časa, števila in formata izpisanih referenc, telekomunikacijskih stroškov in od realne vrednosti tuje valute v trenutku plačila. Če naročnik kasneje naroči še kopije primarnih dokumentov (medknjižnična izposoja iz tujine), so to še dodatni stroški.

Osnovno pravilo on-line informacij je »DOBRO VPRAŠANJE - DOBER ODGOVOR«.

Vedeti moramo, da so on-line informacije takojšnje. Stroški poizvedb so različni. Plačljivi so v devizah (če gre za tuje komercialne hoste) in v dinarjih (če so to domači komercialni hosti). Obstajata tudi nekomercialna hosta (RCUM in ECHO), ki sta bila že prej omenjena in nam omogočata brezplačno iskanje po bazah podatkov.

Menimo, da so stroški poizvedb relativno nizki. Kajti vemo, da so tudi za vsako raziskavo potrebni čas, oprema ter kadri. Ni pa nujno, da je raziskava še aktualna, ko je končana.

Pogoj za doseganje pravočasnih, kvalitetnih informacij je kombinacija on-line informacij ter raziskav.

Zaključimo lahko samo s pregovorom »ČAS JE ZLATO«, ki nam vse pove.

Vse dodatne izčrpne informacije lahko dobite na telefonskih številkah 5560 ali 5622.

Služba za standardizacijo
ON-LINE informacije
Anica Potočnik

INOVACIJE V JANUARJU IN FEBRUARJU 1990

PE METALURGIJA

Jožetu Trokšarju in Antonu Godcu je bilo dodeljeno peto pavšalno nadomestilo v višini 70 % poprečnega OD, to je 2.615,60 din, za izvedbo avtomatskega šaržiranja brusilnega stroja centreles tip Malkus CM-35. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Seadu Karadi in sodelavcem je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 30.564,60 din za spremembo kalibracije 3. ogrodja za izdelavo gredic in profilov ter adjustiranje v jaslji po razrezu. V petem letu je bil povečan dohodek za 1.497.033,50 din. Pri delitvi so udeleženi Karača, Hartman in Škalič z 20, Logar in Hladnik s 15 ter Glavica s po 10 odstotki.

Alenki Rodič, Janezu Kovaču in Stanku Petovarju je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 19.579,30 din za uvedbo kontrolirane ohlajanja ingotov nizko in srednje ogljikovih Cr-Ni-Mo jekel v izoliranih kamag paletah. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 558.713,75 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Ludviku Ošlovniku, Jožetu Kosmaču in Viljemu Štifterju je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 18.420,90 din za rekonstrukcijo dozirnega lijaka oboka vakuumskih ponovnih peči. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 393.584,40 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Dušanu Dravčbaherju, Francu Pavliču, Stanislavu Lipovniku in Petru Periču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 19.757,80 din za predlog, da se jeklo, izdelano v EOP in obdelano na VPPI, odlije v format ingotov GFM2. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 902.506,50 din. Pri delitvi so udeleženi Dravčbaher s 60, Pavlič z 20 ter Lipovnik in Perič s po 10 odstotki.

Ivanu Pungartniku in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 21.146,60 din za rekonstrukcijo valjične proge za krožno peč SMESA. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 541.408,30 din. Pri delitvi so udeleženi Pungartnik, Vrečič in Rahten s po 20 ter Čebular, Kovačec, Knez in Pečnik s po 10 odstotki.

Albinu Šternu, Bernardu Krapežu, Adolfu Robinu in Jožetu Zvikartu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 27.727,30 din za izdelavo kontrolnega regulatorja za opozarjanje proti prehitremu lomu elektrod. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 392.450,10 din. Pri delitvi so udeleženi Štern s 55 ter Krapež, Robin in Zvikart s po 15 odstotki.

Sebastijanu Oblaku, Rudolfu Kotniku in Juretu Bricmanu je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 13.743,00 din za izdelavo kovinskega zaboja za vroče ostanke gredic. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 305.400 din. Pri delitvi so udeleženi

Oblak z 80 ter Kotnik in Bricman s po 10 odstotki.

Andreju Rotovniku in Alojzu Božiču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 1.241,60 din za izdelavo novih kabel čevljev za vodno hlajene fleksibilne kable. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 27.592,00 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Vinku Pušniku in Jovanu Ilijevskemu je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 40 % poprečnega OD, to je 1.494,60 din za spremembo formata elektrod iz VK 22 na VK 24. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Vladu Macurju in sodelavcem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 20.775,00 din za uvedbo tehnologije taljenja v EOP z zaostankom taline. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek tozda za 1.393.251,75 din. Pri delitvi so udeleženi Macur in Burja s po 25 ter Lupuh, Lipnik, Ferk, Škalič in Klančnik s po 10 odstotki.

Tomislavu Šaterju in sodelavcem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 4.446,40 din za eksterno prodajo razreza gredic. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 954.938,30 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Jožetu Bahču je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 100 % poprečnega OD, to je 3.736,50 din za izdelavo naprave za sesanje prahu in ostrižkov.

Dušanu Posediju in sodelavcem je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 15.207,50 din za spremembo novih predpisov za jeklo Č 4146. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 922.482,18 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 2 do 30.

Alojzu Rozmanu, Stanku Kovačiču in Darji Oblak je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 17.075,80 din za spremembo tehnologije izdelave jekla po pogojih ZF. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 391.690 din. Pri delitvi so udeleženi Rozman in Kovačič s po 40 ter Oblakova z 20 odstotki.

Janku Goričanu in Dušanu Dravčbaherju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 70 % poprečnega OD, to je 2.241,90 din za uporabo bofors glave za stripanje ingotov. Pri delitvi sta udeležena Goričan s 70 ter Dravčbaher s 30 odstotki.

Rudiju Šulerju in Dragu Garbu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 80 % poprečnega OD, to je 2.989,20 din za odpravo zračnosti med plaščem in t-komdom. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Ethinu Melanšku in Dominiku Naberniku je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 50 % poprečnega OD, to je 1.681,40 din za rekonstrukcijo vodila na allino peči za verigo pri vožnji gredic v peč na šaržirni strani peči. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Anton Godcu in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v

vrednosti 25.333,47 din za osvojitve jekla za nerjavno elektrodno žico. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 1.136.738,37 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Janezu Rancu in sodelavcem je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 16.483,60 din za zmanjšanje porabe elektrod na 5 t elektro peči. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 524.340 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Dušanu Posediju in sodelavcem je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 12.951,87 din za racionalizacijo žarjenja kolobarjev in palic. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 287.819,00 din. Pri delitvi so avtorji udeleženi s procenti od 4 do 40.

Vinku Skarlovniku in Ivanu Pogorevniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 7.200 din za obzidavo nape s termobetonom. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 80.000 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Dragu Klančniku in Alojzu Ferku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 3.690,47 din za rekonstrukcijo sklopke za pogon voz pri pečeh. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 82.010,46 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Branku Krautbergerju, Ivanu Jezerniku, Karlu Štrucu in Stanku Hribniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 25.781,85 din za izboljšavo na vakuumskih pečeh.

V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 1.196.744,64 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Francu Kosu in Romanu Plesniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 882,90 din za izdelavo priključka za cevi pri napravi za vpihavanje prašnih materialov v peč. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 19.620 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

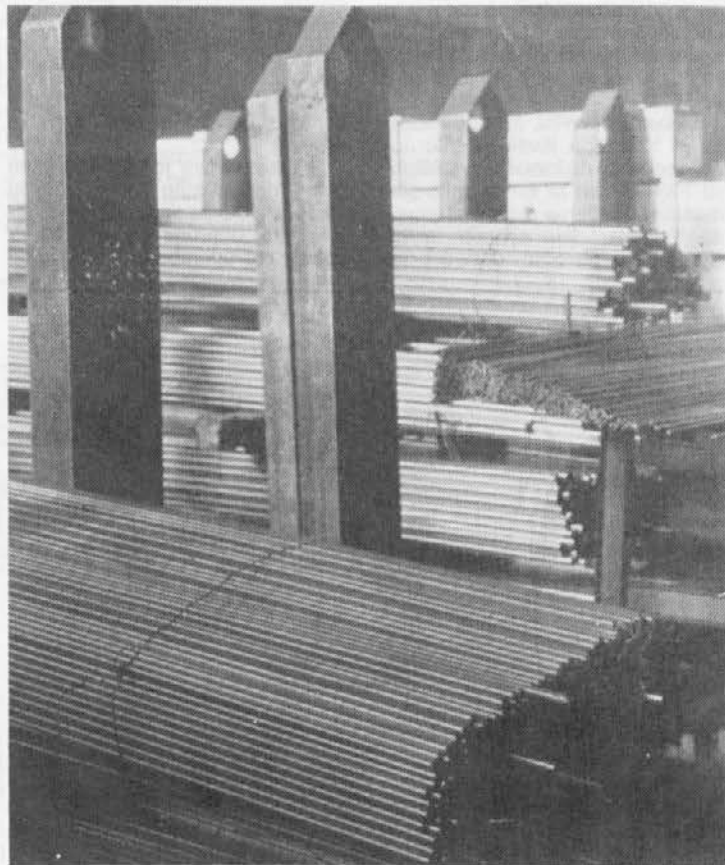
PE JEKLOLIVARNA

Rudiju Kamniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 4.541,40 din za usposobitev stroja za ravnanje jedrnih skeletov. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 50.460,00 din.

Jožetu Skledarju in Ivu Naraločniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 2.161,00 din za spremembo odrezovanja nalitkov pri kvaliteti SBL. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 48.023,55 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Srečku Naberniku in sodelavcem je bilo dodeljeno drugo pavšalno nadomestilo v višini 230 % poprečnega OD, to je 8.594,00 din za osvojitve izdelave vzmeti. Pri delitvi so udeleženi Nabernik, Petovar, Kokalj in Kos s po 20 ter Sedelšak in Cehner s po 10 odstotki.

Jožetu Skledarju in Juriju Glavici je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 40.167,40 din za osvojitve proizvodnje udarnih plošč iz posebne litine. V petem letu uporabe

inovacije je bil povečan dohodek za 3.112.416,70 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Danilu Tušku, Ivanu Otu, Jožetu Sedelšku in Vladu Barlu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 4.416,56 din za spremembo tehnologije litija segmentov za mletje lesne mase. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 98.145,76 din. Pri delitvi so udeleženi Tušek in Oto s po 28 ter Sedelšek in Barl s po 22 odstotki.

Janezu Šnajderju, Poldu Močniku in Jakobu Babinu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 965,90 din za izdelavo podstavka trna in čepa za podstavke vlivkov. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 21.463,89 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Janezu Hajnžetu in sodelavcem je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 60 % poprečnega OD, to je 2.241,90 din za montažo elektrovibratorjev na silose peska nad peskomotom. Pri delitvi so udeleženi Hajnž, Dobrodel, Goltnik, Plohl z 22,5 in Hočevnar z 10 odstotki.

PE OBDELAVA

Marjanu Lečniku, Avgustu Knezu, Jožetu Pšeničniku in Alenki Rodič je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 19.355,10 din za zamenjavo jekla OC 70 s Cr 53 pri izdelavi odklopnih konic in sekačev. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 543.410,50 din. Pri delitvi so udeleženi Lečnik s 70 ter Knez, Pšeničnik in Rodičeva s po 10 odstotki.

Janku Gnamušu in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 18.495,70 din za spremembo tehnologije toplotne obdelave in odpravo deformacij med prehodom avstenitne v martenzitno strukturo pri sendzimir valjih. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 397.947,20 din. Pri delitvi so udeleženi avtorji s procenti od 2 do 20.

Štefanu Matavžu, Maksu Paradižu in Valentinu Bastlu je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 7.891,60 din za spremembo plamenskega kaljenja srednjega pogona. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za

87.684,40 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Ernestu Kljuglerju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 285,10 din za spremembo tesnjenja glave s cilindrom pri pnevm, kladi-vu VK 23. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 3.168,20 din.

Stanku Voglu je bilo dodeljeno prvo in drugo pavšalno nadomestilo v višini 60 % poprečnega OD, to je 2.242,00 din za skonstruiranje vpenjalne naprave.

Branku Mesnerju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 657,90 din za spremembo kvalitete vložnega materiala za krmilne bate za zračne motorje. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 14.619,60 din.

Romanu Finžgarju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 1.868,30 din za spremembo tehnologije programa pri struženju tuljakov. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 41.517,80 din.

Rudiju Burjaku, Dragu Studenčniku in Darku Jevšnikarju je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 60 % poprečnega OD, to je 2.055,10 din za izdelavo stroja za vrtanje slepih izvrtin. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Ivanu Gorenšku in Francu Lesičniku je bilo dodeljeno četrto pavšalno nadomestilo v višini 20 % poprečnega OD, to je 747,30 din za odpravo prvega ravnanja tobačnih nožev. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Jožetu Mlinšku je bilo dodeljeno četrto pavšalno nadomestilo v vrednosti 1.494,60 din za izdelavo nape za oddimljenje oljnih hlapov na gibljiv način pri stroju za kaljenje vzmetnih listov.

Štefanu Matavžu, Maksu Paradižu in Valentinu Bastlu je bilo dodeljeno četrto pavšalno nadomestilo v višini 130 % poprečnega OD, to je 4.857,50 din za uvedbo novega načina plamenskega kaljenja grebenjakov. Pri delitvi so udeleženi Matavž s 70 ter Paradiž in Bastl s po 15 odstotki.

Jožetu Havletu je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 16.381,70 din za spremembo obdelave blok odprtine s pogonom. V petem letu uporabe inovacije je bil

povečan dohodek za 182.019,40 din.

Vladu Koletniku in Ivici Zmrzljak je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 8.852,60 din za izdelavo priprave, ki skrajša čas pehanja zob za čep 206. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 196.724,90 din. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

Branku Mesnerju je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 135,80 din za rekonstrukcijo ekscentra z gredjo za zračne motorje. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 3.018,40 din.

Benu Jelenu, Lovru Gorinšku in Ivanu Vravniku je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 21.759,50 din za spremembo tehnologije predgrevanja valjev. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 241.772,13 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Damijanu Kotniku, Darku Jevšnikarju in Feliks Smolarju je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 391,65 din za zamenjavo upogibne štanice za izdelavo strešnic za lotanje. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 17.006 din. Pri delitvi so udeleženi Kotnik in Jevšnikar s 35 ter Smolar s 30 odstotki.

PE STROJI

Mihu Hovniku in Janezu Tomažiču je bilo dodeljeno tretje nadomestilo v vrednosti 773,00 din za izdelavo naprave za vtiskavanje plastičnih čepov v osovinice. V tretjem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 17.178,20 din. Pri delitvi sta udeležena Hovnik z 80 ter Tomažič z 20 odstotki.

Jožetu Danijelu je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 10 % poprečnega OD, to je 373,60 din za spremembo načrtnih številk.

Dragu Klemencu, Dragu Kokalu in Francu Repniku je bilo dodeljeno peto nadomestilo v vrednosti 26.790,70 din za zamenjavo brusne plošče na brusilnem stroju za zunanje brušenje. V petem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 1.331.476,80 din. Pri delitvi so udeleženi Klemenc s 50 ter Repnik in Kokal s po 25 odstotki.

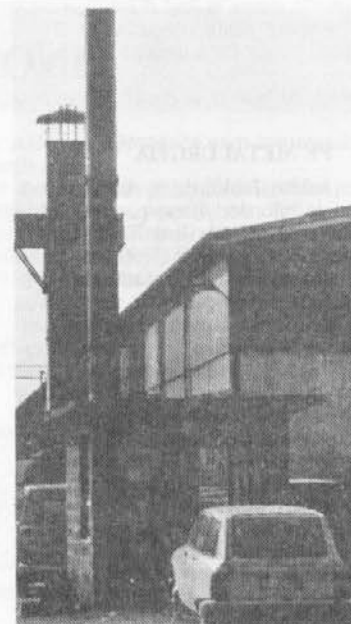
Vinku Javorniku in Antonu Garbu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v višini 40 % poprečnega OD, to je 1.494,60 din za izdelavo vpenjalne glave za vpenjanje obdelovancev. Nadomestilo si avtorja delita na polovico.

PE TEHNIČNE SLUŽBE

Darku Robarju je bilo dodeljeno enkratno pavšalno nadomestilo v višini 80 % poprečnega OD, to je 2.989,20 din, za zaščito procesnih računalnikov.

Darku Robarju, Marjanu Obojniku in Leopoldu Rancu je bilo dodeljeno enkratno nadomestilo v vrednosti 6.568,90 din za razvoj in izdelavo komunikacijske centrale za računalnike v APP. Z inovacijo je bil ustvarjen enkratni povečani dohodek, ki je znašal 202.257,20 din. Pri delitvi so udeleženi Robar s 40 ter Obojnik in Ranc s po 30 odstotki.

Anton Vohovaru je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 757,00 din za uvedbo izkoriščanja

odpadne toplote N2 pri regeneraciji molekularnih sit v kisikarni. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 16.823,20 din.

Francu Oderlapu in sodelavcem je bilo dodeljeno četrto nadomestilo v vrednosti 18.869,30 din za uporabo odpadne toplote kovaških kladiv za ogrevanje higienske vode. V četrtem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 510.514 din. Nadomestilo si avtorji delijo na enake dele.

Silvu Miklavcu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 760,70 din za predelavo v črpalni postaji mazuta. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 16.904,16 din.

PE ARMATURE

Srečku Faku in Jožetu Planinščiču je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 2.843,70 din za spremembo tehnologije obdelave ohišij za Jamesbury. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 63.194,17 din. Pri delitvi sta udeležena Fak s 70 ter Planinščič s 30 odstotki.

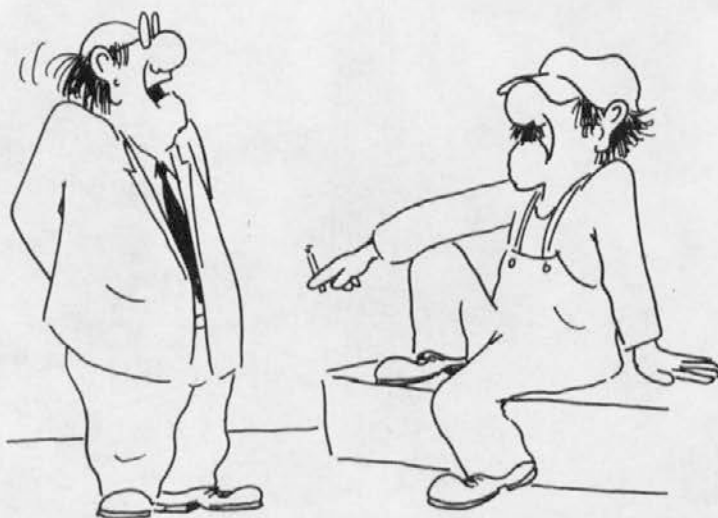
SEKTOR ZA ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI

Francu Piku, Mirku Glavici in Jožku Kertu je bilo dodeljeno prvo nadomestilo v vrednosti 3.606,20 din za izdelavo podstavkov za talilni avtomat. V prvem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 80.136,90 din. Pri delitvi so udeleženi Piko s 50, Glavica s 40 ter Kert z 10 odstotki.

RAZVOJNI CENTER

Jožetu Pšeničniku, Vladu Strahovniku, Jožetu Gradišniku in Ivanu Krančanu je bilo dodeljeno drugo nadomestilo v vrednosti 1.109,40 din za razvoj izdelka – kontrolne ploščice za preverjanje trdote po Brinellu. V drugem letu uporabe inovacije je bil povečan dohodek za 24.654,00 din. Pri delitvi so udeleženi Pšeničnik s 35, Strahovnik s 25 ter Gradišnik in Krančan s po 20 odstotki.

Bojana Vrhovnik

»Je to samo čik pavza ali si se opredelil za tehnološki višek?«

UREDNIŠKA BESEDA

Na področju obveščanja v Železarni Ravne sta se letos v kratkem času zgodili dve spremembi: z reorganizacijo podjetja je služba za informiranje po dolgi dobi znova postala samostojna, s sklepom delavskega sveta pa je po 15 letih ponovno prevzela urejanje Koroškega fužinarja. V ravenski občini je tačas enako kot drugod v Sloveniji zaživel večstrankarski sistem.

Normalno je pričakovati, da bodo vse te spremembe vplivale na vsebino in podobo naših glasil. Kulturniki so prvi zaznali odjugo ter začeli razčističevati pojme in polemizirati, dobili smo zametke drugega sindikata, stranke so začele vabiti na svoje shode.

Ko se je uredniški odbor Fužinarja opredeljeval do teh dogajanj, je določil naslednja temeljna načela:

kot tovarniško glasilo bo Informativni fužinar še naprej spremljal predvsem dogodke v železarni. Ker strank v podjetjih praktično ni več, o njih tudi pisali ne bomo, seveda pa so naši vsi železarniški sindikati.

Predvolilnih dejavnosti in medstrankarskih diskusij se ne bomo udeleževali. Za mesečnik in trimesečnik to ne bi bilo dobro, nočemo pa tudi komu delati krivice. Če bomo kdaj napredovali do dnevnega (tedenskega) novinarstva, ga bomo gojili predvsem v železarni. Zunaj nje bomo iskali sintetične prikaze posameznih področij za daljša (kvartalna, polletna) obdobja.

Ker se ob novih nalogah število naših novinarjev ni povečalo, še bolj

kot doslej vabimo k dopisovanju kvalitetne zunanje sodelavce.

Nasprotujemo vsakršnemu revanšizmu in osebnemu obračunavanju ter se zavzemamo za kulturo dialoga. Veseli bomo tehtnih besedil, strokovno solidnih in slogovno privlačnih. Če bo zorni kot obdelave dal vedeti, kateri stranki pripada avtor, nič hudega. Le agitiranje in medstrankarsko obračunavanje naj ne bi imelo prostora v naših glasilih.

Še bolj kot doslej želimo gojiti kakovost in strokovnost. Preveč sta se v minulih letih razmahnila diletantizem na vseh področjih in množično nastopaško šušmarstvo, spodbujevano s populističnimi gesli. To je povzročilo inflacijo besed, ki ni bila nič manjša kot inflacija denarja. Zato se bomo zavzemali za »konvertibilnost« besede, torej za tehtno vsebino in discipliniran način pisanja. Naučimo se znova tehtati misli in s tem besede. Presojajmo njihove tancine in prisluhnimo njihovi moči. Klasiki besedne umetnosti in znanosti naj nam bodo zgled.

Teh načel ne postavljamo zaradi kakšnih muh, ampak zato, ker je danes tisk zelo drag in bo predvsem Koroški fužinar prisiljen skriti obseg. In naprej: naši časniki se bodo morali vsi po vrsti dokazovati s kakovostjo. Če je ne bodo zmogli, bodo tisti, ki nam plačujejo račune, lahko rekli, da takšnih ne potrebujemo več. Teh dejstev se pač moramo jasno zavedati in se po njih ravnati.

Urednik

»Kaj čete, vsi se trudimo, da bi Markovičev program uspel.«

Birokracija in birokrati tako na Vzhodu kot na Zahodu se zato zelo zavzemajo za status quo, saj vsaka sprememba ogroža tako njihov položaj na hierarhični lestevici kot tudi dohodek, saj imajo vodilni člani velike organizacije celo vrsto privilegijev, ki jih prinašajo visoki položaji. Eden od njih je tudi varnost pred kritiko (četudi potrebno ali upravičeno).

Opisane lastnosti so skupne velikim organizacijam tako v kapitalističnem kot socialističnem svetu. Ker pa klasiki ekonomije (npr. Smith, Marx) niso predvideli, da bo svet kdaj vodila velika organizacija – birokracija, tudi niso obdelali takega primera niti niso predlagali zanj rešitve.

(Po besedilu J.K. Galbraitha v Metalki, št. 6–7/89)

ZAKON JE ZAKON, ČEPRAV JE TRD

Rimsko pravo je tako znamenito, da je še danes od predmetov na pravnih fakultetah. Čeprav so seveda tudi že starejši narodi imeli svoje zakone (Babilonci, Mojzesovi 10 božjih zapovedi itn.), pa so bili Rimljani prvi, ki so iz njih zgradili sistem, ga dopolnjevali in tudi zapisali. Danes, ko toliko govorimo in pišemo o pravni državi, je nemara zanimivo pogledati nekaj izrekov iz tiste davne dobe. Prav presenetljivo je, koliko je med njimi aktualnih še danes. (Nabrali smo jih iz leksikona Pravo Cankarjeve založbe v Ljubljani.)

Pravni izreki starih Rimljanov

Naj se sliši tudi druga stran.

Zakone je treba razlagati blago, da se ohrani njihov namen.

Moč jeze ne opravičuje delikta.

Prikrivanje goljufije je tudi goljufija.

Nihče ne more biti kaznovan za svoje misli.

Premoženjska skupnost je vir spоров.

Rok opominja za človeka.

Visok položaj povečuje težo kaznivega dejanja.

Zakon je zakon, čeprav je trd.

Dejstva se ne domnevajo, temveč dokazujejo.

Zakon sme razveljaviti tisti, ki ga je sprejel.

Dokazati mora tisti, ki nekaj trdi, ne tisti, ki nekaj zanika.

Vse pravo obstaja zaradi ljudi.

Neizkušnost se prišteva k malomarnosti.

Pri obljubah česa slabega ni treba držati besede.

Dedič ne podeduje kazni.

GALBRAITH O BIROKRACIJI

Če hočeta gospodarstvo in država delovati uspešno, potrebujeta velike organizacije – birokratske strukture. Negativna značilnost teh organizacij je, da poskušajo mišljenje posameznika nadomestiti z nadzorovalnimi načeli. To počnejo v glavnem iz dveh razlogov:

– stališča in politiko institucij je treba spoštovati, da lahko deluje

– voditi morajo enotno zunanjo, vojaško in ekonomsko politiko, kajti

tu res ne more odločati in ravnati vsak po svoje.

Vendar organizacije ali institucije za razliko od posameznikov ne razmišljajo, le prilagajajo se spremenjenim razmeram, a še to počasi in z odporom.

Člani takih institucij so ponosni na pripadnost svoji organizaciji in se v njej počutijo varne. Zmeraj je tudi bolje ne imeti prav z večino kot imeti prav sam.

Demokracija v praksi

ZDRAVJE

S KVALITETNEJŠO OPREMO DO BOLJŠEGA ZDRAVJA NAŠIH ŽENA

Ultrazvok v sodobni medicini ni več nobena redkost. Povsod po svetu ga že s pridom uporabljajo. Uporabljamo ga tudi mi, vendar nimamo še dodatnih pripomočkov; v ginekologiji in porodništvu težko pogrešljive vaginalne sonde, ki bi nas popeljala k hitrejši in natančnejši diagnozi.

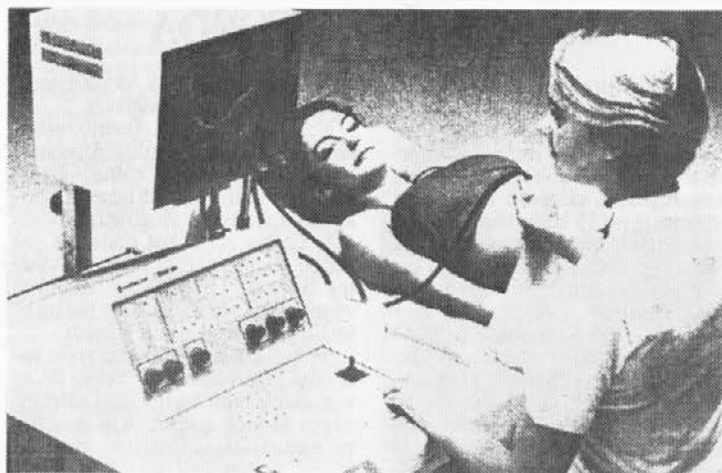
V dispanzerju za žene uporabljamo ultrazvočni aparat že dobro leto dni. Poznajo ga predvsem nosečnice, saj so na ta način pregledane obvezno vse okoli 20. tedna nosečnosti. Z njim ugotavljamo razvoj ploda. Po potrebi gledamo plod večkrat, običajno pa še okrog 34. tedna nosečnosti. V zgodnji nosečnosti gledamo z ultrazvokom takrat, kadar žena krvavi in moramo ugotoviti, ali je plod še živ in gre le za grozeči splav, ali pa je plod že umrl oziroma se ni razvil in sledi nujni splav. Na ta način ugotavljamo tudi grozdasto molo in izvenmaternično nosečnost. V zgodnji nosečnosti uporabljamo ultrazvok tudi za določanje roka poroda zlasti pri tistih ženah, ki imajo neredno perilo, ki so poza-

bile datum zadnje menstruacije ali pa imajo ob pregledu večjo maternico, kot ustreza višini nosečnosti. V tem času se tudi dvojčki oziroma večplodne nosečnosti lažje ugotavljajo.

Ultrazvočni aparat uporabljamo tudi pri ginekoloških bolnicah, saj z njimi preiskujemo notranje genitalne organe (vagina, maternico, jajcevođe, jajčnike). Iščemo morebitne ciste na maternici in jajčnikih, ciste na jajčnikih, lego materničnega vložka (kontracepcijska sredstva) v maternici, dvojno ali dvorogo maternico itd.

Za to preiskavo mora imeti žena poln mehur, kar pomeni, da jutraj ne sme na vodo in mora popiti še en liter tekočine pred preiskavo. Tako poln mehur namreč dvigne črevo iz male medenice, sicer nam zrak v črevesju odbije ultrazvočno valovanje in pregled ni mogoč.

V svetu in tudi pri nas že pregledujejo žene s posebnim priključkom ultrazvočnega aparata, s tako imenovano vaginalno sondo, ki jo vstavimo v nožnico. Žene ne obremenjujemo

z zadrževanjem urina in s pitjem večje količine vode. Pregledamo jo lahko takoj po ginekološkem pregledu, nosečnost v maternici in izven nje se hitreje ugotovi, prav tako tudi vsa patologija v zvezi z nosečnostjo.

Še bolj nepogrešljiva je vaginalna sonda pri odkrivanju zgodnjega raka na jajčnikih. Rak jajčnikov se še vedno prekasno odkriva le s tipanjem, kar ima za posledico visoko umrljivost žene. 60–70 % raka na jajčnikih se odkrije v poznem stadiju, ko je petletno preživetje le še 20 %, medtem ko je petletno preživetje bolnic

z rakom, odkritim v ranem stadiju, 80 %.

Zaradi naštetih prednosti čutimo potrebo po nabavi vaginalne sonde. Ta bi omogočila hitrejšo in natančnejšo diagnozo zgodnje nosečnosti v maternici in izven nje, predvsem pa bi lahko z njo hitreje odkrili eventualne tumorje ali ciste na jajčnikih. Vsaka sprememba na jajčniku še sicer ne pomeni rakastega obolenja, a o tem odločajo nadaljnje preiskave.

Marija Božikov, dr. med., spec. ginekolog

KULTURA

RAZSTAVA SLIK ČLANOV DRUŠTVA KOROŠKIH LIKOVNIKOV

Društvo koroških likovnikov je eno največjih tovrstnih društev v Sloveniji, odlikuje pa ga tudi delavnost. V glavnem člani prinašajo na vsakoletno razstavo v Likovnem salonu nova in tudi kvalitetnejša dela. Vsak ima bolj ali manj oblikovan osebni stil, tako da skoraj nobenemu ne moremo oporekati konkretnih vzorov. O delu društva bi se dalo povedati še kaj, vendar je bistveno, da

jih družijo zgolj veselje do likovnega angažiranja, ne pa tudi kakšne politične ideje.

FRANC BOŠTJAN – lahko bi ga imenovali že kar »starosta« koroškega likovnega ustvarjanja, saj je na sceni že vsaj trideset let. Tokrat razstavlja dela, nastala v likovni koloniji Semič '89. Slikar se ukvarja s problemom prostora, ki ga dosega

zlasti na dva načina: s hladno – topnim kontrastom in smerjo. Faktura – poteza je mehka in lirčna, kolorit enoten. V treh delih pa ga zanimajo tudi vodne refleksije, raziskovanje kompozicije. Ravno tu je barvni kontrast najizrazitejši, poteza čopiča sunkovita.

ŠTEFAN BOBEK – razstavlja 5 slik. Risba, izvedena z rjavo kredjo (sepia), je zelo enostavna, vendar uspešno rešuje vprašanja prostora in prodore svetlobe skozi drevje. Gradi na svetlo – temnem kontrastu in deloma s smerjo v 1. planu. Barvni pasteli pa so nekako zasanjani in polnozračni. Arhitektura je v prostor vključena nenasilno.

Barvna kompozicija je enotna, tako da tudi temnejše barve, ki so simetrično razporejene po planih, ne motijo preveč.

MATEVŽ ŠUMAH – odlikuje ga močno poenostavljena risba. Poudarja zlasti arhitekturo, ostalo pa je zgolj kulisa. Perspektivo uporablja korektno, kar kaže na dobrega opazovalca. Črtnine so ponekod preagresivne, vendar celote ne kvarijo.

V vsakem primeru pa so njegove črne risbe dragocen zapis nečesa, kar mineva in propada in kažejo tudi na sentimentalno vezanost. Glede na izredno delavnost ga pot vodi v vedno večje stiliziranje in celo geometrizacijo, vedno bolj pa se tudi odreka ozadju.

FRANC JOHMAN – razstavlja tri akvarele manjših formatov. Kompozicija je izrazito simetrična, faktura (poteza) je tipično razdrobljena in na neki način omejuje svobodnejše slikanje. Medtem ko sta krajini barvno izenačeni, pa je tihožitje premalo slikarsko, motiv preizrazit in premalo povezan s tretjim planom (ozadje).

ALBERT HOJNIK. Poševnine v njegovih delih gradijo prostor. Kolorit je enoten, perspektiva pa premalo izrazita. Motiv Kotelj je izdelan svobodneje in z manj detajli. Zdi se, da se slikar stilno še išče. Poševnice v ospredju (poti) so zaradi stalnega ponavljanja nepričljive, saj za dosego prostora obstajajo tudi drugi postopki.

ALOJZ POTOČNIK – razstavlja štiri tempera. Potezo in risbo ima zelo tipično. Kljub močnim barvnim kontrastom (v glavnem komplementarni kontrast), delujejo slike enotno. Prostor in motiv sta povezana v celoto. Tudi oprema slik je solidna, tako da je usklajena solidna celota. Pejsaž je izdelan na podoben način kot tihožitje z dodano problematiko svetlobe.

SAMO CEKLIN. Izrazito ga zanima figura (portret ali telo), še zlasti

eksotična ali ženski akt. Pri obeh portretih je perspektiva obraza zadovoljiva, razmerje med risbo in ploskvijo ustrezno, manjka le nastavitve glave na vrat ali celo ramena, ker bi s tem slikar formo bolj definirali. Prav tako ne bi škodile nekatere poenostavitve.

Akt poudarjata predvsem senzibilnost in izzivalnost ženskega telesa. Praviloma telo deloma zakriva in ponekod odkriva in ga tako dela bolj skrivnostnega. Ponekod pa pride do izraza tudi seksualnost. Manjši svetlo – temni kontrasti bi bili ustreznejši, kakor tudi več čiste risbe.

MOJCA KOVAČ. Izstopa izrazi- ta zračna perspektiva. Kolorit je značilen in zato včasih preveč tipičen. Lahko pa, da slikarka namenoma išče podobne svetlobne situacije. Realizacija po platnih je dobra, 1. plan nenasičen. Slike pa vsebujejo tudi dosti razpoložljivosti. Slike kažejo dobrega opazovalca, detajli pa kljub temu niso preagresivni. Ob ustreznem okvirjanju in osamosvojitvi od vzorca bi bili rezultati še boljši, osebni stil pa izrazitejši.

SREČKO FRÜHAUF. Slika izrazito domačijska tihožitja. Motiv je z okoljem dobro povezan, vendar je ta povezanost preagresivna. Potrebne bi bile poenostavitve v smislu manjše odvisnosti risbe od motiva. Detajlov je včasih preveč. Dela so izrazito dekorativna in tudi sentimentalna, vendar zaradi tega premalo slikarska. Slikar izpričuje dober občutek za barve, ki jih tudi primerno uskladi.

LEANDER FUŽIR ima izrazit osebni stil, čeprav se slikar v približnem planu nikakor ne more odločiti med stilizacijo in realizmom, tako da dela včasih delujejo nedodelano. Pomemben delež ima struktura, kontrast med debelimi in tankimi nanosi barve. Slikanje s slikarsko lopatico ustvarja dodatne efekte. Bogatejši okviri (eden ustreza) bi ustvarjali kontrast z motivom in vse skupaj zaključili. Slikarja zanimajo predvsem rudarski motivi pa tudi potrti.

PAVEL ŠUBIC. Risbe objektov so problemsko premotne – saj si slikar zadaja premalo slikarskih problemov. Izrazita je kombinacija risbe in zabrisanja ploskev kakor tudi značilen neizrazit svetlo – temni kontrast. Razmerje detajl – celota je ustrezno.

Značilne so tudi močne poenostavitve.

Z dobro tehnično ureditvijo (pastel) slika pridobi na likovni kakovosti. Priporočljiva bi bila večja svetloba v risbi in barvah.

OSKAR ROTOVNIK – OKI – ima izrazit osebni stil. Zanimajo ga zlasti svetopisemski motivi s svojo sporočilnostjo, ki jih včasih dopolnjuje z osebnimi videnji. Faktura je tipična, vendar preveč asociira na Tisnikarja. Kolorit je enoten s prevladujočo rjavo barvo. Barvne požitve so neagresivne, vendar motiv poptrepijo ali pa pomagajo pri kompozicijskem snovanju.

Slika in okvir tvorita enotno celoto. Več trših linij in nekateri izboljšani detajli (roke) bi slike naredili izrazitejše, izrazitejši barvni kontrasti pa uravnotežili kompozicijo.

JOŽE BELINA. Ukvarja se predvsem z zasanjanimi krajini, ki pa v izvedbi preveč spominjajo ena na drugo. Prostor dosega predvsem z diagonalami, barvni kontrast pa je neizrazit. Kompozicija je simetrična, obdelava preveč enotna. Svobodnejša in bolj enotna obdelava motiva bi prinesla boljše rezultate. Navezanost na krajino ob zarji je prevelika in slikarja omejuje. Zanimajo pa ga tudi oblike iz narave, ki v izvedbi lah-

ko delujejo tudi abstraktno.

V primerjavi z ostalimi je arhitektura izvedena preveč risarsko. Boljši okvirji in ostala oprema (pas:partout) bi sliko oplemenitili.

Društvo koroških likovnikov je vsekakor aktivno. Oblikovalo se je nekakšno jedro najbolj angažiranih, pri katerih lahko sledimo vidnemu napredku iz leta v leto. Kljub vedno prisotni materialni omejenosti pa so slike v glavnem solidno opremljene. Ostalo bo prineslo delo, čas in tudi vedno potrebna nova znanja.

Benjamin Kumprej

KAKO IZBOLJŠATI GLASBENO DEJAVNOST

Na pobudo Jožka Kerta je bilo v soboto, 9. februarja, na Prevaljah prvo srečanje glasbenikov Mežiške doline. Vabilu se je odzvala le dobra četrtina povabljenih, med njimi so razmerno več tistih, ki živijo zunaj matične občine, npr. skladatelja Franci Lampret in Lojze Lebič, skladatelj in organist Maks Strmčnik, pianist in dirigent Marko Letonja, glasbena pedagoginja Polona Guček, od kulturne politike sta bila navzoča predstavniki ZKOS Marko Studen in strokovni delavec kulturne skupnosti Ravne Mirko Rozman, od »domačih« glasbenih delavcev pa sklicatelj Jožko Kert, Tone Ivartnik, Jože Štrekelj, Jožica Ovnič, Marija Dretnik, Urška Vezovnik, Zvonko Ortan in še nekaj drugih. Navzoči so se čudili in obžalovali, ker na srečanje ni prišel noben predstavnik Glasbene šole Ravne. Brez pomoči njenih delavcev bo namreč glasbeno življenje v dolini težko izboljšati, saj je za to nujno strokovno delo, ki ga zmore le taka ustanova s svojimi kadri.

Glasbeniki so se sestali, ker ob splošnem kulturnem in političnem mrtvilu v dolini še posebej močno občutijo upad glasbene dejavnosti, ki je bila pred leti neprimerno bogatejša, kot je danes. To velja tako za zborovsko petje, ki mu primanjkuje podmladka in vse bolj tudi občinstva – vedno slabši je obisk na koncertih posameznih zborov, vedno manj je zanimanja za nekoč mogočno prireditev Od Pliberka do Traberka, glasbenike pa skrbi tudi

to, da v dolini skoraj ni več kakovostnih glasbenih prireditev, koncertov poklicnih skupin ali posameznikov, kar smo pred leti imeli. Zanje ni denarja in tudi ne ljudi, ki bi jih organizirali, in kot se je bati – tudi poslušalcev ne.

Navzoči so nakazali različne vzroke za tako stanje. Prvi je gotovo v slabih časih, polnih negotovosti in materialnih stisk, posledica česar je padeč vrednot, tudi kulturnih. Svoje naredijo še javna občila – slovenjegraški radio npr. nima prostora za oddajanje resne glasbe, razen tega nekontrolirano vsakuje v tretji radijski program. Večina problemov se začne v šolskem sistemu, v katerem so t.i. umetnostno-vzgojni predmeti pogosto podcenjeni, zaradi fotografsko usmerjenih učnih načrtov pa je vzgojna plat odvisna od poguma, znanja in volje posameznih pedagogov. Upati je, da bosta pluralistična usmerjenost družbe in preobrazba šolstva pripomogli k večji veljavi glasbene vzgoje ter dali več možnosti glasbenemu šolstvu, ki ob družinski vzgoji edino lahko razširi in dvigne glasbeno dejavnost v krajih, oddaljenih od kulturnih središč.

Vsaka dejavnost potrebuje tudi publiko, ki smo si jo v zadnjih letih močno odtujili. S postopnim uvajanjem primernih prireditev, za katere je treba najti ustrezne prostore in pritegniti v prvi vrsti naše domače umetnike, si bomo občinstvo sčasoma znova privzgojili. Velike možnosti za raznovrstne koncerte bodo od jeseni naprej dajale nove koncert-

ne orgle v prevajski cerkvi, glasbeniki pa razmišljajo tudi o študijski glasbeni prireditvi, ki bi jo organizirali v ravenski občini in naj bi pritegnila priznane umetnike in mlade ljubitelje glasbe. Mogoče bi jo posvetili izvirni koroški ljudski pesmi.

Srečanje je izzvenelo v optimistično misel, da se bo stanje v (glasbeni) kulturi doline izboljšalo, ker so se ljudje, ki to dejavnost vodijo, zavledli problemov in imajo voljo, da nekaj storijo. Najti pa bodo morali tudi moč, da strnijo svoje vrste, kajti razdrobljenost in medsebojni spori vodijo samo navzdol.

Mojca Potočnik

KULTURNA KRONIKA

3. februarja je bil v klubu Levi devčej na Prevaljah jazzovski večer s pevko Mijo Znidarič in skupino Swinging Cat.

7. februarja je bila v Titovem domu na Ravnah občinska proslava ob slovenskem kulturnem prazniku s podelitvijo Prežihovih plaket. Slavnostni govornik je bil dr. Janko Sušnik, recitali so ravenski srednješolci pod vodstvom Irene Oder, peela okteta TRO in glasbene šole ter igrali učenci te šole.

Od 9. do 16. februarja je v jedilnicah ob valjarni in Meži razstavljal svoja dela akademski slikar Slavko Kores.

Od 9. do 17. februarja je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava del članov Društva koroških likovnikov.

Ta dan so taborniki in mladi planinci z Raven organizirali že 25. zimski pohod po Prežihovi poti.

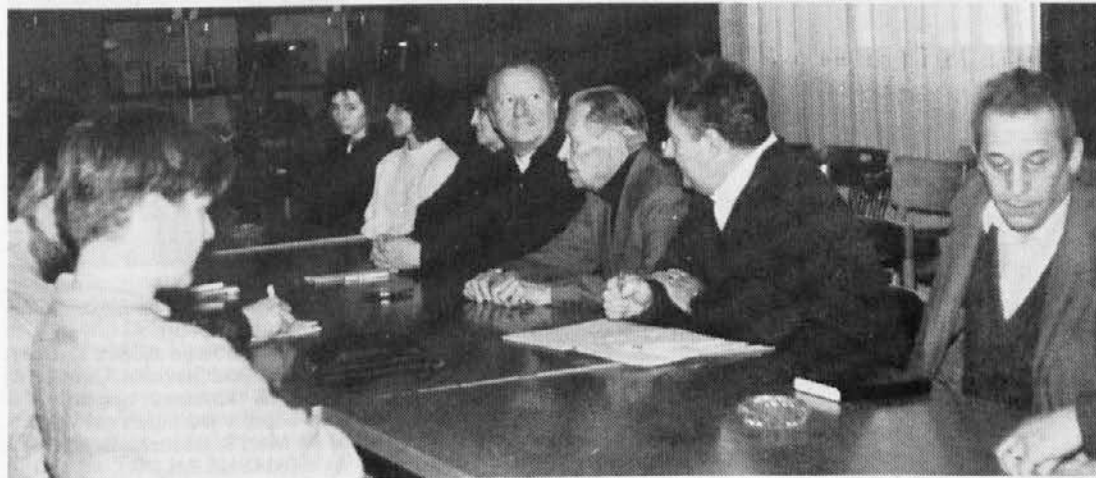
17. februarja je bilo na Prevaljah prvo srečanje glasbenikov Mežiške doline.

14. februarja je bilo v Koroški osrednji knjižnici »Dr. Franc Sušnik« popoldne srečanje s pesnikom Ervinom Fritzom, zvečer pa je v Titovem domu na Ravnah amatersko gledališče KUD Jarja iz Trnovelj uprizorilo Fritzovo gledališko delo Kralj Malhus.

16. februarja je bil v Titovem domu koncert moškega pevskega zbora Fužinar, posvečen 40. obletnici smrti Prežihovega Voranca.

21. februarja je bila v klubu Levi devčej otvoritev razstave del Zlatka Ogrinca iz Radej.

M.P.

S srečanja glasbenikov Mežiške doline

LETOŠNJE KULTURNE DEJAVNOSTI V ŽELEZARNI

Načrt kulturnega življenja delavcev Železarne Ravne za leto '90 obsega naslednje dejavnosti:

Knjige in bralna kultura. Prizadevali si bomo, da bi pri nadgradnji jedilnice dobili prostor za oddelke ljudske knjižnice, kjer bi lahko tudi delali z bralci. Še naprej bomo pomagali delavcem-literatom. Po jedilnicah bomo omogočili nakup knjig naših založb.

Glasbena in gledališka dejavnost. Čimveč delavcev bomo vključili v glasbeni in gledališki abonma 1990/91. Pomagali bomo glasbenim in gledališkim skupinam, v katerih delajo naši delavci, eno tako akcijo pa bomo tudi materialno podprli.

Likovna dejavnost. Spodbujali bomo vključevanje novih članov v Društvo koroških likovnikov in v jedilnicah priredili razstave.

Izobraževanje – informacije. Delavcem z daljšim stažem v kult. dejavnostih bomo omogočili udeležbo na seminarjih za gledališko, glasbeno in likovno področje. Informirali bomo o kulturnih dogodkih v kraju in občini.

Prireditve. 8. februarja v jedilnicah razstava del akad. slikarja Slavka Koresa, kulturna prireditev za 8. marec. Skupaj z RTV dve razvedrilni oddaji. Promenadni koncert naše godbe pred 1. majem in celodnevni kulturni program na prvomajskem srečanju na Ivarčkem. Konec leta program ob obdobju otrok umrlih delavcev in ob srečanju z našimi upokojenci.

Če bo denar, bomo izdali vodič – katalog o skulpturah Forme vive.

(Vir: program kulturnega življenja)

TEŽAVE DELAVSKEGA MUZEJA NA RAVNAH

Muzej je mesto, ki ga najpogostejše obiščejo turisti, da spoznajo kratko zgodovino nekega kraja. Tu naj bi bila zbrana vsa pričevalnost politične in gospodarske zgodovine ter predstavljala način življenja v določenem času in prostoru. Tu najdemo kulturo v njenem najširšem razumevanju in se nam predstavlja kot materialna (stavbarstvo, prehrana, noša, pohištvo...), socialna (društva, stranke, medsebojni odnosi, šege in navade,...) in duhovna kultura (znanje, vedenje, verovanje, branje,...) od katerih so vse tri enako pomembne in medsebojno odvisne.

Muzej na Ravnah je bil ustanovljen leta 1953. V naslednjih letih so postavili metalurško, rudarsko, gozdarsko in lesarsko zbirko, dimnico in nekaj eksponatov na prostem. Zadnja leta ga letno obišče okrog 5.000 obiskovalcev iz Slovenije in tujine. Pri tem pa muzej nima razvite reklamne dejavnosti.

Prva usmeritev muzeja je bila z delom pokrivati vse štiri občine koroške regije. Skoraj dvajset let je gradivo zbiral zgodovinar, a le honorarno. Pri akcijah so mu pomagali člani Društva inženirjev in tehnikov. Vse je v glavnem ostalo pri zbiranju gradiva in osnovni zaščiti, hkrati pa se je ožil teren samo na občino Ravne. Šele leta 1979 so uvideli potrebo po stalno zaposlenem strokovnem delavcu, leta 1983 pa so zaposlili še drugega.

Vsa leta od ustanovitve je kadrovska vprašanja ostajala ob strani. Izobraževanju ustreznih kadrov niso posvečali nikakršne pozornosti. Tako ni bilo nobene kadrovske politike za delo v kulturi niti na nivoju občine. Z gotovostjo lahko trdim, da danes v muzeju manjkata še vsaj dva strokovna delavca, dokumentarist in kustos pedagog. Muzej ima tudi prostorske težave. Primanjkujejo vsi potrebni prostori, kamor bi shranili večje predmete (vozove, razne sani, pohištvo, itd.), kjer bi pripravljali manjše občasne razstave, in prostori

za stalno postavitev še kakšne stalne zbirke. Muzej sicer ima »grajsko kornjušnico«, kjer so že vsa leta vsi prostori zasedeni z razstavnimi zbirkami in depoji. V grajski stavbi pa ima še dve pisarni. Vse to je premalo za uspešno delovanje v današnjem času. Muzeju bi morali nameniti samostojno stavbo.

Kadrovske in prostorske težave so povezane s finančnimi, kjer za muzej vedno zmanjka denarja. Vse te težave so povezane z nerešenim vprašanjem statusa muzeja, ki je kljub bogatemu gradivu (okrog 2500 muzealij, 10.000 enot fotografskega gradiva, številno arhivsko gradivo) še vedno samo muzejska zbirka v okviru Koroške osrednje knjižnice. Res je, da lahko kustosa samostojno oblikujeta in usmerjata svoje delo, vendar je navzven to ena delovna organizacija.

Muzej je že leta 1987 dal na komite za družbene dejavnosti občine Ravne na Koroškem pobudo za ureditev statusa, ki za sabo potegne tudi določene strokovne naloge, vezane na teren. Istočasno je Kulturna skupnost Slovenije v akciji urejanja muzejske mreže poslala zahtevo občini, da poveri naloge varstva kulturne dediščine ustrezni instituciji. Iz te pobude in akcije muzej na Ravnah ni ničesar pridobil. Ostal je na istem. V letu 1988 so poskusili z ustanovitvijo kulturnega centra, a tudi brez uspeha. V začetku leta 1989 je bila dana pobuda za ustanovitev splošnega muzeja koroške regije, ki do danes ni dala končnega rezultata.

Ob spremembah, ki so se v družbi že začele, se mi še toliko resneje zastavlja vprašanje, kaj bo z muzejem na Ravnah. Zaradi nerešenega vprašanja statusa je kljub bogatemu gradivu za Kulturno skupnost Slovenije ostal nepomemben in nezanimiv. Izostal je pri njeni akciji nabave računalnikov in programa MOSES osrednjim slovenskim in pokrajinskim muzejem. Plačala je tudi tečaje za delo z računalnikom in pro-

gramom. Muzeju na Ravnah niso odmerili mesta niti v »Seznamu muzejev, galerij in muzejsko-galerijskih zbirk v Sloveniji s kodno oznako za identifikacijo«, ki je potrebna za vnašanje gradiva v računalnik. Tukaj se mi zastavlja vprašanje odnosa osrednjih muzejskih institucij do lokalnih muzejev. Je mar zanje zbrano gradivo v lokalnih muzejih nepomembno in nepotrebno, delo kustosov pa samo sebi namen in vse brez vrednosti za slovenski prostor? Že tako je Mežiška dolina odmaknjena od Ljubljane in le redki pridejo sem raziskovat, zdaj pa nima prostora niti v informacijskem sistemu. Še vedno bi bilo treba upoštevati obstoječe stanje, kjer je Pokrajinski muzej revolucije v Slovenj Gradcu samo specialni muzej, zbirka pri Koroški osrednji knjižnici pa v naravi splošni muzej, saj so tukaj zbrani predmeti, ki jih lahko uvrstimo med zgodovinske, tehnične in etnološke. Tako

spet zaradi formalizma delamo škodo terenu in znanosti. Nihče od Kulturne skupnosti Slovenije in osrednjih muzejskih institucij v Sloveniji ni obiskal lokalnih muzejev, da bi tako ugotovil dejansko stanje. Nadaljnji razvoj muzeja na Ravnah je torej odvisen od nas samih in od tega, kakšen muzej si sploh želimo ter koliko pomena pripisujemo tej kulturni dejavnosti.

Vsekakor pa je muzej institucija, ki bi je ne smeli zanemarjati. Že tako tonejo v pozabo stoletja, ko se je tukaj uvajala industrijska revolucija, izginja podoba življenja kmeta, delavca, uradnika, obrtnika, trgovca in gostilničarja. Pred našimi očmi propadajo ali izginjajo v sosednjo državo dragoceni predmeti hišne opreme in ljudske ustvarjalnosti.

Razmere zahtevajo takojšnjo rešitev, saj se je ta že tako predolgo odlagala.

Karla Oder

Polemika

DRUŽBENO PODJETJE ŽELEZARNA RAVNE IN KULTURA

Čeprav se pod kulturno rubriko navadno oglašajo le kulturniki, ni pa odziva od drugih bralcev, vseeno ne morem biti tiho in moram povedati svoje mnenje. Prebral sem Kertovo razmišljanje »Družbeno podjetje ŽR in kultura«, v naslednji številki pa Kolarjev članek »Razsežnosti kulture«.

Že Kolar je povsem nevtrarno zapisal in pustil možnost debate okoli tega, ali je nujna povezanost med kulturo in osebno kulturo človeka, ali dela kultura človeka bolj plemenitega ali pa sploh ni tesne povezave.

Kertov članek se mi zdi preveč enostranski in čustven. Z njegovo teorijo o povezavi med kulturo in njeno ozko povezanostjo z »osebno kulturo« in nadalje s proizvodnjo oziroma dvigom produktivnosti pa se absolutno ne morem strinjati. Vsaj tako si lahko razlagam njegov članek, kjer je zajet zelo širok pojem kulture, od vsesplošne kulturne bede v občini in s tem vzporedno gospodarskega upadanja.

Najbrž mi ni treba naštevati (niti jih ne mislim) razna znana imena velikih umetnikov iz preteklosti, pa »Permanove afere« v laboratoriju, kjer niti kulturniki niso bili »izvzeti«, nadalje raznih medčloveških odnosov itd., da bi lahko dokazal svoje prepričanje, da samo ukvarjanje s kulturo še ne dela nujno človeka »kulturnega« v najožjem pomenu besede. In to kljub vsem vzvišenim besedam o ne vem kakšnem poslanstvu, ki naj bi ga opravljali, nekateri le ne morejo preiti od besed k dejanjem.

Ne mislim pri tem samo na kulturo. Niti pripadnost kakršnikoli stranki, narodu, verski skupnosti, raznim združenjem in dejavnostim še nikakor ne zagotavlja, da so vsi njeni pripadniki že zaradi svojega članstva poštene, dobri delavci...

Mogoče se bo sam avtor ali pa kdo drug oglašil in rekel, češ pravilo potrjuje izjeme. Res je, vendar ne sme pravilo imeti preveč izjem, ker potem že ni več pravilo.

Seveda me s tem ne razumeti napakno, da zaradi nekaterih človeških napak posameznikov ne cenim njihove umetnosti, njihovega prispevka h kulturi. Zavračam le teorijo o tem, da je že samo ukvarjanje s kulturno dejavnostjo ali obiskovanje raznih kulturnih prireditev dovolj, da bi preobrazil človeka – njegovo miselnost in »kulturo« dela.

Pa brez zamere. Sem namreč eden tistih, ki niso čisto prepričani, da absolutno velja izrek: kdor poje, zlo ne misli!

Ivan Večko

NADALJUJEMO Z RAZSTAVAMI

Likovne razstave po naših jedilnicah niso več novost.

Letos smo serijo začeli z akademskim slikarjem Slavkom Koresom iz Maribora. Razstava njegovih del smo odprli v jedilnicah ob Valjarni in ob Meži 8. februarja in ju pustili na ogled teden dni.

H.M.

REKREACIJA IN ŠPORT

ODBOJKA

Drugi del prvenstva v obeh republiških ligah se je pričel 10. februarja. Moška ekipa Fužinarja, ki si je priigrala jesenski naslov, je nadaljevala v stilu prvakov in v prvih treh tekmah zmagala. Doma so fantje premagali Agropod Ljutomer in Izolo s 3:1, v gosteh pa Sempeter s 3:2. Po 14. kolu so imeli Ravenčani maksimalnih 28 točk, štiri točke pa so zaostajali odbojkarji Tovila Olimpije. V naslednjih dveh kolih je Fužinar igral doma z Braslovčami in v gosteh na Bledu.

Tudi ženska odbojarska ekipa Fužinarja je v prvih treh kolih nadaljevanja izpolnila zadani načrt. Naše igralke so na domačem parketu premagale Ljubno s 3:1 in Triglav iz Kranja s 3:0. Pričakovano pa so v 13. kolu izgubile v Kopru s 3:0. Po 14. kolu so vodile odbojkarice Mislinje, Ravenčanke pa so bile devete. Igralke Fužinarja so v naslednjih dveh kolih najprej gostile ekipo Celja in nato igrale v Mariboru s Paloma Branikom.

NAMIZNI TENIS

V Zalogu pri Ljubljani je bil v začetku februarja namiznoteniški turnir za Rokov memorial, ki se ga je udeležilo kar 240 mladih igralcev in igralk. Lep uspeh so zabeležili pionirji in pionirke Fužinarja, saj se je Andrej Bač uvrstil med 8 najboljših med ml. pionirji. V tej kategoriji je nastopilo kar 120 igralcev, ki so bili razdeljeni v 24 skupin. Še bolj odmeven uspeh je dosegla Petra Mlakar, ki je prepričljivo zmagala v finalu mlajših pionirk. Nastopilo je 48 igralk. V finale se je prebil tudi Rožič med starejšimi pionirji in bil na koncu 4., v kategoriji starejših pionirk pa se je Tina Vastl uvrstila med 8 najboljših.

PLAVANJE

Naši mladi plavalci in plavalke so na republiškem prvenstvu za člane, mladince in kadete, ki je bilo od 16. do 18. februarja v Mariboru, osvojili kar 38 medalj. Največ jih je osvojila Eva Breznikar, kar 16, v kategoriji članic in kadetinj. Od tega si je pripeljala 12 zlatih odličij (tri v štafeti) in 4 srebrna. Samo v absolutni kategoriji med članicami je bila Breznikarjeva dvakrat prva: na 100 in 200 m prsno, štirikrat pa je osvojila drugo mesto. Poleg tega je mlada Ravenčanka na tem prvenstvu dosegla še štiri nove rekorde. Državni rekord je plavala v disciplini 400 m mešano za kadetinj, poleg tega pa dosegla še tri nove republiške znamenke: absolutnega na 200 m prsno ter v kategoriji kadetinj na 100 m prsno in 100 m delfin. V ravnem klubu so seveda izredno ponosni na vrhunske dosežke svoje tekmovalke, gotovo pa so lahko zadovoljni tudi z nastopi ostalih plavalcev in plavalk Fužinarja. Tako je v Mariboru osvojila 8 medalj tudi Saša Kovač, 3 Helena Cej in 2 Sonja Prosenec, vse med

kadetinjami, le Kovačeva je bila enkrat tretja med članicami. Izkazali so se tudi mladinci, saj je Matija Medvešek dobil 7 odličij, od tega tri bronasta med člani, po eno pa sta si pripeljala še Aleš Fink in Rok Dolinšek.

ALPSKO SMUČANJE

Mladi smučar iz Črne Mitja Kunc je tudi v februarju dosegel na tekmovalnih v tujini nekaj odličnih uvrstitev in je tako po točkah vse bližje prvi jakostni skupini v tekmovalstvu za svetovni pokal. Najprej je v Courmayeurju, na petem super VSL za svetovni pokal v tej sezoni, osvojil 43. mesto, kasneje pa je dosegel velik uspeh na mladinskem mednarodnem prvenstvu Avstrije v Mokrinih. Med tekmovalci iz 13 držav je Kunc zmagal v slalomu in super VSL, v veleslalomu pa je zasedel 2. mesto.

Zaradi pomanjkanja snega pri nas ni bilo mogoče izvesti državnega prvenstva v alpskih disciplinah, ki bi moralo biti na Jahorini. Tudi prvenstvo Slovenije so morali izpeljati na smučišču v Mokrinah pri Smohorju na avstrijskem Koroškem. Odprto mednarodno republiško prvenstvo, ki je bilo od 20. do 22. februarja, je bilo uspešno tudi za najboljša koroška smučarja – Katjučo Pušnik in Mitja Kunc. Pušnikova si je prismočala dve bronasti medalji v slalomu in veleslalomu, medtem ko je bila v super VSL peta. V konkurenci članov je Kunc zmagal prvi dan tekmovalja v veleslalomu, drugega dne zasedel 11. mesto v slalomu, medtem ko super VSL ni izpeljal.

SMUČARSKI TEKI

Tekmovalki iz Črne Nataša Lačen med članicami in Anita Mežnar med pionirkami sta osvojili naslove republiških prvakinj v smučarskem teku. Prvenstva na Pokljuki, ki je bilo 17. in 18. februarja, se je udeležilo kar 318 tekačev in tekačic vseh starostnih kategorij. Med starejšimi pionirkami je uspešno tekla tudi Ravenčanka Bahčeva in osvojila 6. mesto.

Državno prvenstvo na Voglu je bilo že v začetku februarja. Med članicami in junioricami na 5 km je zmagala Grašičeva iz Kokrice pred Črnjanko Lačnovo. Med člani na 15 km je bil Branko Slivnik iz Črne 10. Po tem državnem prvenstvu so se najboljši jugoslovanski tekači in tekačice podali v Ramsau, kjer so se tekmovalci iz 12 držav pomerili za Alpski pokal. Med članicami je bila Grašičeva 19., Lačnova pa 23.

Na Pokljuki je bila tudi tretja tekma smučarjev tekačev za pokale Žita. Med st. pionirkami je bila Mežnarjeva 3., med ml. pionirkami Bahčeva (Fužinar) 9., med ml. pionirji pa Dimc iz Črne 10.

SMUČARSKI SKOKI

V Planici na 90-metrski skakalnici je bila 3. februarja tekma mlajših mladincev za pokal cockte. Med 41 skakalci iz 8 klubov so Ravenčani dosegli lepe uvrstitve. Erih Pečnik je bil s skokoma 79 in 82 m tretji, Jože Zagernik 6. in Kristi Švab 14. Zmagal je Ljubljčan Fras. Naslednji dan so se na isti skakalnici preizkusili še starejši mladinci za ekipno državno prvenstvo. Najboljši so bili tekmovalci iz Kranja, ekipa Fužinarja pa je bila šesta v konkurenci 16 klubov. Tudi tekmovalje pionirjev do 13 let je bilo v Planici 4. februarja. Na 40-metrski skakalnici je za pokal cockte nastopilo 65 mladih tekmovalcev, med njimi znova z uspehom pionirji Fužinarja. Andrej Zagernik je bil 5., Aljoša Krivograd 6. in Ivi Polanc 13. Najboljši je bil Kranjčan Rakovec.

18. 2. je bila v Planici tretja tekma pionirjev do 13 let za pokal cockte. Med 62 tekmovalci je bil 1. Grosar (Tržič), 8. A. Zagernik, 11. Krivograd in 16. Polanc.

KEGLJANJE

Tudi v drugem delu prvenstva enotne republiške lige so kegljavke Fužinarja nadaljevale z dobrimi rezultati. Vse do 16. kola je kazalo, da imajo prav Ravenčanke največje možnosti za osvojitve naslova prvakinj.

Tudi ugoden razpored tekem v zadnjih štirih kolih je šel na roko varovank trenerja Prinčiča. Toda nedelja 25. februarja je bila usodna, saj so kegljavke Fužinarja doma izgubile z neposrednimi konkurentkami v boju za prvo mesto – ekipo Triglava iz Kranja. Sicer pa je ravnenska ekipa predtem premagala Gorico, Izolo in Krško na svojem kegljišču, v gosteh pa še Korotan in Kamnik. Izgubile pa so v Mariboru s Konstruktorjem in, kot smo omenili, na Ravnah proti Triglavu. V ekipi so se z dobrimi rezultati izkazale zlasti Renata Gostenčnik, Medika Prinčič in Silva Cigler. V preostalih dveh kolih so Ravenčanke nastopile v Trbovljah in doma proti Tekstini iz Ajdovščine. Katera ekipa je osvojila naslov republiških prvakinj in si pridobila pravico nastopa v kvalifikacijah za vstop v I. zvezno ligo, pa bo objavili v naslednji številki.

Kegljavke Korotana, ki tudi nastopajo v I. slovenski ligi, so v sedmih kolih drugega dela prvenstva trikrat zmagale. Doma proti Triglavu in Rudarju Trbovlje in v gosteh v Kamniku. Poraze pa je ekipa doživela v Ajdovščini in Novi Gorici ter na svojem kegljišču proti Konstruktorju in Fužinarju. V prevališki ekipi so se odlikovale predvsem Ivanka Sabljar, Majda Verbole, Stefka Polovšak in Darinka Petek. V zadnjih dveh kolih letošnjega prvenstva so kegljavke Korotana nastopile doma proti Izoli in nato še v Krškem.

Fužinarjeva moška ekipa, ki nastopa v II. republiški ligi, je prvih pet dvobojev v nadaljevanju prvenstva odločila sebi v prid. Tako so Ravenčani doma premagali Tekstilno Prebold, Branik in Krško, v gosteh pa Konstruktor mlade in Šoštanj. Posebej so v ekipi z dobrimi rezul-

Zmagovalci v letošnji občinski B kegljaški ligi so igralci Monterja (na fotografiji takoj po prejemu pokala), 2. mesto je osvojila ŠTG, 3. Jeklolivarna, 4. Vzmetarna, 5. Postaja milice Ravne, 6. DU Mežica in 7. DU Prevalje. Med neregistriranimi posamezniki je zmagal Franc Sedelšak, 2. mesto je osvojil Tone Jamšek, 3. pa Jože Razdevšek. Prva tri mesta pri registriranih posameznikih so si razdelili Jože Lasnik, Adolf Petrič in Fajmut.

Monterjevci so bili zmage zelo veseli. Kot cilj so si jo zadali že lani, ko jim je za las ušlo 2. mesto. Zdaj so jim odprta vrata v občinsko ligo A.

Pohvalili so organizatorje in izvajalce tekmovalja, zlasti tov. Marico Jezeršek.

Kot je povedal eden izmed igralcev tov. Laznik, je kegljanje na Monterju zelo priljubljen šport, zato ima že tradicijo dobrih igralcev. Ko bo v Dravogradu opravljena rekonstrukcija kegljišča, pa bo možnosti za kegljanje še več.

H. Merkač

tati izstopali Silvo Belaj, Ivo Mlakar in Ferdo Paradiž, pohvaliti pa velja tudi ostale: Podojstrška, Lasnika in Borovnika. V marcu sta bili odigrani še preostali dve koli, kegljači Fužinarja pa so nastopili v Trbovljah in doma s Hmežadom iz Žalca.

KOŠARKA

S koroškim derbijem med košarkarji Slovenj Gradca in ekipo Koroške je bilo v začetku marca sklenjeno prvenstvo v območni slovenski ligi. Predtem so naši košarkarji na Ravnah premagali Ljutomer s 73:54 in Hrastnik z 80:72, izgubili pa v Brežicah s 84:61. Uspešno so letošnjo sezono zaključili košarkarji Slovenj Gradca, ki so se uspeli uvrstiti v višji rang tekmovanja, medtem ko je ekipa Koroške osvojila 4. mesto v ligi.

ATLETIKA

V Kopru je bilo 10. februarja republiško prvenstvo v krosu, ki so se ga udeležili tudi atleti KAK z Raven. Lep uspeh je dosegla ekipa mlajših mladincev, ki je osvojila 1. mesto, med posamezniki pa so se v tem teku na 4000 m uvrstili: 3. je bil Janez Štern, 5. Robert Brezovnik, 9. Gorazd Podržavnik in 12. Andrej Kos. Med pionirji, ki so tekli na 2000 m,

je bil 4. Peter Rapac in 15. Primož Praper, med pionirkami pa 12. Sabina Balažič. Premočno je ekipna zmagala na krosu pripadla atletom in atletinjam iz Titovega Velenja.

Ivo Mlakar

KARATE

Od 2. do 4. 2. 1990 je bil na Ravnah strokovni seminar tradicionalnega karateja, ki ga je vodil dr. Vladimir Jorga. Treninki so bili dvakrat dnevno v dveh skupinah. Trenerji in inštruktorji so imeli dodatne treninge. Sodelovalo je okoli 30 domačih članov in 15 gostov iz Celja, Ruš, Železne Kaple in Borovelj. Z vodstvom kluba je dr. Jorga imel posvet o stanju karateja v Sloveniji in Jugoslaviji. Med seminarjem je napravil tudi kratke priprave za sve-

točno prvenstvo, ki bo meseca marca v Limi v Peruju.

Na kraju sta M. Cigler in M. Mravljak uspešno opravila izpit za 1. DAN, prvo stopnjo črnega pasu, R. Breznik pa je uspešno končal cikel izpitov za 3. DAN. To je bil prvi seminar, ki je bil organiziran s pomočjo sklada za strokovni razvoj kluba, ki je ustanovljen znotraj kluba z letom 1990.

16. 2. 1990 so uspešno opravili izpite za šolske pasove:

- rumeni pas: Grega Švajger, Vera Jovič
- oranžni pas: Tadeja Merkač, Lovro Cofl
- zeleni pas: Tilen Ivič, Aljoša Lipovc, Darko Božič, Stanoje Mitrovič, Budimko Gašič, Tomaž Skrivar, Drago Borišič, Aljoša Hancman, Stanko Mravljak
- plavi pas: Milan Pavlovič.

R.B.

NAJBOLJŠA SEZONA RAVENSKIH ALPINISTOV

Z opravljenim delom v lanskem letu smo ravenški alpinisti lahko zelo zadovoljni. To je bila najuspešnejša sezona v zgodovini našega društva. Opravili smo 200 vzponov vseh težavnostnih stopenj, izvedli več taborov, uredili plezalno steno v športni hali, delno opremlili plezalni vrtec

v Topli, izvedli celotno alpinistično šolo ter vrsto predavanj z diapozitivi za širši krog ljubiteljev planin.

Posebej velja omeniti uspehe v YU pokalu športnega plezanja, kjer sta Jelka Tajnik in Branko Vezovnik posegala po vidnih mestih. Jelka Tajnik je v skupni uvrstitvi zasedla osmo mesto, vendar zaradi hude poškodbe ni sodelovala kar na dveh tekmah. Z dobrimi zimskimi vzponi pa si je pripeljala status športnice zveznega razreda.

V anketi za najboljši v preteklem letu med ženskami je dosegla tretje mesto; anketo izvaja komisija za alpinizem pri PZS. Branko Vezovnik je dobil točke za YU pokal v štirih tekmah od šestih, kar pomeni v skupni uvrstitvi 9. mesto med 33 plezalci, ki so dosegli točke za YU pokal.

Vrhunec našega dela pa je bila uspešna alpinistična odprava na Gangapurno (7455 m), ki so jo sestavljali: Franc Pušnik, vodja, Rok Kolar, Stanko Mihev, Andrej Gradišnik in Edi Krebs. Proglašena je bila za najboljšo ekipo v občini Ravne, v zveznem merilu pa je zasedla 3. mesto med uspešnimi odpravami.

Uspehi slovenskih alpinistov v Himalaji pa žal bolj odmevajo drugod po svetu kot doma. Vzpon Toma Česna na alpski način v severni steni Januja, odprava na osemisočak Shi-

sha Pangmo, prvenstvena smer Frana Kneza v Bagirattiju ter prvenstvena smer ravenških alpinistov v steni Gangapurne so dosežki, ki Slovence uvrščajo v l. '89 v alpinističnih podvigih daleč pred druge narode.

Ž.J.

MIRKO BABOŠEK (1937 – 1990)

Mirko je bil človek nežne poetske duše. Pesem je odražala njegov značaj in prav verjetno je, da si je za poklicno spremljevalko že kot mladenci izbral – pesem jekla. Bil je kovinar z vsem svojim srcem.

Njegov nemirni duh in strokovna radovednost sta venomer rojevala nove in nove ideje, ki jih je Mirko sam najpogosteje tudi realiziral. Izbral si je resen in težak poklic, ki ga je opravljal z veliko ljubeznijo in vso predanostjo.

Sredi lanskega poletja je minilo 26 let, odkar je prišel med nas v Dravograd. Tudi sam je bil takrat star 26 let. Nenavadno krepko in odločno je poprijel za delo. S sabo je prinašal dokajšnje izkušnje in radovoljno jih je razdal svojim sodelavcem

– predvsem vajencem. V Podgradu je gradil svoj lastni dom. Neizmerno je ljubil svojo družino in bil nanjo izredno ponosen. Užival je, ko je pripovedoval, kako uspevajo in napredujejo njegove tri hčere. Zadovoljstvo mu je kar sijalo z obraza.

Življenje je teklo skupaj z njegovimi strojnimi novotarji in z rastjo njegovega doma, ob tem pa se je na žalost razraščala v njem tudi nevidna, a nevarna bolezen, ki je načenjala njegovo srce. Prav ta bolezen ga je mnogo prezgodaj zlomila.

S spomini na pokojnega Mirka Baboška ostaja v našem kolektivu tudi ponos, kajti prav Mirko je bil eden redkih monterjevcev, ki mu je naša družba kot priznanje za delo podelila visoko državno odlikovanje. Tudi sicer je bil deležen mnogih strokovnih in delovnih priznanj, še tik pred smrtjo mu je bilo priznано inovatorstvo pri pomembni strojni napravi.

Dragi Mirko, za vse, kar si nam dal, smo ti iskreno hvaležni. S ponosom in radi se te bomo spominjali in s prizadetostjo ter bolečino v srcih govorili o tebi.

Hvala za vse, kar si dobrega storil za svoje, za kolektiv in za KS Dravograd.

Naj ti bo lahka domača zemlja – gruda ljubezni in spoštovanja!

KADROVSKA GIBANJA

od 21.1. do 20.2.1990

Dne 20.2.1990 nas je bilo v železarni zaposlenih 5575 delavcev ter v Armaturah 171 ali skupno 5746 delavcev. Tudi v tem mesecu je bilo največ prenehanja delovnega razmerja zaradi upokojitve delavcev.

Delovno razmerje so sklenili

JEKLARNA – Šturbaj Stanislav, Zapečnik Robert, Kalčič Damjan, vsi talilci – iz JLA; Ovčar Leopold, talilec – mirovanje pravic.

JEKLIVARNA – Slatinek Janez, Pajnik Srečko, kaluparja-livarja, Senica Leopold, žarilec, Kotnik Tomaž, NK delavec – vsi iz JLA.

KALILNICA – Atelšek Matej, kalilec – iz JLA.

VZMETARNA – Grilc Janez, strugar – iz JLA.

KOMERCIALA – Hauptman Damijan, NK delavec – iz JLA.

K S Z – Kaker Borut, inž. strojništva, Kadiš Franc, dipl. inž. strojništva, Kotnik Tanja, prof. nem. in špan. jezika – vsi pripravniki iz šole.

Delovno razmerje je prenehalo

JEKLARNA – Kramer Ožbalt, izmenski skladiščnik – predčasno starostno upokojen.

JEKLIVARNA – Korat Jože, nabijalec – dosežena pokojninska doba; Ignjatič Miroslav, brusilec na rafami – sporazumno.

VALJARNA – Marin Avgust, delovodja – predčasno starostno upokojen.

kojen; Hudrap Franc, valjavec – dosežena pokojninska doba.

KOVAČNICA – Gros Alojz, praviljalec orodja, Šipek Rudolf, pulnist – dosežena pokojninska doba; Prevorčič Karel, pomočnik kovača – sporazumno.

KALILNICA – Lužnik Milan, kalilec – invalidsko upokojen.

T S D – Siher Jožefa, ključavničarka – predčasno starostno upokojena; Pajovič Blažimir, monter – sporazumno; Gostenčnik Stanislav, skladiščni delavec – mirovanje pravic.

STROJI IN DELI – Hudopisk Štefan, delovodja, Lepičnik Ernest, monter, Pastirk Ivan, kontrolor, Tasič Tomislav, tehnolog, Trup Ivan, ključavničar – predčasno starostno upokojeni; Berložnik Veronika, vzdrževalka – sporazumno.

INDUSTRIJSKI NOŽI – Naberink Jožef, fazni kontrolor – dosežena pokojninska doba.

E T S – Lešnik Leopold, elektromehaničar, Živič Marjan, vodja navigacije – starostno upokojena.

S G V – Pečnik Štefan, ključavničar – invalidsko upokojen; Jert Iztok, ključavničar – sporazumno.

DRUŽBENI STANDARD – Mlakar Anica, natakarica, Knez Frančiška, sobarica – starostno upokojena.

K S Z – Pokleka Alojzija, čistilka – starostno upokojena; Krivec Alojzija, ref. za premoženjsko zavarovanje – predčasno starostno upokojena.

Kadrovska služba

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem Kontrola kakovosti Kovačnice za iskreno pozornost in lepa darila, ki me bodo vedno spominjala na vas. Želim vam veliko medsebojnega razumevanja, osebne sreče, zdravja ter obilo delovnih uspehov.

Jakob Šave

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem tozda Stroj in deli iskreno zahvaljujem za prejetu darilo. Vsem želim še veliko uspehov pri delu. Pa srečno!

Vinko Hroval

Vsem sodelavcem in prijateljem se iskreno zahvaljujem za lepa spominska darila in tople želje ob odhodu v pokoj. Želim vam veliko uspeha pri delu in osebnem življenju. Vsem res lepa hvala!

Edita Golob

Ob odhodu v pokoj se sodelavcem Pnevmatičnih strojev iskreno zahvaljujem za lepo darilo in lepe poslovilne besede. Vsem želim še mnogo delovnih uspehov v prihodnjih letih.

Ivan Gorinšek

Sodelavcem tozda Stroj in deli se ob odhodu v pokoj najlepše zahvaljujem za lepo darilo in izrečene lepe poslovilne besede. Želim jim še naprej veliko zdravja in sreče ter veliko delovnih uspehov.

Ivan Zagernik

Sodelavcem in vodstvu tozda ETS lepa hvala za bogata darila in prijetno poslovilno srečanje ob odhodu v pokoj.

Marjan Živič in Ivan Jezernik

Ob boleči izgubi drage mame, sestre, babice in prababice

Ane Svetina

se najiskrenejše zahvaljujem vsem sodelavcem, sosedom, prijateljem za darovano cvetje ter izrečeno sožalje. Hvala vsem, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, ter vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih in z nami sočustvovali. Hvala tudi pevcem ter g. kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči hčerka in sinovi z družinami

Ob izgubi moje drage žene

Marije Lešnik

se iskreno zahvaljujem sodelavcem v obratu ETS, šibki tok in finemehanične delavnice, za podarjen denar, ki je bil namenjen za cvetje na grob. Hvala vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti v Mariboru.

Žalujoči: mož, hčerka in sin z družinama

Ob smrti drage mame in babice

Julijane Janet

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, sodelavcem v DS za računovodstvo, znanec in drugim, ki so jo pospremili na zadnji poti s cvetjem, lepimi besedami in žalostinkami.

Vsi njeni

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta

Antona Brinerja

se zahvaljujem vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za darovano cvetje in vso pomoč. Zahvaljujem se ravnemu pihalnemu orkestru in pevcem DU Prevalje za žalostinke, govornikom za poslovilne besede, g. župniku za obred in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Zahvala osebjem internega oddelka slovenjgraške bolnice in patronažni službi Koroškega zdravstvenega doma Ravne.

Vsi njegovi

Ob izgubi dragega moža, očeta in dedja

Maksa Sekola

iskrena hvala sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanec, ki ste ga s cvetjem pospremili na zadnji poti. Hvala za vse darovano v njegov spomin.

Posebna hvala družini Dobnik – Cigler in tudi drugim, ki ste nam izrekli sožalje ter pomagali v najtežjih trenutkih. Zahvaljujem se ZZZ Prevalje za izkazano čast, tov. Porju za poslovilne besede, praporščakom, gospodu župniku za opravljeni obred, pevcem DU Prevalje in Pihalnemu orkestru Železarne Ravne za igrane žalostinke.

Žalujoči: žena Tilka in hčerka Metka z družino

Ob smrti dragega očeta in dedka

Jožeta Tratnika

se najlepše zahvaljujem vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih, darovali vence in cvetje in ga spremili na zadnji poti.

Posebno se zahvaljujem Pihalnemu orkestru ravnstkih železarjev, pevcem, govorniku in g. župniku za poslovilne besede.

Vsi njegovi

Zahvala delavcem Železarne Ravne

Zaradi opešanega vida nisem v stanju, da bi vam napisala lastno-ročno zahvalo za tako pristrčno želje, ki ste mi jih napisali v vaši brzjavki ob mojem praznovanju 90 let.

Vaše voščilo je bilo eno tistih, katerih sem se najbolj razveselila, pa se vam prav lepo zahvaljujem. Želim tudi vam vse dobro in vas prav lepo pozdravljam.

Marija Kuhar-Prežihova

Turistično društvo Kotlje se vsem, ki so sodelovali pri pripravi in izvedbi 12. pustnega karnevala, najlepše zahvaljuje. Posebej se zahvaljuje vsem, ki so prispevali denarne ali druge prispevke, ter vsem sodelujočim skupinam in maskam na karnevalu. Zahvala pa gre tudi vsem obiskovalcem karnevala, ki so prispevali za vzdušje na karnevalu.

Turistično društvo ob tej priliki poziva vse, da ostanejo zvesti tej turistični prireditvi v Kotljah in da se krog sodelujočih še razširi.

Se enkrat vsem najlepša hvala in na svidenje na 13. karnevalu v Kotljah.

ZAHVALE

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem ter sindikatu minilivarne za izkazano pozornost in dragocena darila. Posebej se zahvaljujem vsem, ki so se udeležili poslovilnega večera in prispevali k dobremu razpoloženju.

Vsem želim v prihodnje še veliko zdravja in delovnih uspehov.

Ludvik Paradiž, Tončka Uršej in Marija Slatinek

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem računovodstva za lepa spominska darila ter izkazano pozornost in tople poslovilne besede.

Vsem želim obilo sreče in delovnih uspehov!

Nada Korbar

Zahvaljujem se sodelavcem in prijateljem v obratu ETS, šibki tok in finemehanične delavnice, ki so mi pripravili pristrčno slovo in me obdarovali ob odhodu v pokoj.

Leopold Lešnik

Sodelavcem Jeklolarne, predvsem pripravi dela, se iskreno zahvaljujem za darila ob odhodu v pokoj.

Franc Hudovernik

Vsem sodelavcem orodnega skladišča in ostalim v SiD se iskreno zahvaljujem za trajno darilo presenečenja ob odhodu v pokoj. Zato vsem skupaj želim še veliko osebne sreče in delovnih uspehov.

Ivan Pastirk

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem Pnevmatičnih strojev za izkazano pozornost in darila. Želim jim veliko sreče pri nadaljnjem delu.

Valentin Mikeln

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem Jeklolarne – čistilnice za darilo in izkazano pozornost. Vsem želim veliko sreče pri nadaljnjem delu.

Avgust Šuler

MOJSTRI BESEDNE UMETNOSTI

Umberto Eco

IME ROŽE (odlomki)

Naenkrat se mi je deklica zazdela kot črna, a lepa devica, o kateri govorim Pesem. Nosila je obrabljeno oblekico iz grobe tkanine, ki se je na prsih odpirala na precej nesramežljiv način, in okrog vratu je imela ogrlico iz zelo živih in po moje nadvse cenjenih kamenčkov. Toda glava se je ponosno dvigala na vratu, ki je bil kot slonokoščen stolp, njene oči so bile jasne kot ribniki v Hesebonu, njen nos je bil libanonski stolp, kodri las njene glave kot kraljev škrlat. Da, njeni lasje so se zdeli kot trop koz, njeni zobje kakor čreda ovac, ki stopajo iz kopeli in vse imajo dvojčke in jalovke ni med njimi. »Kako si lepa, ljubljena moja, kako si lepa,« mi je ušel z ustnic šepet, »tvoji lasje so kakor čreda ovac, ki prihajajo z galaadske gore, tvoje ustne so kot škrlaten trak, tvoja lica so kakor granatna jabolka, tvoj vrat je kakor Davidov stolp, na katerem visi tisoč ščitov.« In prestrašen in prevzet sem se spraševal, kdo je ona, ki se je dvigala pred mano kot zarja, lepa kot luna, bleščeča kot sonce, terribilis ut castrorum acies ordinata.

Takrat se mi je deklica približala še bolj, odvrгла v kot zavoj, ki ga je dotlej tesno stiskala k prsim, in spet dvignila roko in me pobožala po obrazu in še enkrat ponovila besede, ki sem jih bil že slišal. In medtem ko nisem vedel, ali naj pobežem ali se še bolj približam, medtem ko mi je v glavi razbijalo, kot bi Jozueto-ve trombe prav tedaj rušile jerihonske zidove, in sem se je obenem hotel in bal dotakniti, se je ona nasmešnila kakor v veliki radosti, izustila pridružen stok raznežene koze

in razvezala trakove, ki so ji zapirali obleko na prsih, in se izvila iz obleke kot iz tunike in ostala pred mano takšna, kakršna je morala stati Eva pred Adamom v edenskem vrtu. »Pulchra sunt ubera quae paululum supereminet et tument modice,« sem zamrmral, ponavljajoč Ubertinove besede, kajti njene prsi so se mi prikazale kot dva mladiča, gaze-lina dvojčka, ki se paseta med lilijami, njeno naročje je bilo dragocena kotlica, v kateri nikdar ne manjka odišavljenega vina, in njeno telo kup pšenice med lilijami iz doline.

In ona me je poljubljala s poljub svojih ust in njena ljubezen je bila slajša od vina in prelestne so bile njene dišave, in lep je bil njen vrat med biseri in njena lica med uhani, kako si lepa, moja ljubljena, kako si lepa, tvoje oči so kot golobi (sem govoril) in daj mi videti svoj obraz, daj mi slišati svoj glas, zakaj tvoj glas je sladek in tvoje obličje je ljubko, ožarila si mi srce, sestra moja, očaral me je en sam pogled tvojih oči, ena sama ogrlica s tvojega vratu, strd kaplja s tvojih ustnic, med in mleko je pod tvojim jezikom, vonj tvojega diha je kot jabolko, tvoje prsi so kot grozdi vinske trte, tvoja usta so kot najboljše vino, ki mi v slast čez nebce teče in polzi na ustnice in zobe... Zaprt vrt si, zaprt studenec, narda in žafran, kolmež in cimet, mira in aloa, jedel sem svoje satje in svoj med, pil sem svoje vino in svoje mleko, kdo je bila, ki se je dvigala kakor zarja, lepa kakor luna, čista kakor sonce, strašna kakor voj-ska v zastavah?

Ležal sem, ne vem, kako dolgo, in deklica je ležala ob meni. Z lahkim giba se je le njena roka še vedno dotikala mojega telesa, ki je bilo zdaj vlažno od znoja. Čutil sem notranjo radost, ki pa ni bila mir, marveč kot zadnji pritajeni žar ognja, ki noče ugasniti pod pepelom, ko je plamen že mrt. Brez obotavljanja bi imenoval blaženega tistega, ki bi mu bilo dano izkusiti kaj podobnega (sem mrmral kot v snu), četudi poredko, v tem življenju (in zares sem to občutil samo tistikrat), in četudi bežno, za en sam hip. Skoraj kot bi me ne bilo več, kot bi ne čutil samega sebe, kot bi bil pomanjšan, skoraj izničen, in če bi kateri smrtnik (sem si dejal) mogel le za en hip in nadvse bežno okusiti, kar sem jaz okusil, bi brž z nejevoljo pogledal na ta sprevrženi svet, razžalostila bi ga hudobija vsakdanjega življenja, občutil bi težo smrtnega telesa... Mar me niso tako učili? Tisto povabilo vsega mojega duha, naj se brez spomina izgubim v blaženosti, je bilo gotovo (zdej vem) žarenje večnega sonca, in veselje, ki ga daje to, odpira, širi, povečuje človeka, in široko odprta usta, ki jih človek nosi v sebi, se ne zapro več tako zlahka, zakaj to je rana, ko jo je odprl sunek meča ljubezni, in tu doli v tej dolini je ni slajše in strašnejše reči. Toda takšna je moč sonca, prebode ranjenca s svojimi žarki in vse rane se odpro, človek se odpre in razširi, njegove žile so razprte, njegova moč ne zmore več ubogati ukazov, ki jih dobiva, temveč ga žene želja, duh pekli pogreznjen v brezno tistega, česar se dotika, videč, kako resničnost, ki jo je doživel in ki jo živi, prekaša njegovo željo in njegovo resnico. In je zanesena priča svoje lastne radosti.

In o ženski kot viru skušnjave je v spisih že dovolj povedanega. Pridigar pravi o ženski, da je njeno govorjenje kot žareč ogenj, in Pregovori pravijo, da se ona polasti dragocene duše moža in da more pogubiti tudi najmočnejše. In še pravi Pridigar: našel sem, da je grenkejša od smrti ženska, ki je kot mreža, njeno srce je past, njene roke okovi. Spet drugi so rekli, da je hudičev sel. Vse to vem, dragi Adson, pa vendar ne morem verjeti, da bi bil Bog hotel postaviti v svoje stvarstvo tako nizkotno biče, ne da bi mu bil podelil tudi kakšno krepost. In ne morem si kaj, da ne bi ugotovil, da ji je On podelil mnogo prednosti in razlogov za ugajanje, od katerih so najmanj trije zelo močni. Možja je namreč ustvaril v tem nizkotnem svetu in iz blata, žensko pa pozneje, v paradizu, in iz plemenite človeške materije. In ni je ustvaril iz Adamove noge ali drobovja, marveč iz rebra. Drugič, Gospod, ki more vse, bi se bil mogel na kak čudežen način naravnost utelesiti v kakem možu, a si je vendar izvolil prebivališče v trebuhu ženske, kar je znak, da le ni tako nečedna stvar. In ko se je prikazal po vstajenju, se je prikazal ženski. In nazadnje, v nebeški gloriiji ne bo kraljeval noben mož, pač pa bo kraljica ženska, ki ni nikdar grešila. Če je torej Gospod namenil toliko pozornosti Evi in njenim hčeram, je mar čudno, da tudi mi občutimo privlačnost čarov in plemenitosti tistega spola?

DELAVEC O PENZIONU

Dokler si še v službi, te nič ne skrbi, kako se boš preživljal na svoje stare dni.

Noben ne pomisli, da leta minejo, na starost pa ti dajo le majhno penzijo.

Adijo dobra hrana, vse je predrago, le pasjo radost žvečim in pijem radensko.

Še zdravje me zapušča, pomaga mi nihče, od penzije pa take mi še na slabše gre.

Ne bom se več sekiral, saj ne pomaga nič, a v taki je državi živeti res hudič.

Obljubljajo, da kmalu gotovo boljše bo, a s penzijo bo tako nam prej odklenalo.

PO KOM SE KAJ IMENUJE

MANSARDA
po Julesu Mansardu, gradbeniku Ludvika XIV.

AKADEMIJA
po junaku Akademu. V gozdiču blizu Aten, imenovanem po njem, je predaval filozof Platon.

SENDVIČ
po lordu Sandwichu, ki je tako strastno igral karte, da so mu namesto kosil in večerji morali pripravljati obložene kruhke.

MAKADAM
po škotskem inženirju MacAdamu (1756–1836), ki je izumil tak način gradnje cest.

BAKELIT
po njegovem izumitelju Belgijcu Backeladu.

SAKSOFON
po Adolfu Saxu (1814–1894), ki je ta instrument izumil l. 1841.

PEPITA
po španski plesalki Pepita de Oliva, ki je začela nositi tkanine s tem vzorcem.

(Vir: E. Kun, Kvizologija)

Izdaja delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6800 izvodov. Ureja uredniški odbor: Milan Božinovski, Alojz Janežič, Silvo Jaš, Marjan Kolar, Brane Zerdoner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek. Tel.: 21-131 int. 6304 in 6753

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), in mnenju sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 prosto plačila prometnega davka.

»Če me oči ne varajo, smo že zdavnaj prehiteli Evropo.«